

МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Центр післядипломної освіти та заочного (дистанційного) навчання
Кафедра фіскального адміністрування

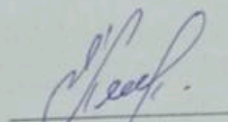
ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА (ДИПЛОМНА) РОБОТА
на тему: «Податкове консультування з обліку та оптимізації фінансових
результатів підприємств»

Здобувача вищої освіти II курсу,
групи ОМПЗ-21-1,
спеціальності 071 «Облік і
оподаткування»,
ОПП «Податкове консультування»

(підпис)

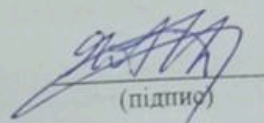
Литвинська
Тетяна
Юріївна

Науковий керівник

(підпис)

Лекар^а
Сергій
Іванович,
д.ю.н., доцент

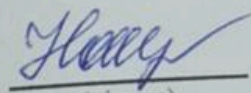
Керівник освітньо-професійної
програми

(підпис)

Ізмайлов
Ярослав
Олексійович,
д.е.н., професор

Допущено до захисту за рішенням кафедри фіскального адміністрування
протокол від «20» 01 2023 № 10

Завідувач кафедри
фіскального адміністрування

(підпис)

Іванишина О.С.,
к.е.н., доцент

Ірпінь – 2023

Реєстрація № 4 23.01.2023 [підпис]
(дата) (підпис відповідальної особи)

Результати перевірки 90 захисту 20.01.2023 [підпис]
(до захисту, на доопрацювання) (дата) (підпис)

Результат захисту 90/4/5 10.02.2023 [підпис]
(оцінка) (дата) (підпис)

Голова комісії: [підпис] Романов І.Л.
(підпис) (ініціали, прізвище)

Члени комісії:

[підпис]
(підпис)

Іванишина О.С.
(ініціали, прізвище)

[підпис]
(підпис)

Ізмайлов Я.О.
(ініціали, прізвище)

[підпис]
(підпис)

Лекарь С.І.
(ініціали, прізвище)

Секретар комісії: [підпис]
(підпис)

Яруш М.В.
(ініціали, прізвище)

БЛАНК ОЦІНЮВАННЯ ВИПУСКНОЇ РОБОТИ

Об'єкти контролю	Діапазон оцінки в балах	Фактична кількість балів	Примітки	Дата, П.І.П.: керівника, голови комісії, членів комісії, секретаря, (підписи)
ОЦІНЮВАННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ КЕРІВНИКОМ ТА РЕЦЕНЗЕНТОМ				
1.Зміст випускної роботи (якість теоретичного матеріалу, його зв'язок з практичним, вміння представляти матеріал в логічній послідовності, наявність висновків та пропозицій)	від 0 до 30	20		Лекарь С.І. <i>[Signature]</i>
2.Дотримання вимог щодо оформлення	від 0 до 10	10		
3.Вчасне виконання роботи на всіх етапах у встановлені кафедрою терміни	від 0 до 5	5		
4. Рецензент	від 0 до 5	5		
РАЗОМ БАЛІВ*	від 0 до 50	40		
ОЦІНЮВАННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ КОМІСІЄЮ ПО ЗАХИСТУ				
1.Доповідь	від 0 до 10	10		Романов І.М. <i>[Signature]</i> Ванущин О.С. <i>[Signature]</i> Імгінюв Я.О. <i>[Signature]</i> Лекарь С.І. <i>[Signature]</i> Ярун М.В. <i>[Signature]</i>
2. Роздатковий матеріал	від 0 до 5	5		
3. Знання теоретичного та практичного матеріалу, вміння відповідати на запитання	від 0 до 25	25		
5. Апробація (участь у конференціях)	від 0 до 10	10		
РАЗОМ БАЛІВ	від 0 до 50	50		
ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ БАЛІВ	від 0 до 100	90		

ПЕРЕВЕДЕННЯ ОЦІНКИ ЗА 100-БАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ ДО НАЦІОНАЛЬНОЇ ШКАЛИ ТА ШКАЛИ ЕКТС

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЕКТС	Оцінка за національною шкалою	Дата	П.І.П.: голови, членів комісії, секретаря, (підпис)
90	A	5 (відмінно)	10.02.2023	Романов І.М. Ванущин О.С. Імгінюв Я.О. Лекарь С.І. Ярун М.В.

ПРАВИЛА ПЕРЕВЕДЕННЯ ОЦІНОК ДО НАЦІОНАЛЬНОЇ ШКАЛИ ТА ШКАЛИ ЕКТС

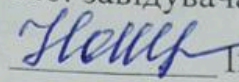
Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЕКТС	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	5 (відмінно)
80-89	B	4 (добре)
70-79	C	3 (задовільно)
60-69	D	
50-59	E	
35-49	FX	2 (незадовільно)

МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Центр післядипломної освіти та заочного (дистанційного) навчання
Кафедра фіскального адміністрування
Спеціальність 071 «Податкове консультування»

Затверджую

В.о. завідувача кафедри

 Іванишина О.С.

« 29 » 10 2021

Завдання на випускню кваліфікаційну (дипломну) роботу
здобувачу вищої освіти
Литвинській Тетяні Юріївні

1. Тема випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи
«Податкове консультування з обліку та оптимізації фінансових результатів підприємств»

2. Затверджена наказами ректора від 26.01.2022 № 115, від 06.09.2022 № 815

3. Строк здачі закінченої роботи - 24.01.2023

4. Цільова установка охарактеризувати обліково-аналітичну та податкову складову визначення фінансових результатів підприємств.

Метою дипломної роботи є обґрунтування теоретичних і методичних положень удосконалення бухгалтерської фінансової звітності, розробка на їх основі практичних рекомендацій, спрямованих на поліпшення методики формування, аналізу та прогнозування основних фінансових показників ТОВ „СОФІТ”.

Об’єктом дослідження є оптимізація фінансових результатів підприємства.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методологічних і практичних положень формування, аналізу та прогнозування показників звітності.

Вихідні дані до роботи фінансова та податкова звітність ТОВ «СОФІТ», сучасні наукові праці українських, зарубіжних науковців, статті в періодичних виданнях з проблематики.

5. Перелік графічного матеріалу – 27 таблиць, 12 рисунків.

6. Зміст випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи (перелік питань за

кожним розділом)

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОЇ ТА ПОДАТКОВОЇ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

1.1. Роль і місце бухгалтерської та податкової фінансової звітності при управлінських рішеннях

1.2. Суть, класифікація та принципи формування бухгалтерської та податкової звітності

РОЗДІЛ 2. ОБЛІК, ОПОДАТКУВАННЯ ТА СКЛАДАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ „СОФІТ”

2.1. Характеристика ТОВ „СОФІТ” та його галузевих особливостей

2.2. Організація бухгалтерського та податкового обліку та складання звітності „СОФІТ”

2.3. Аналітичний та синтетичний облік основних господарських операцій ТОВ „СОФІТ”

2.4. Вплив методології бухгалтерського і податкового обліку на формування бухгалтерської фінансової звітності ТОВ „СОФІТ”

2.5. Шляхи поліпшення обліку та складання фінансової звітності ТОВ „СОФІТ”

РОЗДІЛ 3. ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРО ПОДАТКОВОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ТОВ „СОФІТ”

3.1. Методика податкового консультування показників бухгалтерської фінансової звітності ТОВ „СОФІТ”

3.2. Аналіз фінансово-господарської діяльності ТОВ „СОФІТ”

3.3. Аналіз конкурентоспроможності продукції ТОВ „СОФІТ”

7. Календарний план виконання роботи

№ п/п	Назва етапів випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи	Строк виконання етапів	
		За планом	Факт
1.	Вибір теми дипломної роботи та написання заяви на її затвердження	18.10.21	18.10.21
2.	Отримання завдання наукового керівника для виконання дипломної роботи	31.10.21	31.10.21
3.	Узгодження плану дипломної роботи з керівником	12.11.21	12.11.21
4.	Підготовка I розділу дипломної роботи та подання її керівнику	11.02.22	11.02.22
5.	Підготовка II розділу дипломної роботи та подання її керівнику	20.05.22	20.05.22
6.	Підготовка III розділу дипломної роботи та подання її керівнику	21.11.22	21.11.22
7.	Доопрацювання роботи з урахуванням зауважень наукового керівника	14.12.22	14.12.22
8.	Отримання відгуку наукового керівника	24.01.23	24.01.23
9.	Перевірка роботи в системі антиплагіат	19.12.22	19.12.22
10.	Отримання зовнішньої рецензії	26.01.23	26.01.23
11.	Отримання допуску зав.кафедри до захисту	30.01.23	30.01.23
12.	Попередній захист роботи	22-23.01.23	22-23.01.23
13.	Захист дипломної роботи	10.02.23	10.02.23

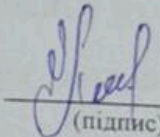
Дата видачі завдання «31» жовтня 2021

8. Керівник випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи

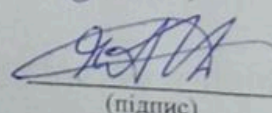
9. Керівник освітньо-професійної програми

10. Завдання до виконання отримав

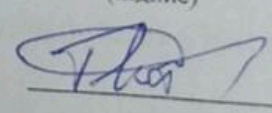
здобувач вищої освіти

(підпис)

Лекарь С.І.
(прізвище, ініціали)

(підпис)

Ізмайлов Я.О.
(прізвище, ініціали)

(підпис)

Литвинська
(прізвище, ініціали)

АНОТАЦІЯ

«Податкове консультування з обліку та оптимізації фінансових результатів підприємств»

Мета роботи – є обґрунтування теоретичних і методичних положень удосконалення бухгалтерської фінансової звітності, розробка на їх основі практичних рекомендацій, спрямованих на поліпшення методики формування, аналізу та прогнозування основних фінансових показників ТОВ „СОФІТ”..

Завданнями роботи є: розкрити економічну сутність бухгалтерської фінансової звітності, визначити її роль у системі інформаційного забезпечення підтримки та обґрунтування управлінських рішень; дослідити склад якісних характеристик інформації та принципів формування фінансової звітності з метою оцінки їх впливу на фінансові показники; визначити напрямки розвитку бухгалтерської фінансової звітності з врахуванням практики ведення бухгалтерського обліку та положень міжнародних стандартів бухгалтерського обліку; вивчити вплив облікової політики підприємства на кількісно-якісні характеристики звітних даних, внести пропозиції щодо обґрунтованого використання її можливостей; обґрунтувати напрямки удосконалення методики фінансового аналізу і прогнозування звітних показників; розробити рекомендації щодо покращення інформаційних та прогнозно-аналітичних можливостей бухгалтерської фінансової звітності.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методологічних і практичних положень формування, аналізу та прогнозування показників фінансової звітності.

Об'єктом дослідження є оптимізація фінансових результатів підприємства.

За результатами дослідження сформульовані шляхи вдосконалення обліку, оподаткування та аналізу фінансових результатів підприємств.

Одержані результати можуть бути використані у пропозиціях з удосконалення обліку та оподаткування операцій з капітального інвестування на підприємствах України.

Дипломна робота містить 100 сторінок, 27 таблиць, 12 рисунків, 113 джерел.

Ключові слова: оподаткування, фінансові результати, облік, контроль, консультування.

Рік захисту роботи – 2023.

ANNOTATION

"Tax consulting on accounting and optimization of financial results of the enterprise"

The purpose of the work is to substantiate the theoretical and methodological provisions for improving accounting financial statements, to develop practical recommendations based on them, aimed at improving the methodology for the formation, analysis and forecasting of the main financial indicators of LLC "SOFIT".

The objectives of the study are: to reveal the economic essence of accounting financial statements, to determine its role in the system of information support and justification of management decisions; to study the composition of qualitative characteristics of information and principles of financial reporting in order to assess their impact on financial performance; to determine the directions of development of accounting financial statements, taking into account accounting practices and provisions of international accounting standards; to study the impact of accounting policies.

The subject of the study is a set of theoretical, methodological and practical provisions for the formation, analysis and forecasting of accounting financial statements.

The object of the study is the optimization of financial results of enterprises.

Based on the results of the study, ways to improve accounting, taxation and analysis of financial results of enterprises are formulated.

The obtained results can be used in proposals for improving the accounting and taxation of capital investment transactions at Ukrainian enterprises.

The thesis contains 100 pages, 27 tables, 12 figures, 113 sources.

Keywords: taxation, financial results, accounting, control, consulting.

The year of defense is 2023.

ЗМІСТ

	Стор.
ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ, СИМВОЛІВ, ОДИНИЦЬ, СКОРОЧЕНЬ І ТЕРМІНІВ	6
ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОЇ ТА ПОДАТКОВОЇ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ	12
1.1. Роль і місце бухгалтерської та податкової фінансової звітності при обґрунтуванні управлінських рішень	12
1.2. Суть, класифікація та принципи формування бухгалтерської та податкової фінансової звітності	20
РОЗДІЛ 2. ОБЛІК, ОПОДАТКУВАННЯ ТА СКЛАДАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ТОВ „СОФІТ”	34
2.1. Характеристика ТОВ „СОФІТ” та його галузевих особливостей	34
2.2. Організація бухгалтерського та податкового обліку та складання звітності на ТОВ „СОФІТ”	43
2.3. Аналітичний та синтетичний облік основних господарських операцій ТОВ „СОФІТ”	49
2.4. Вплив методології бухгалтерського і податкового обліку на формування показників бухгалтерської фінансової звітності ТОВ „СОФІТ”	54
2.5. Шляхи поліпшення обліку та складання фінансової звітності ТОВ „СОФІТ”	64
РОЗДІЛ 3. ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОВЕДЕННЯ ПОДАТКОВОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ТОВ „СОФІТ”	71
3.1. Методика податкового консультування показників бухгалтерської фінансової звітності ТОВ „СОФІТ”	71
3.2. Аналіз фінансово-господарської діяльності ТОВ „СОФІТ”	81

3.3. Аналіз конкурентоспроможності продукції ТОВ „СОФІТ”	88
3.4. Шляхи вдосконалення стратегії управління фінансовими результатами ТОВ „СОФІТ” на ринку харчової промисловості	105
ВИСНОВКИ	111
ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	120
ДОДАТКИ	132

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ, СИМВОЛІВ, ОДИНИЦЬ, СКОРОЧЕНЬ І ТЕРМІНІВ

Слово / словосполучення	Скорочення	Умови використання
А		
автор	авт.	-
В		
Відкрите Акціонерне Товариство	ВАТ	при назві підприємства
Г		
гривня	грн.	при цифрах
глава	гл.	при цифрах і в примітках
Д		
додаток	дод.	-
доктор	д-р	у назві наукового ступеня
документ	док.	-
доцент	доц.	при прізвищі
З		
завідувач	зав.	при назві посади
І		
і так далі	і т.д.	-
і таке інше	і т.ін.	-
Л		
лист	л.	при цифрах і в примітках
М		
міністерство	м-во	-
місто	м.	-
Н		
науковий	наук.	-
номер	№	при цифрах
П		
примітка	прим.	-
Публічне Акціонерне Товариство	ПАТ	при назві підприємства
Р		
розділ	розд.	при цифрах і в примітках
рік	р.	-
рисунок	рис.	-
С		
селище міського типу	смт.	при назві підприємства
сторінка	с.	при цифрах і в примітках
Т		
Товариство з обмеженою відповідальністю	ТОВ	при назві підприємства
таблиця	табл.	-

ВСТУП

Актуальність теми. Розвиток ринкових відносин в Україні супроводжується суттєвими змінами економічного, інформаційного і правового середовища. Відповідно до таких процесів змінюються довгострокові і короткострокові цілі підприємств та значно підвищується роль інформаційного забезпечення в обґрунтовані управлінських рішень.

Об'єктивні умови жорсткої конкуренції, що пов'язані з активним впровадженням ринкових механізмів в управління підприємницькою діяльністю суб'єктів господарювання, вимагають, перш за все, підтримання високої власної конкурентної позиції. За цих обставин значно зростає попит на фінансову інформацію. Саме виняткова роль інформаційного забезпечення в процесах управління спричинює підвищену увагу до бухгалтерської фінансової звітності як основного джерела інформації про майновий та фінансовий стан підприємства, а також результати його виробничо-господарської діяльності за звітний період. Зміни, що відбуваються на сучасному етапі в бухгалтерському обліку України, обумовлюються вимогами, що ставляться до інформації, яку формує дана система, заінтересованими користувачами. Складне переплетіння інтересів різних груп користувачів до звітної інформації передбачає її використання в процесах оцінки, аналізу та прогнозування умов і результатів господарювання як окремого підприємства, так і галузі в цілому. Необхідно відмітити, що вплив бухгалтерської фінансової звітності на ефективність прийняття рішень визначається тим, наскільки об'єктивно вона відповідає запитам користувачів.

Результати дослідження процесів формування та інтерпретації показників бухгалтерської фінансової звітності, затвердженої до використання Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку, дозволяють стверджувати про недостатнє задоволення інформаційних потреб управління. Успішне вирішення цих проблем у значній мірі залежить від рівня їх теоретико-методологічного вивчення і узагальнення, що є науковою основою розробки практичних рекомендацій щодо підвищення якості звітної інформації та ефективності її використання в управлінні.

Стан і ступінь розробки проблеми в спеціальній літературі. Розв'язанню теоретичних і методологічних питань формування, аналізу та прогнозування фінансової звітності присвячена значна кількість досліджень вітчизняних вчених Ф.Ф.Бутинця, С.В.Голова, М.Я.Дем'яненка, Г.Г.Кірейцева, В.К.Савчука, В.В.Сопка, В.О.Шевчука, П.Я.Хомина, Л.В.Чижевської та інших вчених.

Крім того, проблеми звітності, процедури її складання та аналізу в умовах ринкової економіки досить повно висвітлені в працях вчених країн близького і далекого зарубіжжя П.С.Безруких, В.В.Ковальова, О.В.Єфімової, Н.П.Кондракова, Я.В.Соколова, А.Д.Шеремета, Л.Бернстайна, Г.Велша, Ван Бреди, Ж.Рішара, Т.Карліна, Д.Колдуела, Б.Нідлза, Е.С.Хендріксена та інших.

Значні досягнення названих вчених стали основою подальшого дослідження проблем та формування висновків і пропозицій щодо удосконалення бухгалтерської фінансової звітності. Необхідно відмітити, що зарубіжний досвід складання і використання фінансової звітності представляє значний інтерес у теоретичному і практичному плані, однак його вивчення і використання вітчизняними теоретиками і практиками має максимально враховувати особливості розвитку і становлення економіки України на сучасному етапі.

Процеси реформування бухгалтерського обліку, як і практика використання Положень (стандартів) бухгалтерського обліку, засвідчили наявність багатьох недостатньо вивчених і неузгоджених питань щодо формування та використання бухгалтерської фінансової звітності при обґрунтуванні та прийнятті управлінських рішень. Отже, виникає об'єктивна необхідність подальшого поглиблення теоретичних досліджень і методологічних розробок, спрямованих на удосконалення практики складання і використання бухгалтерської фінансової звітності та забезпечення адекватності її вимогам користувачів, що і визначає актуальність обраної теми дослідження.

ТОВ „СОФІТ” є структурним підрозділом дочірнього підприємства корпорації Milkiland NV. Основні сфери діяльності ТОВ „СОФІТ”: сільське господарство, переробка молока, виробництво і продаж сирів (більше 100 видів); цільномолочної продукції, масла; сухих молочних продуктів, морозива. Виробничі потужності

дозволяють переробляти близько 500 тис. тонн сирого молока на рік. Молочна продукція компанії експортірується в 30 країн ближнього і далекого зарубіжжя. ТОВ „СОФІТ” - член Національної асоціації молочників України Укрмолпром.

Мета дипломної роботи полягає в обґрунтування теоретичних і методичних положень удосконалення бухгалтерської фінансової звітності, розробка на їх основі практичних рекомендацій, спрямованих на поліпшення методики формування, аналізу та прогнозування основних фінансових показників ТОВ „СОФІТ”.

Для досягнення поставленої мети, що визначає зміст дослідження, в роботі було передбачено вирішити наступні основні завдання:

- розкрити економічну сутність бухгалтерської фінансової звітності, визначити її роль у системі інформаційного забезпечення підтримки та обґрунтування управлінських рішень;
- дослідити склад якісних характеристик інформації та принципів формування фінансової звітності з метою оцінки їх впливу на фінансові показники;
- визначити напрямки розвитку бухгалтерської фінансової звітності з врахуванням практики ведення бухгалтерського обліку та положень міжнародних стандартів бухгалтерського обліку;
- вивчити вплив облікової політики підприємства на кількісно-якісні характеристики звітних даних, внести пропозиції щодо обґрунтованого використання її можливостей;
- обґрунтувати напрямки удосконалення методики фінансового аналізу і прогнозування звітних показників;
- розробити рекомендації щодо покращення інформаційних та прогнозно-аналітичних можливостей бухгалтерської фінансової звітності.

Об’єктом дослідження є процедури складання, подання і використання бухгалтерської фінансової звітності та фінансові результати ТОВ „СОФІТ”.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методологічних і практичних положень формування, аналізу та прогнозування показників бухгалтерської фінансової звітності.

Базою дослідження є ТОВ „СОФІТ”.

Методологічна основа дослідження. Для написання дипломної роботи були використані діалектичний, системний та історичний підходи до вивчення теоретичних і методологічних основ формування і використання показників бухгалтерської фінансової звітності.

Для вирішення поставлених задач у дослідженні використані загальнонаукові методи: індукції та дедукції, аналізу і синтезу – при вивченні сучасного стану та перспектив розвитку бухгалтерської фінансової звітності; порівняльних оцінок – при розкритті суті бухгалтерської фінансової звітності та систематизації її класифікаційних ознак, а також статистико-економічні та вибірковий методи.

У процесі дослідження були використані законодавчі і нормативні акти, що регламентують бухгалтерський облік, методичний та інструктивний матеріал з формування і аналізу звітних показників, праці вітчизняних і зарубіжних вчених-економістів з теорії і практики бухгалтерського обліку, фактичні дані підприємств та матеріали особистих спостережень.

Практичне значення одержаних результатів полягає в пропозиціях з удосконалення обліку та оподаткування операцій з капітального інвестування на підприємствах України. Наукова новизна одержаних результатів полягає в наступному:

- розроблено заходи для запобігання типовим порушенням в операціях з капітальними інвестиціями;
- запропоновано застосування в Україні прогресивного зарубіжного досвіду обліку і оподаткування капітальних інвестицій та незавершеного будівництва;
- побудована модель управління капітальними інвестиціями залізорудного підприємства;

Практичне значення результатів дипломної роботи знаходить прояв у можливості їх використання на ТОВ „СОФІТ”.

Апробація результатів роботи За результатами дослідження опубліковано тези: «Оподаткування капітального інвестування підприємств України»: Збірник

матеріалів II Міжнародного податкового конгресу [Електронне видання] (м. Ірпінь, 26 листопада 2021 р.).

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОЇ ТА ПОДАТКОВОЇ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

1.1. Роль і місце бухгалтерської та податкової фінансової звітності при обґрунтуванні управлінських рішень

Зміни в економічних відносинах, що відбуваються в Україні, породжують потребу накопичення і ефективного застосування досвіду господарювання за нових обставин. В сучасних умовах для результативної діяльності кожному господарюючому суб'єкту потрібна інформація про економічних партнерів, заінтересованих в налагодженні сталих господарських зв'язків. Фінансове забезпечення підприємства створює умови стабільності його економіки і є основою для розвитку, зростання прибутку, підтримання платоспроможності, ліквідності, кредитоспроможності і рентабельності при мінімальному рівні ризику. Воно впливає на фінансовий стан підприємства і його потенціал в діловому співробітництві. Стабільне фінансове забезпечення є гарантом ефективної реалізації економічних інтересів усіх учасників фінансових відносин. Виняткова роль фінансового забезпечення в організації процесів відтворення спричинила високу потребу в бухгалтерській фінансовій звітності.

Агропромисловий комплекс України нині переживає не найкращі часи. Як і багато інших галузей, він знаходиться в глибокій кризі. Фінансовий стан сільськогосподарських підприємств залишається досить складним, що пов'язано, перш за все, з диспаритетом цін, зниженням рівня ефективності аграрного виробництва, несвоєчасними розрахунками за сільськогосподарську продукцію, недосконалістю кредитного обслуговування та законодавчої бази. Це призвело до різкого падіння платоспроможності, збільшення заборгованості виробників.

Фінансова стійкість підприємства є результатом процесів, які відбуваються в ньому самому. Проте на нього впливають і процеси, які відбуваються в суспільстві,

тобто зовнішнє середовище. Розібратись у цьому складному переплетінні допомагає фінансовий менеджмент.

У загальному, менеджмент виступає як “система програмно-цільового управління, поточного і перспективного планування, прогнозування наукових розробок, організації виробництва, реалізації продукції, робіт і послуг на основі інновацій з метою підвищення ефективності господарювання, задоволення потреб ринку і суспільства в цілому, збільшення прибутків” [144,с.3]. Тоді як “фінансовий менеджмент – це система принципів, методів, способів і форм впливу на фінанси підприємства, спрямована на досягнення його стратегічних і тактичних цілей” [131].

Шлях до оволодіння методами і інструментами фінансового менеджменту лежить через аналітичну та зведену фінансово-економічну інформацію, що використовується менеджерами різних рівнів для досягнення поставлених цілей.

Фінансово-економічна інформація вкрай неоднорідна. Схема взаємозв'язків окремих її видів відрізняється складністю, до того ж чітко проявляється тенденція до подальшого ускладнення. Саме бухгалтерський облік та бухгалтерська фінансова звітність, відображуючи всі суттєві зміни в структурі господарських засобів, джерел їх утворення, а також результатах фінансово-господарської діяльності, дає в скомпонованому вигляді інформацію, яка необхідна користувачам для прийняття обґрунтованих рішень.

Останнім часом роль бухгалтерського обліку та звітності значно підвищилась. Це пов'язано зі зміною адресності бухгалтерської фінансової звітності, розширенням кола суб'єктів, які приймають інвестиційні та інші господарські рішення і спираються при цьому на бухгалтерські дані. Відповідно змінюються вимоги до бухгалтерської фінансової звітності. При цьому акцент ставиться на якість звітної інформації, що визначається реальністю, змістовністю, оперативністю даних та забезпечується за рахунок методологічних основ її формування.

Враховуючи нові вимоги до бухгалтерської фінансової звітності був прийнятий Закон України „Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” та затверджені Положення (стандарти) бухгалтерського обліку (надалі П(С)БО). Метою законодавчо-нормативної бази є наближення бухгалтерського

обліку в Україні до стандартів, що прийняті в країнах з розвинутою ринковою економікою. Введення П(С)БО в дію покликано забезпечити адекватність інформації фінансових звітів підприємств запитам її користувачів.

У ринкових умовах господарювання роль держави в управлінні підприємствами значно скоротилась і обмежується лише збором податків і контролем за виконанням нормативно-правових актів. Поряд з цим значно розширюється роль заінтересованих осіб, перш за все, інвесторів і кредиторів, які взаємодіють з підприємством по горизонталі на основі їх економічних програм.

У відповідності до Закону України „Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні”, метою складання фінансової звітності є надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан, результати діяльності та рух коштів [1]. Таке переосмислення мети бухгалтерської фінансової звітності спричинено тим, що головними користувачами стають інвестори і кредитори.

Фінансово-економічні інтереси користувачів щодо діяльності конкретних суб'єктів господарювання безпосередньо визначають рівні показників бухгалтерської фінансової звітності. Так, менеджерів інтересує оцінка ефективності виробничої і фінансової діяльності для прийняття управлінських і фінансових рішень. Постачальників і покупців – надійність ділових зв'язків з партнером. Акціонери хотіли б за даними фінансової звітності оцінити можливість отримання дивідендів. Кредиторам важлива інформація про платоспроможність підприємства, що вказує на можливість повернення боргів. Податкові органи заінтересовані в отриманні інформації про фінансові результати підприємств, оскільки це дає можливість визначити надходження до бюджету та обґрунтувати податкову політику держави. Працівники вивчають стабільність і рентабельність своїх підприємств, щоб оцінити можливість власників забезпечувати їх подальшу зайнятість, виплачувати заробітну плату, соціальні допомоги та перспективи роботи на даному підприємстві. Власників інтересує рівень рентабельності та прибутковості підприємства з метою оцінки ефективності використання ресурсів керівництвом підприємства.

Так відповідно із Законом України „Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” фінансова звітність повинна забезпечувати задоволення інформаційних потреб користувачів щодо:

- придбання, продажу та володіння цінними паперами;
- участі в капіталі підприємства;
- оцінки якості управління;
- оцінки здатності підприємства вчасно виконувати свої зобов’язання;
- забезпеченості зобов’язань підприємства;
- визначення суми дивідендів [1].

На нашу думку, перелік інформаційних запитів, що наводиться в цьому законодавчому акті та визначають мету і склад бухгалтерської фінансової звітності є неповним, та враховує, перш за все, запити інвесторів та кредиторів. З метою забезпечення прав всіх користувачів, нами рекомендується, сформулювати в даному Законі положення, що жодна група користувачів не повинна мати пріоритету щодо змісту бухгалтерської фінансової звітності, як це визначено в Міжнародних стандартах бухгалтерського обліку.

Користувачі бухгалтерської фінансової інформації різні, цілі їх досить часто конкурентні, а іноді і протилежні. На сьогодні існують різні підходи до класифікації користувачів бухгалтерської фінансової звітності. Закон України „Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” вказує, що „користувачі фінансової звітності – фізичні та юридичні особи, які потребують інформації про діяльність підприємства для прийняття відповідних рішень”[1].

Більшість науковців поділяють користувачів бухгалтерської фінансової звітності на зовнішніх та внутрішніх [29,34,78,107]; інші пропонують підготовку її для чотирьох груп користувачів: всі рівні керівництва підприємства; податкові органи (загальнодержавні, місцеві); інвестори, власники, потенційні інвестори, кредитори, замовники; відомства, фондові біржі, суди [102]. А.Д. Шеремет, Р.С.Сайфулін вважають, що з одного боку існує група основних – безпосередньо заінтересованих в ній користувачів: власники, кредитори, постачальники, податкові органи, покупці, адміністрація, працівники підприємств; з іншого – неосновні

партнерські групи, що безпосередньо не заінтересовані в діяльності підприємств, але повинні по договору захищати інтереси першої групи користувачів – аудиторські фірми, консультанти, біржі, юристи, преса, асоціації, профспілки і т.д. [163]

Ковальов В.В. виділяє три укрупнені групи користувачів: користувачі зовнішні по відношенню до конкретного підприємства; самі підприємства (точніше управлінський персонал); власне бухгалтери, як представники цієї професії [83].

Деякі економісти поділяючи в загальному всіх користувачів на дві категорії: внутрішні та зовнішні, виділяють серед останніх дві групи: користувачів безпосередньо заінтересованих в діяльності підприємства і користувачів опосередковано заінтересованих в ній [32].

Сопко В.В., В.П. Завгородній серед користувачів бухгалтерської інформації виділяють: адміністрацію; користувачів з прямими фінансовими інтересами; користувачів з непрямими фінансовими інтересами [140,с.4].

Найбільш повну класифікацію користувачів наведено Комітетом по міжнародним стандартам бухгалтерського обліку в МСБО 1 “Подання фінансових звітів”, де передбачається, “що користувачами фінансових звітів є існуючі і потенційні інвестори, працівники, позикодавці, постачальники та інші торгові кредитори, клієнти, уряд та урядові установи, громадськість” [105,с.30].

У загальному, враховуючи вплив внутрішнього і зовнішнього середовища на фінансовий стан підприємства, на наш погляд, користувачів бухгалтерської фінансової звітності доцільно поділити на внутрішні, що використовують інформацію в процесах управління підприємством, та зовнішні, які приймають обґрунтовані економічні рішення щодо підприємства.

Аналітичний процес, який лежить в основі прийняття управлінських рішень, передбачає використання різноманітної інформації та даних. В залежності від тих чи інших потреб та можливостей отримання користувачами інформації, що необхідна для прийняття обґрунтованих рішень, існують різні її джерела. Очевидно, що бухгалтерська фінансова звітність містить найбільший обсяг інформації. Проте досить велика частина інформації реалізується через інші методи бухгалтерського обліку, а також надходить із зовні та характеризує зовнішнє середовище.

У загальному, система інформаційного забезпечення обґрунтування та прийняття рішень являє собою безперервний та цілеспрямований добір необхідних інформаційних показників, що використовуються для здійснення оцінки, аналізу, планування, а також підготовки відповідних управлінських рішень за всіма напрямками фінансово-господарської діяльності підприємства. Розуміння ролі і місця бухгалтерської фінансової звітності в даній системі сприяє ефективній її реалізації, а також визначенню структури і змісту звітних форм.

Ковальов В.В. пропонує виділяти п'ять блоків, які складають інформаційну базу фінансового менеджменту, а саме: інформація регулятивно-правового характеру; фінансові відомості нормативно-довідкового характеру; бухгалтерська звітність; статистичні дані фінансового характеру; несистемні дані [83,с.123].

Вивчивши елементи інформаційної бази, що визначаються різними вченими, та узагальнивши інформаційні запити користувачів, нами запропоновано систему інформаційного забезпечення обґрунтування і прийняття управлінських рішень (рис.1.1.). Така система розкриває склад інформації, що використовується користувачами та формується із зовнішніх джерел і характеризує зовнішнє середовище (статистичні дані фінансового характеру, фінансова інформація довідкового характеру, фінансова інформація регулюючо-інструктивного характеру, бухгалтерська фінансова звітність контрагентів та конкурентів) та інформацію із внутрішніх джерел, що характеризує саме підприємство (бухгалтерська фінансова звітність підприємства, внутрішня бухгалтерська фінансова звітність, фінансова інформація нормативно-планового характеру).

Статистичні дані фінансового характеру – це система показників, що характеризують загальноєкономічний розвиток країни, окремих галузей, підприємств. Показники даного блоку формуються на основі даних державної статистики. Необхідно відмітити, що даний розділ інформаційного забезпечення ще недостатньо розвинений в Україні.

До фінансової інформації довідкового характеру належить система показників, що характеризують кон'юктуру фінансового ринку і формуються на основі публікацій періодичних комерційних видань, фондової і валютної біржі, а також з електронних джерел інформації.

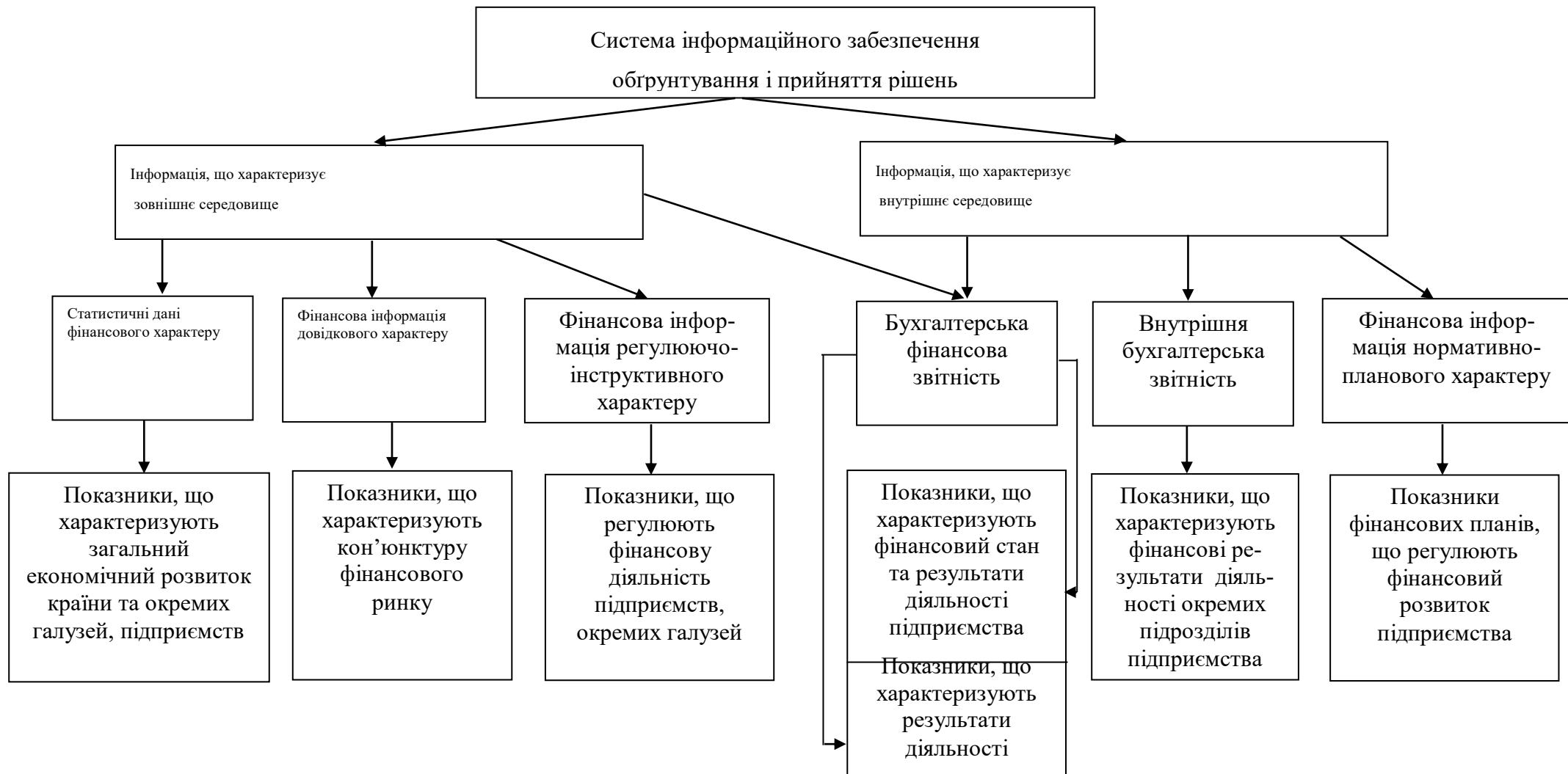

Рис.1.1. Місце бухгалтерської фінансової звітності в системі інформаційного забезпечення обґрунтування і прийняття рішень

Фінансова інформація регулятивно-інструктивного характеру включає систему показників, що визначають особливості державного регулювання фінансової діяльності як підприємств так і галузі в цілому. Така інформація формується на основі законодавчо-нормативних актів, затверджених державними органами управління різних рівнів.

У процесі поточного та оперативного управління фінансовою діяльністю підприємства використовується внутрішня бухгалтерська звітність, показники якої характеризують склад і величину витрат, доходів і фінансових результатів окремих підрозділів підприємства. Формування системи показників внутрішньої бухгалтерської звітності здійснюється за даними бухгалтерського обліку.

Фінансова інформація нормативно-планового характеру – це система, показники якої дозволяють здійснювати поточний та оперативний контроль за фінансовою діяльністю. До складу цього блоку включаються дані фінансових планів, внутрішні нормативи, що регулюють фінансовий розвиток підприємства.

Центральне місце в системі інформаційного забезпечення належить бухгалтерській фінансовій звітності, показники якої характеризують фінансово-господарську діяльність підприємства. Інформація бухгалтерської фінансової звітності використовується заінтересованими користувачами в процесах фінансового аналізу, планування та розробки фінансової стратегії та тактики по основним напрямкам господарської діяльності. Тобто, бухгалтерська фінансова звітність, ґрунтуючись на узагальнених даних бухгалтерського обліку, виступає ланкою зв'язку між підприємством із зовнішнім середовищем. Така звітність покликана розкривати ті процеси, що відбуваються на підприємстві з одного боку та задовольняти вимоги щодо необхідного обсягу інформації, можливостей її засвоєння зовнішніми і внутрішніми користувачами з іншого. З введенням в дію Закону „Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” склад і структура бухгалтерської фінансової звітності суттєво змінились, в результаті чого надається більше можливостей широкому колу користувачів в процесах прийняття обґрунтованих рішень.

1.2. Суть, класифікація та принципи формування бухгалтерської та податкової фінансової звітності

В умовах ринку, для забезпечення результативного управлінського впливу на процеси відтворення, звітність стає найбільш надійним і інформативним джерелом. Характеризуючи стан засобів та джерел їх утворення, процесів і результатів фінансово-господарської діяльності, вона покликана задовольнити запити користувачів про реальні матеріальні і фінансові можливості подальшої організації процесів відтворення. Наслідком таких вимог є реалізація ряду функцій звітності.

В умовах планової економіки звітність підприємств служила засобом перевірки виконання планів, державних замовлень, правильності відрахувань до державного бюджету та збору статистичної інформації. При цьому до звітності ставились наступні вимоги:

сувора уніфікація;

орієнтація на показники, які відображають виконання виробничих завдань;

розрахунок бази оподаткування та інших відрахувань до бюджету [136, с.18].

Це відповідним чином визначало і її функції.

В сучасних умовах бухгалтерський облік виконує науково-пізнавальну, контрольну, інформаційну, мотиваційну, регулюючу, правового захисту суб'єктів господарювання, прогностичну функції. Кожен елемент методу бухгалтерського обліку виконує декілька функцій, а кожна функція може виконуватися за допомогою декількох елементів методу обліку. У повній мірі відноситься це і до звітності. На сьогодні основними напрямками удосконалення бухгалтерської фінансової звітності має стати значне підсилення інформаційної, науково-пізнавальної та прогностичної функції. Метою перших двох є ліквідація інформаційного вакууму для користувачів та наукове пізнання фактів господарської діяльності; взаємозв'язків та взаємозалежностей між фактами; пізнання прихованої в них суті.

Прогностична функція є наслідком інтеграції функцій менеджменту та методів обчислення економічних показників, що характеризують кінцеві фінансові результати в майбутньому. Таке обчислення параметрів конкретних показників,

дозволяє прогнозувати фінансові результати основної, інвестиційної та фінансової діяльності підприємства. Вона є похідною від інформаційної та пізнавальної функції і свідчить про розширення можливостей інформаційного потенціалу обліку і звітності та їх використання в суспільному масштабі.

Розуміння функцій звітності є необхідною передумовою визначення її суті і завдань.

Дослідження економічної сутності категорії „звітність” дозволяє стверджувати, що дане питання досить часто висвітлюється в працях як вітчизняних так і зарубіжних вчених-економістів. Сам термін „звітність” у широкому розумінні означає „сукупність відомостей про результати й умови роботи підприємств та організацій за певний період часу” [45].

При розгляді звітності як економічної категорії М.В. Кужельний, В.Г. Линник виділяють два напрями її інтерпретації: „З одного боку вона є економічною інформацією про виробничу і фінансово-господарську діяльність підприємства. З другого – звітність, як елемент методу бухгалтерського обліку – це метод узагальнення і подання інформації про результати діяльності підприємства” [94,с.283].

Дудко В.П., Т.М. Ковальчук дають визначення звітності як сукупності показників обліку, які відображаються у формі певних таблиць і характеризують результати господарської діяльності підприємства (установи, організації) за певний період [70,с.122].

На думку М.Р. Лучко „основне призначення звітності, як одного з елементів методу бухгалтерського обліку, полягає в тому, що за нею можна виявити тенденцію розвитку підприємства, визначити його економічний і виробничий потенціал, оцінити науково-технічний рівень продукції та її конкурентоспроможність, з’ясувати плато- і кредитоспроможність” [97,с.40].

У цілому вивчення та аналіз праць вчених-економістів, законодавчих актів та нормативно-правових документів з бухгалтерського обліку (додаток А) дає підставу зробити висновок, що більшість науковців вважають звітність системою показників,

[69,36,50,64,102,53,116,162,74] причому досить часто вказується на взаємопов'язаність таких показників між собою [69,50,64,53,162].

Не можна погодитися із інтерпретацією звітності лише як орієнтира процесу виконання бізнес-плану [116] або лише результатів діяльності підприємства [69,64,70,74]. Дані визначення, на нашу думку, не повністю розкривають можливості звітності.

Узагальнення зазначеного вище, дає підставу стверджувати, що звітність – це систематизоване узагальнення облікових даних, що характеризують фінансово-господарську діяльність, фінансовий та майновий стан господарюючого суб'єкта за певний період.

Для правильного розуміння суті звітності необхідно розглянути її класифікацію, що передбачає поділ множини об'єктів бухгалтерського обліку відповідно прийнятим ознакам.

Дослідження поглядів вчених і практиків-фахівців з бухгалтерського обліку дозволяє відмітити досить велику різноманітність класифікаційних ознак (додаток А), причому більшість з яких повторюються. Зокрема, звітність класифікують за змістом і джерелами інформації: бухгалтерська, статистична, оперативна [69,50,54,94,102,53,116,118,87,70]; за періодичністю складання: внутрішньорічна, річна [69,36,50,54,64,94,138,53,116,87,70,162]; за ознакою узагальнення даних: первинна, зведена, консолідована [50,94,116,87]. Крім того деякі автори класифікують звітність за ознакою охоплення всіх видів діяльності: загальна, спеціальна [36,50,116,162]; за призначенням: внутрішня, зовнішня [50,94,116,118]; за роллю в народному господарстві: загальнодержавна, внутрішньогалузева [50,116]; ступенем використання обчислювальної техніки та способом відправлення: поштова, телеграфна, електронна [50,116].

Оцінюючи класифікаційні ознаки, що характеризують звітність, слід зазначити, що деякі з них відрізняються певним формалізмом. Зокрема, класифікація за ступенем використання обчислювальної техніки та способом відправки не несе в собі важливої інформації під час обґрунтування рішень. Крім того у деяких визначеннях класифікаційних ознак звітності спостерігаються певні

неточності. Зокрема, ознака поділу відповідно видів обліку, не зовсім вдало характеризує суть звітних форм. На нашу думку, більш вдалою буде класифікація за призначенням, де виділяється статистична, податкова, бухгалтерська фінансова та внутрішня бухгалтерська звітність.

Статистична звітність представляє інформацію, яка виражена через систему кількісних і якісних показників, призначена для статистичного вивчення господарської діяльності підприємств та галузей народного господарства. Форми затверджуються Державним Комітетом із статистики України.

Проведене нами дослідження терміну „податкова звітність” дозволяє стверджувати про недостатнє розкриття її змісту. Тому наводимо своє визначення цієї категорії: податкова звітність – це встановлена податковими органами сукупність форм та показників звітності, які розкривають стан податкових прав і зобов’язань підприємства на певну дату, з метою контролю за правильністю їх визначення, сплати та списання.

Внутрішня бухгалтерська звітність надає інформацію про стан та процеси діяльності господарюючого суб’єкта, що необхідні для поточного контролю та управління у середині. Складається підприємством для потреб господарювання.

При визначенні терміну „бухгалтерська фінансова звітність” провідними вченими і практиками-фахівцями з обліку та фінансів спостерігаються два підходи:

- 1) бухгалтерська фінансова звітність розглядається як єдина категорія [69,50,1,54,102,53,87,70];
- 2) розподіл звітності на фінансову та бухгалтерську, як дві взаємопов’язані категорії [146,94].

Оскільки фінансова інформація є кінцевим продуктом, який формує система бухгалтерського обліку, ми притримуємося думки вчених, що вважають бухгалтерську фінансову звітність єдиною категорією.

Практика використання законодавчо-нормативної бази засвідчує неузгодженість і важке сприйняття термінів, що регулюють бухгалтерський облік та розкривають лише ті ознаки, які лежать на поверхні не висвітлюючи їх сутності, що призводить до формального їх сприйняття та застосування. Ця проблема певною

мірою відноситься і до категорії „бухгалтерська фінансова звітність”, результати дослідження якої в сучасних працях з бухгалтерського обліку дозволяють стверджувати, що її визначення у відповідності з П(С)БО 1 „Загальні вимоги до фінансової звітності” не в повній мірі розкриває суть. З урахуванням зазначеного вище, в нами пропонується наступне визначення категорії: бухгалтерська фінансова звітність – це регульована державою сукупність форм звітності, що містять загальну інформацію про фінансовий стан, результати діяльності, рух грошових коштів підприємства та зміни власного капіталу за звітний період, які взаємопов’язані між собою та покликані задовольнити конкретні інформаційні потреби її користувачів.

Таке визначення бухгалтерської фінансової звітності має наступні переваги: 1) вказує на регламентацію з боку держави; 2) зазначає об’єкт звітності – інформація про фінансовий стан, результати діяльності, рух грошових коштів та власний капітал; 3) регламентує періодичність складання і подання; 4) відзначає взаємозв’язок між показниками звітних форм; 5) вказує мету складання та адресність подання звітності.

Оскільки бухгалтерська фінансова звітність має значну питому вагу при обґрунтуванні рішень, важливим є вивчення її класифікаційних ознак. Систематизацію ознак за якими класифікується бухгалтерська фінансова звітність відповідно запитів користувачів представлено на рисунку 1.2.

За об’єктом узагальнення даних розрізняють одиничну, зведену та консолідовану звітність.

Щодо двох останніх то принциповим є розуміння відмінностей в меті та завданнях при їх формуванні. Зведена звітність складається міністерствами, іншими центральними органами управління (за територіальною та галузевою ознакою).

Консолідована звітність – звітність, яка відображає фінансовий стан і результати діяльності юридичної особи та її дочірніх підприємств як єдиної економічної одиниці [4].

В залежності від періоду, який характеризує діяльність підприємства, ми пропонуємо розрізняти оперативну, квартальну та річну звітність.

Рис. 1.2. Класифікація бухгалтерської фінансової звітності

За обсягом узагальнення – періодична звітність є скороченою (подається лише баланс та звіт про фінансові результати), відповідно річна звітність є повною (включає всі форми бухгалтерської фінансової звітності).

За суб'єктами використання, ми пропонуємо, виділяти звітність, що надається внутрішнім та зовнішнім користувачами.

За придатністю для цілей аналізу можна виділити ретроспективну та прогнозну бухгалтерську фінансову звітність.

Значення бухгалтерської фінансової звітності при обґрунтуванні і прийнятті управлінських рішень обумовлює необхідність глибшого дослідження основ її регулюванню. В ринковій економіці завдання бухгалтерського обліку, а відповідно і бухгалтерської фінансової звітності, докорінно змінюються адекватно змінам, які відбуваються в характері і цілях господарської діяльності підприємств. На бухгалтерську фінансову звітність покладається вирішення таких завдань:

надавати інформації про склад ресурсів підприємства і джерел їх формування, а також зміни, що відбуваються в них. Ця інформація повинна задовольняти всі вимоги користувачів, незалежно від їх інформаційних потреб.

надавати інформацію, зрозумілу існуючим і потенційним інвесторам. Це завдання впливає із вимог, що ставляться перед бухгалтерською фінансовою звітністю.

Оскільки основною метою існуючих і потенційних кредиторів і інвесторів є доходи, що перевищують витрати, то наступне завдання, яке повинно виконуватись: надавати інформації, що дозволяє судити про суми, час і ризики, які пов'язані з очікуваними економічними вигодами.

Обґрунтування та прийняття рішень передбачає прогнозування наслідків минулих, теперішніх і майбутніх подій, що визначає наступне завдання: забезпечувати зручне і тривале зберігання облікової інформації.

Критерієм оцінки якості виконання завдань є ступінь впливу на прийняття управлінських рішень.

Ці та інші завдання, які можуть виникнути в процесі розвитку ринкової економіки, можуть бути вирішені лише в умовах дотримання основних вимог, що ставляться до звітності.

У відповідності до Закону України „Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні”, звітна інформація повинна бути корисною для заінтересованих користувачів, що забезпечується шляхом дотримання якісних її характеристик та ряду принципів формування фінансової звітності. Проте питання щодо переліку, змістового навантаження та оптимального поєднання якісних характеристик та принципів формування залишаються дискусійними. Оскільки якісні характеристики визначають корисність звітної інформації, нами було досліджено їх вплив на звітну інформацію та прийняття обґрунтованих рішень. У П(С)БО 1 виділено чотири якісні характеристики звітності: зрозумілість, доречність, достовірність, зіставність.

Вимога зрозумілості передбачає однозначне тлумачення її користувачами за умови, що вони мають певний рівень знань і намагаються уважно вивчити надану інформацію.

Для того, щоб фінансова звітність була зрозумілою користувачам, П(С)БО 1 „Загальні вимоги до фінансової звітності” вимагає наявності в ній даних про:

- підприємство;
- дату звітності та звітний період;
- валюту звітності та одиниці її виміру;
- відповідні показники (статті) за звітний та попередній період;
- облікову політику підприємства та її зміни;
- аналітичну інформацію щодо статей фінансових звітів;
- консолідацію фінансових звітів;
- припинення (ліквідацію) окремих видів діяльності;
- обмеження щодо володіння активами;
- участь в спільних підприємствах;
- виявлені помилки та пов'язані з ними коригування;
- переоцінку статей фінансових звітів;
- іншу інформацію, розкриття якої передбачено відповідними П(С)БО.

Можлива складність розуміння інформації, яка необхідна для прийняття управлінських рішень користувачами не може вважатися підставою для виключення такої інформації зі складу фінансових звітів.

Отже, проблема зрозумілості і правильного використання інформації частково покладається на її користувачів. Вони повинні не тільки визначати, яку інформацію і як використовувати, але і розуміти її. Проте зрозумілість інформації для прийняття рішень залежить ще й від професійності бухгалтера, оскільки, саме він надає інформацію, яка прогнозується і є корисною, а вже користувач повинен її зрозуміти і використовувати під час обґрунтування рішень.

Доречність інформації характеризується її впливом на ефективність прийнятих рішень. Інформація доречна, якщо вона допомагає користувачам оцінити минулі, теперішні, майбутні події та операції і відповідно їх результати. В Концептуальній основі міжнародних стандартів бухгалтерського обліку відзначається, що інформація може вплинути на прийняття рішень, якщо вона суттєва та має прогнозну цінність.

Суттєвість є точкою відсікання інформації, що потрапляє до фінансової звітності. Ця точка може бути визначена на підставі як кількісних, так і якісних факторів.

Прогнозна цінність інформації означає її корисність при складанні прогнозів майбутнього фінансового стану, результатів діяльності, платоспроможності підприємства щодо погашення своїх зобов'язань, сплати дивідендів, тощо.

Ознака достовірності звітності передбачає, що інформація правдива, без суттєвих помилок і викривлень. Правдивість звітної інформації значною мірою є ступенем адекватності господарським процесам, що забезпечує можливість перевірити, здатність їх підтвердити.

Корисність облікової інформації забезпечується її зіставністю, що дає користувачеві можливість порівнювати фінансові звіти підприємств, виявити різниці, подібність та тенденції різних підприємств, а також за різні періоди. Це забезпечується шляхом введення в звітність показників попередніх періодів та розкриття інформації про облікову політику і її зміни.

Дані бухгалтерської фінансової звітності мають надходити своєчасно, оскільки це в значній мірі впливає на ефективність прийнятих управлінських рішень. Тому, нами пропонується доповнити перелік якісних характеристик ознакою своєчасності, яка підвищить корисність звітної інформації.

Враховуючи, що бухгалтерська фінансова звітність повинна задовольняти інформаційні запити всіх користувачів, необхідно, щоб витрати на її формування не перевищували вигоди від її використання. Тому, доцільно включити до складу якісних характеристик звітної інформації таку ознаку як раціональність.

Для досягнення якісних характеристик інформації бухгалтерської фінансової звітності, під час її формування дотримуються ряду принципів, які і роблять її досить ефективним інструментом фінансового управління. Оскільки бухгалтерська фінансова звітність використовується як внутрішніми так і зовнішніми користувачами, система її формування повинна бути прозорою, доступною для розуміння. Дане твердження обумовлює особливу увагу до принципів формування звітних даних.

У загальному, „принцип – це базове положення, яке визначає все наступне, що впливає з його твердження” [133,с.25].

„Принцип бухгалтерського обліку – правило, яким слід керуватись при вимірюванні, оцінці, реєстрації господарських операцій і відображенні їх результатів у фінансовій звітності” [1].

В Україні законодавчо закріплено десять принципів ведення бухгалтерського обліку та формування фінансової звітності, причому більшість з них використовувались у бухгалтерській теорії і практиці раніше, крім того, з'явилися деякі додаткові та своєрідно оновлені принципи. Оскільки ефективність використання звітної інформації в процесі обґрунтування рішень, в значній мірі, залежить від збалансованості принципів її формування, нами було проведено аналіз змісту існуючих принципів.

При формуванні бухгалтерської фінансової звітності необхідно дотримуватись принципу автономності підприємства, що передбачає відокремлення підприємства як юридичної особи від власників, тобто особисте майно і зобов'язання власників не повинні відображатись у бухгалтерській фінансовій звітності підприємства. Даний принцип має важливе значення і хоча він визначався і раніше, проте у зв'язку з відсутністю інших форм власності, крім державної, увага на ньому не акцентувалась.

Відповідно до принципу безперервності, оцінюючи активи і зобов'язання підприємства, виходять з припущення, що його діяльність буде продовжуватись і надалі. Я.В.Соколов, С.М.Бичкова [133,с.59] вказуючи на важливість принципу безперервності, порівнюють його з першим законом механіки, запропонованим І.Ньютоном. На їх думку, займаючи в системі принципів центральне місце, він спричинює формування інших спеціальних принципів: майнового відокремлення, послідовність облікової політики, часова визначеність, відповідність витрат доходам, суттєвість, обережність (консерватизм).

У бухгалтерському обліку передбачається, що підприємство продовжуватиме досягати своїх цілей необмежено довго. При виникненні ситуації банкрутства або ліквідації підприємства його звітність складається, виходячи з інших принципів і

вимог щодо оцінки статей, ніж в умовах звичайної діяльності. Даний принцип набув особливого значення у зв'язку з розвитком ринкових відносин та появою нових форм власності. Зокрема, під час приватизації державного майна досить часто спостерігалось ігнорування принципу безперервності, тобто поширеною була практика формування двох балансів: ліквідаційного, який складався за залишковою вартістю майна, та вступного, в якому майно цього ж підприємства показувалось за реальною ринковою вартістю.

Підприємства при веденні бухгалтерського обліку і складанні бухгалтерської фінансової звітності повинні використовувати принцип єдиного грошового вимірника. На практиці це означає, що якщо до об'єкта не застосовується вартісний вимірник, то немає підстави для включення його до облікової сукупності. Проте іноді користувачі потребують інформації про активи підприємства у натуральних вимірниках, особливо це важливо при обліку основних засобів та товарно-матеріальних цінностей. Тому закріплення даного принципу законодавчо значно обмежує інформацію, яка б могла бути повідомлена про підприємство та відповідним чином впливає на рішення різних груп користувачів. На нашу думку, даний принцип за своїм змістом не може бути визнано принципом, тому варто визнати його як обмеження якісних характеристик звітної інформації.

У бухгалтерському обліку пріоритет повинен надаватись принципу оцінки за історичною (фактичною) собівартістю, що передбачає відображення активів за сумою витрат на їх виробництво або придбання.

Навколо принципу історичної собівартості існує ряд проблем. У його доказ наводяться такі аргументи:

- об'єктивність, бо оцінка в цьому випадку ґрунтується на документах, причому за об'єкт оцінки дійсно була сплачена (має бути сплачена) відповідна сума грошових коштів;
- відповідність принципу подвійного запису, оскільки активи мають бути зареєстровані в тій оцінці, за якою вони були придбані;
- реальність у відображенні фінансових результатів, оскільки в цьому випадку на них не впливають наслідки переоцінки [132, с.249].

Інші автори [123, с.25] зазначають наступні недоліки такої оцінки:

1) „Історична” вартість придбання активів не є дійсною мірою їх поточної вартості, оскільки не відображає: зміни загальної купівельної можливості грошей та зміни цінностей окремих активів, вираженої в грошах.

2) „Історична” вартість придбання активів, які були використані в процесі отримання прибутку, не можуть бути основою для калькулювання прибутку.

3) Облікова практика зменшення вартості окремих активів шляхом списання із доходів означає, що таке списання можливо по всіх видах активів.

Практика бухгалтерського обліку доводить правомірність як перших, так і других тверджень. У цілому можна зазначити, що, перш за все, об’єкти обліку повинні відображатись у реальній оцінці, що відповідно вплине на показники фінансової звітності та фінансові рішення.

У певній мірі доповненням історичної (фактичної) собівартості є принцип обачності. Використання цього принципу покликано запобігати заниженню оцінки зобов’язань і витрат та завищенню оцінки активів і доходів підприємства. Згідно з принципом обачності відображення у бухгалтерській фінансовій звітності вартості активів, зобов’язань, доходів і витрат відбувається на основі прогресивного судження керівництва підприємства. Зазначений принцип у деякій мірі збігається з визнаним у Міжнародних стандартах бухгалтерського обліку принципом консерватизму.

При вивченні принципу повного висвітлення, виникає значна кількість запитань щодо ув’язки його з принципом обачності. Згідно П(С)БО 1 “фінансова звітність повинна містити всю інформацію про фактичні та потенційні наслідки операцій та подій, яка може вплинути на рішення, що приймаються на її основі” [4]. Необхідно відзначити, що принципи обачності та повного висвітлення мають неузгоджений характер та частково суперечать один одному. Крім того враховуючи, що в національних стандартах бухгалтерського обліку відсутній критерій щодо розкриття інформації, що є суттєвою, нами пропонується віднести принцип повного висвітлення до складу якісних характеристик.

Відповідно до принципу нарахування та відповідності доходів і витрат передбачається відображення результатів господарських операцій в обліку і звітності тих періодів, коли вони виникли (фактично відбулися), незалежно від часу надходження і виплати грошей. Відповідність доходів і витрат передбачає визначення фінансового результату шляхом співставлення доходів звітного періоду з витратами, здійсненими для отримання цих доходів. Перша частина даного принципу (відображення результатів господарських операцій у момент переходу права власності) використовувалась у практиці бухгалтерського обліку раніше (принцип реалізації). Щодо другої частини даного принципу (відповідності доходів і витрат), то ця позиція викликає суперечки, оскільки не завжди (особливо в сільському господарстві) можна зіставити доходи звітного періоду з витратами, здійсненими для отримання цих доходів, крім того викликає сумнів доцільність таких операцій.

Ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності передбачає формування керівництвом підприємства облікової політики, що передбачає вибір принципів, методів та процедур обліку для відображення фінансово-господарської діяльності підприємства. Надаючи користувачам інформацію про політику бухгалтерського обліку, підприємство повинно використовувати принцип послідовності, який передбачає при складанні фінансових звітів відображення будь-яких змін в обліковій політиці та впливу таких змін на показники фінансових звітів. В бухгалтерському обліку передбачається, що підприємство продовжуватиме досягати своїх цілей необмежено довго.

Підприємство повинно періодично звітувати перед заінтересованими сторонами про результати своєї діяльності за відповідні періоди. Це призводить до поділу діяльності підприємства на певні періоди часу з метою складання фінансової звітності. Саме це і висвітлює принцип періодичності. Згідно з П(С)БО1 “Загальні вимоги до фінансової звітності” звітним періодом для складання звітності є календарний рік. Для новостворених підприємств, а також тих, що ліквідуються, звітний період може бути іншим. Крім того, передбачається складання проміжної квартальної звітності наростаючим підсумком з початку року.

Вважаємо за необхідне відмітити, що визнання законодавчо принципу періодичності, що передбачає поділ діяльності підприємства на певні періоди часу, суперечить принципу послідовності та не несе важливого змістового навантаження. Тому, нами пропонується, включити принцип періодичності до складу якісних характеристик.

Сутність операцій або інших подій не завжди відповідає тому, що впливає з їх юридичної форми. Відповідно це вимагає застосування принципу превалювання сутності над формою, який передбачає, що операції повинні відображатись відповідно до їх суті, а не тільки виходячи з юридичної форми. Цей принцип повністю „змінює всю існуючу технологію бухгалтерського обліку” [114, с.15]. Головним в бухгалтерській роботі стає відображення господарської операції в обліку не за формальними ознаками, а залежно від її економічного і змістового навантаження. Даний принцип у бухгалтерській практиці є новим, тому важливим є усвідомлення його суті бухгалтерами-практиками. Як зазначає Я.В. Соколов: „Всі визнають його значення, проте не всі йдуть так далеко, як це впливає з його логічної побудови”[133].

Узагальнюючи все зазначене вище, необхідно відмітити, що використання якісних ознак та принципів формування бухгалтерської фінансової звітності, повинно носити збалансований характер, що дозволить підвищити ефективність використання звітної інформації під час обґрунтування управлінських рішень. Якісний аналіз категорії „звітність” та її інтерпретацій показав, що чіткого визначення цього терміну ще бракує. Нами запропоновано визначення бухгалтерської фінансової звітності, що орієнтується як на запити користувачів, так і зазначає роль держави в її регулюванні.

Ефективність використання бухгалтерської фінансової звітності в значній мірі передбачає збалансованість принципів бухгалтерського обліку та дотримання її якісних характеристик. Нами було досліджено суть якісних характеристик та принципів бухгалтерського обліку щодо формування показників бухгалтерської фінансової звітності та запропоновано внести ряд уточнень до їх складу.

РОЗДІЛ 2

ОБЛІК, ОПОДАТКУВАННЯ ТА СКЛАДАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ТОВ „СОФІТ”

2.1. Характеристика ТОВ „СОФІТ” та його галузевих особливостей

ТОВ „СОФІТ” є структурним підрозділом структурного підрозділу корпорації Milkiland. Основні сфери діяльності ТОВ „СОФІТ”: сільське господарство, переробка молока, виробництво і продаж тваринного та більше 30 видів сирів. ТОВ „СОФІТ” є членом Національної асоціації молочників України Укрмолпром.

Milkiland N.V. – являється великим виробником продукції харчової промисловості, що здійснює свою діяльність в Україні та близькому зарубіжжі.

Також ТОВ „СОФІТ” є одним з найкрупнішим в Україні виробником консерви.. Структура завантаження виробничих потужностей різноманітна. Починаючи з травня-червня, ТОВ „СОФІТ” зайнятий переробкою ранніх плодів і овочів, зеленого горошку, а також кісточкових плодів – вишень, черешень, аличі, слив, абрикосів, персиків. У серпні-вересні на ТОВ „СОФІТ” надходить для переробки основна маса сировини, яка забезпечує біля половини загального обсягу виробництва консервів. Це помідори, кабачки, баклажани, цибуля, морква, столова кукурудза, квасоля, горошок тощо. У подальші місяці продуктивність виробництва істотно знижується, і підприємства займаються виробництвом варення, джему, повидла і компотів із заготовлених раніше зерняткових плодів та сульфітованих фруктових напівфабрикатів.

У міжсезонний період з метою уникнення простоїв та хоча б часткового завантаження виробничих потужностей, ТОВ „СОФІТ” займається переробкою складських запасів сировини, тобто тих овочів, які піддаються тривалому зберіганню – буряків, цибулі, моркви, капусти тощо. Крім того, вони виготовляють м'ясні, м'ясо-рослинні, сало-бобові консерви, томатні соуси з томатної пасти, напої із сухофруктів та концентрованих соків, приготування яких характеризується

різноманітністю технологічних процесів.

Таким чином, нерівномірне завантаження виробничих потужностей спричиняє труднощі у плануванні ефективності виробництва: при визначенні тривалості виробництва, при розподілі фінансових коштів на закупівлю і переробку сировини, розміщенні капітальних вкладень у технічні засоби.

Організація ефективного виробництва також потерпає від сезонності. Практично неможливо організувати безперебійний виробничий процес, що визначається термінами дозрівання сировини, вчасністю доставки та іншими згаданими вище умовами.

Виробництво консервів передбачає застосування різних технологій, основною з яких є стерилізація. При виробництві овочевих закусочних консервів овочі, що пройшли попередню обробку, обсмажують на рослинній олії з метою видалення вологи і просочування їх олією або піддають бланшуванню, а олію додають у банку. Продукти рідкої консистенції, такі як томатний соус, джем, повидло з метою випару надлишку вологи і підвищення вмісту в них цінних харчових речовин, уварюють у вакуум-апаратах. Це також вимагає різних затрат праці.

Такі види консервування як сушіння та заморожування продуктів з використанням штучного холоду, чим далі втрачають практичне застосування на виробництві в зв'язку з великими витратами енергетичних і теплових ресурсів, які не покриваються через відсутність постійних замовлень.

Концентрація переробки різних видів сировини на одному підприємстві вимагає застосування та комбінування різного технологічного устаткування, чим досягається більша універсальність переробки, повніше використання технологічного устаткування, механічних майстерень, паросилового та енергетичного господарства, забезпечення водою та відведення каналізаційних стоків тощо. Водночас великий набір устаткування потребує узгодження використання виробничих площ, здійснення швидкого переходу з одного його виду на інший при одночасному надходженні різних видів сировини та матеріалів. Звідси й вищий розмір амортизаційних відрахувань в розрахунку на одиницю продукції, що збільшує собівартість продукту. Це також важливий елемент, який визначає

ефективність виробництва підприємств з переробки плодоовочевої продукції, їх конкурентоспроможність.

Притаманний даній галузі сезонний характер виробництва обумовлює виготовлення різних видів консервів, як зазначалося, за відмінними технологіями. Це вимагає відповідних витрат праці, матеріалів, капіталу, а отже, характеризуються високою трудо-, матеріало-, капітало- і фондомісткістю продукції, що значно підвищує рівень загальновиробничих і загальногосподарських витрат.

Дослідження показників фінансової стійкості (табл. 2.1) здійснювалось нами за даними підприємств-конкурентів Дніпропетровської області на основі форм балансу та звіту про фінансові результати.

Таблиця 2.1

**Динаміка показників фінансової стійкості ТОВ „СОФІТ” та конкурентів
за 2021 рік**

Назва показника	ТОВ „СОФІТ”		ТОВ „ОЛКОМ”		ТОВ „Прогрес”	
	На поч. року	На кін. року	На поч. року	На кін. року	На поч. року	На кін. року
Власний оборотний капітал	3218,1	2680,4	1631,3	1129,5	2540,8	2269,3
Коефіцієнт автономії	1,0	1,0	1,0	0,9	1,0	1,0
Коефіцієнт фінансової залежності	0,03	0,05	0,04	0,1	0,02	0,04
Коефіцієнт співвідношення залученого і власного капіталу	0,03	0,05	0,04	0,2	0,02	0,04
Коефіцієнт мобільності	0,2	0,2	0,4	0,4	0,3	0,4
Коефіцієнт маневреності власних коштів	0,2	0,2	0,3	0,2	0,2	0,3
Коефіцієнт забезпечення власними обіговими коштами	1,0	1,0	1,0	0,7	0,9	1,2
Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	0,001	0,001	-	-	-	-
Коефіцієнт короткострокової заборгованості	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0

Дані табл. 2.1 дозволяють зробити висновки, що стан ТОВ „СОФІТ” за аналізований період залишається нестабільним. Для забезпечення формування запасів і витрат підприємству окрім власного оборотного капіталу потрібно залучати довгострокові та короткострокові кредити. Необхідно відмітити, що динаміка коефіцієнта автономії свідчить про достатню фінансову стійкість підприємства,

зокрема його значення у ТОВ „СОФІТ” становить 1,0, що вказує на те, що підприємство фінансується повністю за рахунок власного капіталу. Такі висновки підтверджуються коефіцієнтом забезпеченості власними оборотними коштами, величина якого на кінець року становить 1,0. Як наслідок, коефіцієнт фінансової залежності на підприємстві, що аналізується, низький, на кінець року його величина становить 0,05. Аналіз коефіцієнтів мобільності активів та маневреності власного оборотного капіталу дозволяє стверджувати про їх низьке значення, тобто значна частина власного капіталу вкладена в необоротні активи, що відповідно впливає на ефективність функціонування підприємства. Важливе значення у процесі діяльності сільськогосподарських підприємств має показник фінансового лівереджу, оскільки господарство, яке аналізується, має незначні суми довгострокової заборгованості, величина даного показника становить 0,001, що майже ніяк не впливає на господарську діяльність. Оцінюючи у цілому ситуацію, що склалася на підприємстві, важливо відмітити, що першочерговим завданням для підприємства має стати оптимізація структури пасивів.

Аналіз фінансової стійкості за критерієм ступеня покриття запасів стабільними джерелами фінансування, показниками довгострокової платоспроможності та показників грошового потоку, дає змогу дістати повне уявлення про поточний та очікуваний рівні фінансової стійкості, як найважливіші показники фінансового стану підприємства.

При оцінці короткострокової перспективи підприємства вивчають показники його ліквідності і платоспроможності, що вказують на можливість підприємства розрахуватися власним майном за своїми зобов'язаннями у визначені періоди часу. Ліквідність балансу визначається можливістю покриття зобов'язань підприємства його активами, термін перетворення яких у кошти відповідає терміну погашення зобов'язань. На противагу ліквідності балансу ліквідність активів – величина обернена по терміну перетворення активів в грошові кошти.

При аналізі ліквідності балансу до статей активу здійснюють групування за ознакою ліквідності та розміщують їх в порядку спадання, відповідно статті пасиву балансу групують за ознакою термінів погашення і розміщують в порядку

збільшення терміновості зобов'язань, з подальшим порівнянням статей активу і пасиву. Більшість вітчизняних і російських аналітиків виділяють чотири групи активів за ступенем ліквідності: найбільш ліквідні (A_1), швидколіквідні (A_2), повільноліквідні (A_3), важколіквідні (A_4).

В більшості економічних джерел виділяють наступні чотири групи пасивів: найтерміновіші зобов'язання (Π_1), короткострокові (Π_2), довгострокові (Π_3), постійні (Π_4). Найчастіше до складу перерахованих груп відносяться одні і ті ж статті. Зокрема, в групу постійних пасивів включаються статті, які носять характер власних коштів, довгострокові пасиви включають довгострокові кредити та позикові кошти, до короткострокових – залучені кошти, строк повернення яких передбачається на протязі 12 місяців після дати балансу, найбільш терміновою щодо погашення є кредиторська заборгованість.

Проте така позиція не враховує діючу на сьогодні методологію складання бухгалтерської фінансової звітності. Зокрема, при визначенні власного капіталу згідно діючої методики не враховуються суми цільового фінансування, які на сьогодні включені до II розділу пасиву балансу „Резерв наступних витрат і платежів”. Крім того, зі складу довгострокових пасивів необхідно виключати статтю „Відстрочені податкові зобов'язання”.

Для визначення ліквідності балансу необхідно порівняти підсумки наведених груп по активу і пасиву.

Баланс вважається абсолютно ліквідним, якщо мають місце наступні співвідношення: $A_1 \geq \Pi_1, A_2 \geq \Pi_2, A_3 \geq \Pi_3, A_4 \geq \Pi_4$.

У випадку, коли одна або кілька умов порушуються, ліквідність відрізняється від абсолютної. При цьому брак коштів за однією групою активів компенсується їх надлишком в іншій лише за вартістю, оскільки в реальній платіжній ситуації менш ліквідні активи не можуть бути замінені більш ліквідними. Виконання перших трьох умов передбачає виконання і четвертого, якому притаманним є “балансуючий характер”.

Результати порівняння перших двох умов свідчать про поточну ліквідність балансу, тобто про платоспроможність. Третє співвідношення вказує на

перспективну ліквідність, оскільки дає можливість прогнозувати ліквідність на основі прогнозування майбутніх надходжень і платежів. Четверте співвідношення вказує на дотримання мінімальної умови фінансової стійкості.

Аналіз ліквідності балансу ТОВ „СОФІТ” представлені в табл. 2.2.

Таблиця 2.2

Ліквідність балансу ТОВ „СОФІТ” за 2021 рік

Актив	На початок року	На кінець року	Пасив	На початок року	На кінець року	Абсолютні зміни (+,-)	
						На початок року	На кінець року
Найбільш ліквідні активи (А 1)	16,8	38,0	Найтерміновіші зобов’язання (П 1)	554,6	757,4	-534,8	-719,4
Швидколіквідні активи (А 2)	603,9	744,8	Короткострокові пасиви (П 2)	20,6	80,9	+583,3	+663,9
Повільноліквідні активи (А 3)	3172,6	2735,8	Довгострокові пасиви (П 3)	5,7	5,7	+3120,8	+2730,1
Важколіквідні активи (А 4)	15479,8	14628,0	Постійні пасиви (П 4)	18692,2	17302,6	-3212,4	-2674,6
Баланс	19273,1	18146,6	Баланс	19273,1	18146,6	-	-

Аналізуючи ліквідність балансу ТОВ „СОФІТ” за даними табл. 2.2, можна охарактеризувати її як недостатню, зокрема за звітний період спостерігається нестача найбільш ліквідних та важколіквідних активів для погашення найтерміновіших зобов’язань та постійних пасивів підприємства. Оцінюючи можливості погашення короткострокових і довгострокових пасивів можна відзначити, що вони виражаються в значній величині запасів та частині реальної до отримання дебіторської заборгованості.

За даними ліквідності балансу можна розрахувати загальний показник ліквідності за формулою:

$$K_{\text{л}} = \frac{A_1 \cdot a_1 + A_2 \cdot a_2 + A_3 \cdot a_3}{\Pi_1 \cdot a_1 + \Pi_2 \cdot a_2 + \Pi_3 \cdot a_3} \quad (2.1),$$

де $A_1, A_2, A_3, \Pi_1, \Pi_2, \Pi_3$ – підсумки відповідних груп активів і пасивів;

a_1, a_2, a_3 – питома вага першої, другої і третьої групи відповідно активів та пасивів в їх загальному підсумку.

Узагальнюючий коефіцієнт ліквідності відносний, показує співвідношення сум ліквідних активів і зобов'язань з врахуванням питомої ваги за групами активів і пасивів у їх загальному підсумку. Даний показник дає змогу порівнювати баланси підприємств з метою визначення найбільш ліквідних.

Розрахунок коефіцієнтів ліквідності представлено в табл. 2.3.

Таблиця 2.3

Коефіцієнти ліквідності ТОВ „СОФІТ” за 2021 рік

Показник	На початок року	На кінець року
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,03	0,05
Коефіцієнт швидкої ліквідності	1,1	0,9
Коефіцієнт покриття	6,5	4,2
Коефіцієнт загальної ліквідності	12,2	13,8

Як свідчать дані табл. 2.3, за 2021 рік коефіцієнт покриття в ТОВ „СОФІТ” значно перевищує норму, хоча і спостерігається тенденція до його зменшення на 2,3 пункти. Аналогічна тенденція спостерігається з показником швидкої ліквідності, зокрема на кінець звітної періоду його величина зменшилась на 0,2 пункти, проте знаходиться в межах норм. Коефіцієнт абсолютної ліквідності за звітний період збільшився на 0,02 пункти. Щодо загального коефіцієнта ліквідності, то за звітний період даний показник на підприємстві зріс на 1,6 пункти, що є позитивною тенденцією.

Показники ліквідності в залежності від степеню ліквідності засобів дають можливість досить повно оцінити різносторонню оцінку ліквідності і платоспроможності підприємства та задовольняють інтереси різних груп користувачів.

В умовах обмеженості ресурсів для підприємства нагальною потребою стає вибір оптимального співвідношення між мінімальним авансуванням економічних ресурсів та отриманням максимально високих виробничих (обсяг виробництва, асортимент, якість) і фінансових (прибуток, доход) результатів діяльності. Важливою складовою при вирішенні даного питання стає аналіз ділової активності.

Авансований капітал знаходиться в постійному русі, приймаючи різні форми в залежності від конкретних стадій кругообігу (інвестування, виробництва, реалізації

(обміну) і споживання). Сукупність кругообігу різних частин капіталу підприємства за період становить його повний оборот або відтворення.

Затримка капіталу на будь-якій стадії спричиняє уповільнення його оборотності і як наслідок погіршення фінансового стану підприємства, тоді як прискорення оборотності капіталу виражається у збільшенні виробничого і фінансового результату діяльності. Отже, формування і використання різних грошових фондів для заміщення затрат капіталу, його накопичення і споживання є суттю механізму фінансового управління на підприємстві. Показники, які характеризують дані процеси та формули для їх розрахунку, представлені в додатку Б та табл. 2.4.

Таблиця 2.4.

**Динаміка показників ділової активності ТОВ „СОФІТ” та конкурентів
за 2021 рік**

Показники	ТОВ „СОФІТ”		ТОВ „ОЛКОМ”		ТОВ „Прогрес”	
	На поч. року	На кін. року	На поч. року	На кін. року	На поч. Року	На кін. року
1	2	3	4	5	6	7
Коефіцієнт оборотності оборотних активів	0,9	0,6	0,7	0,6	0,7	6,7
Період одного обороту оборотних активів (днів)	405	608	521	608	521	54
Коефіцієнт оборотності запасів	1,2	0,8	0,4	0,6	0,9	8,6
Період оборотності запасів (днів)	317	456	890	608	424	42
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	5,6	3,2	5,9	4,0	7,8	36,5
Період оборотності дебітор-ської заборгованості (днів)	66	114	62	91	47	10
Тривалість операційного циклу (днів)	470	583	583	699	568	52
Коефіцієнт оборотності майна	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	1,9

Аналізуючи показників ділової активності ТОВ „СОФІТ” за 2021 рік (табл. 2.4.), необхідно, перш за все, порівнювати їх значення із подібними по галузі та регіону показниками інших господарств. Такий підхід покликаний забезпечити більш ефективну оцінку господарюючого суб’єкта. Коефіцієнт оборотності активів в

ТОВ „СОФІТ” складає найменше значення в порівнянні з двома іншими підприємствами 0,1, що відповідно формує найбільший період обороту активів – 3650 днів. Щодо коефіцієнтів оборотності складових оборотних активів (запасів, дебіторської заборгованості, грошових коштів) ТОВ „СОФІТ”, то на кінець року їх значення зменшились, що відповідно вплинуло на період оборотності. Тривалість операційного циклу в ТОВ „СОФІТ” зросла на 113 днів. Аналогічна ситуація спостерігається в ТОВ „ОЛКОМ”, де ця величина зросла на 116 днів. Така ситуація з позиції фінансового менеджменту має негативне значення. На противагу двом зазначеним вище підприємствам тривалість операційного циклу в ТОВ „Прогрес” зменшилась на 561 днів і становить 52 дні.

Абсолютна сума прибутку, отримана підприємством, в тому числі прибуток від основної діяльності, є важливими показниками. Однак вони не можуть охарактеризувати рівень ефективності господарювання.

Прибуток – це частина отриманого на вкладений капітал чистого доходу підприємства, що характеризує його винагороду за ризик підприємницької діяльності. Щоб зробити висновок про рівень ефективності роботи підприємства отриманий прибуток необхідно порівняти із здійсненими витратами.

По-перше, витрати можна розглядати як поточні витрати діяльності підприємства, тобто собівартість продукції.

По-друге, витрати можна розглядати як авансовану вартість (авансований капітал) для забезпечення виробничої та фінансової діяльності.

Співвідношення прибутку з авансованою вартістю або поточними витратами характеризує таке поняття як рентабельність. Сукупність показників рентабельності всебічно характеризує ефективність операційної, інвестиційної та фінансової діяльності підприємства та покликана задовольняти інтереси учасників економічного процесу.

В залежності від напрямків вкладання коштів, форм залучення капіталу, а також мети, для якої здійснюється розрахунок, використовують показники рентабельності (додаток Б).

Аналіз рівня рентабельності трьох досліджуваних господарств представлено в табл. 2.5.

Таблиця 2.5

**Динаміка показників рентабельності ТОВ „СОФІТ” та конкурентів
за 2021 рік**

Назва показника	ТОВ „СОФІТ”	ТОВ „ОЛКОМ”	ТОВ „Прогрес”
Рентабельність активів за прибутком від звичайної діяльності	0,5	0,9	1,9
Рентабельність власного капіталу	0,5	0,9	1,9
Рентабельність продажу	2,4	-4,2	0,1
Рентабельність виробничих фондів	0,6	1,3	2,6
Рентабельність продукції (робіт, послуг)	1,4	-4,1	1,2

Аналіз рівня рентабельності трьох аналізованих підприємств за 2021 рік свідчить про мінімальний рівень рентабельності активів, власного капіталу, виробничих фондів, продажу та виробництва продукції підприємствами.

2.2. Організація бухгалтерського та податкового обліку та складання звітності на ТОВ „СОФІТ”

Високий ступінь залежності управлінських рішень від якості бухгалтерської інформації та, зокрема, бухгалтерської фінансової звітності підносить її на новий рівень в суспільному масштабі. Наслідком такого підходу є надання підприємствам прав та можливостей самостійного вибору облікової політики при формуванні звітних показників. Впровадження в практику бухгалтерського обліку України можливості вибору принципів, методів та прийомів ведення бухгалтерського обліку при формуванні показників бухгалтерської фінансової звітності дозволяє забезпечити відповідність звітних даних умовам, задачам та функціональній структурі кожного окремого суб'єкта господарювання, що сприяє найбільш повному використанню показників бухгалтерської фінансової звітності при обґрунтуванні рішень.

При цьому, загальні вимоги, які ставлять до облікової політики, зводяться до наступних:

облікова політика повинна бути єдиною на підприємстві, що означає обов'язкове застосування вибраних методів та прийомів ведення бухгалтерського обліку всіма структурними підрозділами, включаючи виділені на самостійний баланс, незалежно від виду діяльності і місця розташування. Це необхідно для забезпечення зіставності та зведення інформації.

по відношенню до кожного конкретного питання підприємство повинно використовувати одні і ті ж вибрані принципи, методи та прийоми ведення бухгалтерського обліку;

застосування облікової політики повинно бути послідовним, тобто методика відображення господарських операцій, оцінки майна і зобов'язань на протязі року, а також від одного звітного періоду до іншого, як правило, не змінюється.

Однією із важливих проблем, що виникають при аналізі бухгалтерської фінансової звітності та обґрунтуванні економічних рішень, є отримання зіставних показників. В нестабільних умовах функціонування підприємства, що передбачає вибір методологічних основ фінансового обліку, ця проблема загострюється. Як наслідок, підвищена увага до процесу вибору облікових принципів, методів та прийомів при формуванні показників бухгалтерської фінансової звітності.

Аналіз сукупності методів і прийомів ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності на ТОВ „СОФІТ”, в залежності від факторів внутрішнього і зовнішнього середовища, дозволяє зробити наступні висновки:

1. При визначенні методів нарахування амортизації застосування методів прискореної амортизації вважається доцільним лише до тих конкретних об'єктів, більш швидке відтворення яких забезпечить реальне впровадження в господарську практику науково-технічних досягнень та сприятиме підвищенню соціально-економічної ефективності виробництва. Крім того, реалізація такої можливості доцільна лише для тих підприємств, рівень рентабельності виробництва яких досягає 10-15% і вище, а також за умови необхідності реалізації великої інвестиційної програми. Основними методами нарахування амортизації, як найбільш обґрунтованими вважаються лінійний та виробничий методи. Причому застосування виробничого методу можливо, коли виробничу віддачу того чи іншого

об'єкта основних засобів можна вірогідно визначити. Застосування в бухгалтерському обліку податкових методів нарахування амортизації не створює умови для реального відтворення майна.

2. При нарахуванні амортизації на нематеріальні активи доцільно використовувати лінійний метод амортизації, що забезпечує рівномірний розподіл вартості нематеріальних активів.

3. При встановленні вартісних меж предметів, що входять до складу малоцінних необоротних матеріальних активів (МНМА), найчастіше на практиці встановлюється межа 500 грн. Така межа є досить прийнятною при списанні вартості МНМА на виробництво, незалежно від того, що Міністерство фінансів України відмовилося від критерію встановлення мінімальної вартості об'єкта основних засобів для віднесення їх до групи необоротних матеріальних активів.

4. При погашенні вартості МНМА вибір того чи іншого метода в значній мірі залежить від їх питомої ваги в структурі матеріальних витрат. При значних обсягах МНМА та їх інтенсивному русі на підприємстві погашення вартості частинами сприяє більш обґрунтованому визначенню собівартості готової продукції за звітними періодами та, відповідно, впливає на показники фінансових результатів діяльності. У випадку 100% погашення їх вартості з віднесенням на собівартість готової продукції, це призведе до її завищення та відповідно впливатиме на фінансові результати. Тому використання такого варіанту доцільно лише при незначних обсягах МНМА на підприємстві.

5. При оцінці запасів, що вибули, широкого розповсюдження у бухгалтерській вітчизняній практиці отримав метод середньої вартості матеріалів. Найбільш доцільно застосовувати цей метод при відпуску сировини та матеріалів для виробничих потреб. Оцінюючи відпуск запасів для виконання спеціальних замовлень і проектів, доцільно використовувати метод ідентифікованої вартості. Крім того, даний метод може застосовуватись до запасів, які не замінюють один одного.

Метод ФІФО доцільно застосовувати підприємствам, які частково або повністю звільнені від сплати податку на прибуток, а також мають своєю метою

фінансувати свій розвиток на даному етапі. Метод ЛФО дозволяє підприємству адаптуватись в умовах інфляції та мати при інших рівних умовах в якості собівартості адекватне реальним ринковим умовам джерело простого відтворення.

6. При створенні резерву сумнівних боргів дебіторської заборгованості застосування методу платоспроможності окремих дебіторів доцільно використовувати підприємствам, що мають невелику кількість дебіторів. Підприємствам, перелік дебіторів яких є значним, ефективнішим буде використання методу на основі класифікації дебіторської заборгованості.

8. Доходи і витрати майбутніх періодів доцільно включати до результатів господарської діяльності при настанні звітного періоду, до якого вони відносяться.

Діяльність кожного господарюючого суб'єкту є суто індивідуальною, відмінною за багатьма ознаками, тому при формуванні облікової політики вказані вище рекомендації можуть скласти лише основу реального наказу підприємства.

В додатку Й поданий наказ про облікову політику ТОВ „СОФІТ”.

Оскільки вибір принципів, прийомів і методів складання бухгалтерської фінансової звітності має значний вплив на її показники, це обумовлює необхідність представлення всієї суттєвої інформації про облікову політику в примітках та поясненнях. Розкриттю підлягає, головним чином, методична сторона облікової політики. Корисною може бути інформація про застосовані підприємством правила обліку та звітності, якщо вони відрізняються від загальноприйнятих; положення, сформовані в результаті вибору зробленого із декількох дозволених варіантів; галузеві способи ведення обліку; нетрадиційне застосування загальновизнаних принципів, методів та прийомів ведення обліку; нові стандарти, використані підприємством.

Необхідно відмітити, що для кожного підприємства рівень розкриття інформації про облікову політику залежить від конкретної господарської ситуації.

Ведення бухгалтерського обліку ТОВ „СОФІТ” покладається на відділ бухгалтерії, де працює головний бухгалтер, бухгалтер з розрахунків дебіторської та кредиторської заборгованості і бухгалтер-касир. Бухгалтерія як структурний підрозділ підприємства – це складова адміністрації тісно взаємопов'язана з усіма

підрозділами і службами підприємства. Взаємовідносини бухгалтерії з оперативно відокремленими підрозділами підприємства полягають у тому, що перша отримує від них потрібну для обліку і контролю документацію і, у свою чергу, забезпечує їх економічною інформацією про результати їхньої роботи. Кожен бухгалтер працює за окремим комп'ютером.

Облік на ТОВ „СОФІТ” комп'ютеризований. На підприємстві використовують такі програми: електронна бухгалтерська газета «Ліга – головний бухгалтер»; програма Excel; програма «Клієнт-банк» та «Бест звіт +» – для подачі звітності в електронному вигляді. Форма первинних документів на ТОВ „СОФІТ” відповідає вимогам чинного законодавства України. Вони містять такі обов'язкові реквізити:

Назву документа (форми);

Дату і місце складання;

Назву підприємства, від імені якого складено документ;

Зміст господарської операції;

Посади осіб, відповідальних за здійснення господарської операції і правильність її оформлення;

Особистий підпис або інші дані, що дають змогу ідентифікувати особу, яка брала участь у здійсненні господарської операції (Додаток Д).

Працівники всіх відділів та підрозділів, які оформляють первинні документи, дотримуються порядку їх оформлення відповідно до вимог головного бухгалтера. У разі несвоєчасного складання первинних документів, недостовірного відображення в них даних чи оформлення з порушенням законодавчих та нормативних вимог зазначені працівники несуть відповідальність згідно із законодавством України.

На основі структурної схеми ТОВ „СОФІТ”, положень про структурні підрозділи та посадових інструкцій співробітників, інших внутрішніх нормативних актів підприємство розробляє графік документообігу. Найбільшого поширення в аналізі потоків інформації набув графоаналітичний метод, суть якого полягає у графічному зображенні документальних процесів за процедурами обробки документів з метою їх упорядкування. Основним елементом потоку є документ, проходження якого за потоком наведено у табл. 2.6.

Таблиця 2.6

Графічне зображення документального процесу основних господарських процесів на ТОВ „СОФІТ”

Найменування операції	Товарозна вещь (відділ збуту)	Комплект увальник	МВО	Економіст по цінах	Головний бухгалтер	Керівник підприємства
Виписка розпорядження на відпуск	1					
Комплектування		2	3			
Контроль застосування цін				4		
Перевірка документів за формою і змістом					5	
Прийняття рішення про реалізацію						6

Як видно з поданого графіку документообігу, у ньому вказано дату створення, прийняття їх до обліку передавання на обробку або до архіву, що забезпечує оптимальну кількість підрозділів, через які проходить кожен вид первинних документів, визначає мінімальний строк знаходження його в підрозділі, а також сприяє поліпшенню облікової роботи, посиленню контрольних функцій бухгалтерського обліку, підвищенню рівня його автоматизації та механізації.

2.3. Аналітичний та синтетичний облік основних господарських операцій ТОВ „СОФІТ”

На ТОВ „СОФІТ” облік фінансових результатів ведеться на рахунку 79 „Фінансові результати”, що має субрахунки, які наведено в табл. 2.7.

Таблиця 2.7

Субрахунки до рахунку 79 „Фінансові результати” на ТОВ „СОФІТ”

№ суб-рахунку	Назва субрахунку	Характеристика
1	2	3
791	«Результат операційної діяльності»	Визначається прибуток (збиток) від операційної діяльності підприємства. За кредитом субрахунку відображається в порядку закриття рахунків сума доходів від реалізації готової продукції, товарів, робіт, послуг та від іншої операційної діяльності (рахунки 70 «Доходи від реалізації», 71 «Інший операційний дохід»), за дебетом – сума в порядку закриття рахунків обліку собівартості реалізованої готової продукції товарів, робіт, послуг, адміністративних витрат, витрат на збут, інших операційних витрат (90 «Собівартість реалізації», 92 «Адміністративні витрати», 93 «Витрати на збут», 94 «Інші витрати операційної діяльності»)
792	«Результат фінансових операцій»	Визначається прибуток (збиток) від фінансових операцій підприємства. За кредитом субрахунку відображається списання суми в порядку закриття рахунків обліку доходів від участі в капіталі та інших фінансових доходів, за дебетом – списання фінансових витрат з рахунків 95 «Фінансові витрати» та 96 «Втрати від участі в капіталі»
793	«Результат інвестиційної діяльності»	Визначається прибуток (збиток) від іншої звичайної діяльності підприємства. За кредитом рахунку відображається списання сум в порядку закриття рахунків обліку доходів від інвестиційної діяльності та іншої звичайної діяльності підприємства, за кредитом – списання витрат з рахунку 97 «Інші витрати»
794	«Результат надзвичайних подій»	Визначається прибуток (збиток) від надзвичайних подій. За кредитом субрахунку відображається списання доходів, одержаних від надзвичайних подій, за дебетом - списання витрат від надзвичайних подій, що обліковуються на рахунку 99 «Надзвичайні витрати»

Даний рахунок призначено для обліку й узагальнення інформації про фінансові результати ТОВ „СОФІТ” від звичайної діяльності та надзвичайних подій.

В інструкції по застосуванню Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена наказом Міністерства фінансів України від 30.11.99 р. № 291 [32] сказано, що: «за кредитом рахунку 79 «Фінансові результати» відображаються суми в порядку закриття рахунків обліку доходів, за дебетом – суми в порядку закриття

рахунків обліку витрат, також належна сума нарахованого податку на прибуток. Сальдо рахунку при його закритті списується на рахунок 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)».

Рахунки, з якими кореспондує рахунок 79 «Фінансові результати» наведено в табл. 2.8.

Таблиця 2.8

Рахунки, з якими кореспондує рахунок 79 „Фінансові результати”

за дебетом з кредитом рахунків	за кредитом з дебетом рахунків
1	2
23 «Виробництво»	44 «Нерозподілені прибутки(непокриті збитки)»
26 «Готова продукція»	70 «Доходи від реалізації»
44 «Нерозподілені прибутки непокриті збитки)»	71 «Інший операційний дохід»
70 «Доходи від реалізації»	72 «Дохід від участі в капіталі»
80 «Матеріальні витрати»	73 «Інші фінансові доходи»
81 «Витрати на оплату праці»	74 «Інші доходи»
82 «Відрахування на соціальні заходи»	75 «Надзвичайні доходи ²
83 «Амортизація»	98 «Податки на прибуток»
84 «Інші операційні витрати»	
85 «Інші затрати»	
90 «Собівартість реалізації»	
92 «Адміністративні витрати»	
93 «Витрати на збут»	
94 «Інші витрати операційної діяльності»	
95 «Фінансові витрати»	
96 «Втрати від участі в капіталі»	
97 «Інші витрати»	
98 «Податки на прибуток»	
99 «Надзвичайні витрати»	

Аналітичний облік фінансових результатів ведеться за їх характером, видами продукції, товарів, робіт, послуг та іншими напрямками, визначеними підприємством в наказі про облікову політику підприємства.

Первинними документами при відображенні накопичення фінансових результатів різних видів діяльності та віднесення до складу нерозподіленого прибутку (збитку) є довідки та розрахунки бухгалтерії.

Відображення господарських операцій по обліку доходів від реалізації продукції ТОВ „СОФІТ” представлені в табл. 2.9.

Таблиця 2.9

Облік доходів від операцій по реалізації продукції ТОВ „СОФІТ”

Зміст господарських операцій	Первинні документи	кореспонденція		№ Журналу	Сума, грн.
		Дт	Кт		
Відпущена зі складу готова продукція за попередньою передплатою: виставлений рахунок покупцям сума податкового зобов'язання вилучається з доходу	Рахунок № 362, Розрахунок бухгалтерії	361 701	701 643	№ 6, № 3 (II)	54000 9000
Списується сума одержаного авансу (передплати)	Розрахунок бухгалтерії	681	361	№ 3 (I)	54000
Реалізована готова продукція підприємства, виставлений рахунок постачальникам	Рахунок	361	701	№ 6	338340
Сума податкового зобов'язання вилучається з суми доходу від реалізації	Розрахунок бухгалтерії	701	641	№ 3 (II)	56390
Списується собівартість реалізованої продукції	Розрахунок бухгалтерії	901	26	№ 5 (III)	195770
Сплачені рахунки постачальників	Виписки банку	631	311	№ 1	197160
Сплачені рахунки інших кредиторів	Виписки банку	685	311	№ 1	28364

Отримані грошові кошти від покупців за реалізовану продукцію	Виписки банку	311	361	№ 3 (I)	384000
--	---------------	-----	-----	------------	--------

Господарські операції з обліку витрат на ТОВ „СОФІТ” представлені в табл. 2.10.

Таблиця 2.10

Облік витрат на ТОВ „СОФІТ”

Зміст господарських операцій	Первинні документи	кореспонденція		№ Жур-налу	Сума, грн.
		Д-т	К-т		
Оприбутковані придбані у постачальників матеріали: сировина комплектуючі вироби будівельні матеріали разом	Рахунки	201	631	№ 3 (I)	52000
		202	631		11200
		205	631		8400
					71600
Відображений податковий кредит за рахунками постачальників матеріалів	Податкові накладні	641	631	№ 3 (I)	14320
Акцептований рахунок транспортної організації за доставку матеріалів: сировини комплектуючих виробів будівельних матеріалів разом	Рахунок	201	685	№ 3 (I)	2615
		202	685		563
		205	685		422
					3600
Відображений податковий кредит за рахунком транспортної організації	Податкова накладна	641	685	№ 3 (I)	720
Відпущено зі складу у виробництво: сировина комплектуючі вироби МШП	ЛЗК ЛЗК Вимога	23	201	№ 5 (III)	82600
		23	202		14400
		23	22		4200
Відпущено зі складу на обслуговування виробничого устаткування: паливо запасні частини МШП	Вимога Вимога Вимога	91	203	№ 5 (III)	638
		91	207		1800
		91	22		3400
Відпущено зі складу на адміністративні потреби: паливо будівельні матеріали МШП	Вимога Вимога Вимога	92	203	№ 5 (III)	6200
		92	205		1100
		92	22		860

Відпущено зі складу паливо на потреби збуту продукції підприємства	Вимога	93	203	№ 5 (III)	880
Акцептовані рахунки за електроенергію:	Рахунок	23	631	№ 3 (I)	7600
потреби виробництва		91	631		2800
загальновиробничі потреби		92	631		1200
адміністративні потреби		93	631		1100
потреби збуту продукції разом					12700

Господарські операції з обліку формування фінансового результату на ТОВ „СОФІТ” представлені в табл. 2.11.

Таблиця 2.11

Облік формування фінансового результату на ТОВ „СОФІТ”

Зміст господарських операцій	Первинні документи	кореспонденція		№ Жур-налу	Сума, грн.
		Д-т	К-т		
На фінансовий результат звітного періоду відноситься дохід від реалізації готової продукції	Розрахунок бухгалтерії	701	791	№ 6	326950
На фінансовий результат звітного періоду списуються:	Розрахунок бухгалтерії	791	901	№ 5 (I)	195770
собівартість реалізованої продукції		791	92		58740
адміністративні витрати		791	93		23190
витрати на збут		791	944		8000
сумнівні та безнадійні борги відсотки за кредит		791	951		10000
Нарахований податок на прибуток	Розрахунок бухгалтерії	98	641	№ 3 (II)	11560
Податок на прибуток відноситься на фінансовий результат	Розрахунок бухгалтерії	791	98	№ 5 (I)	11560
Списується фінансовий результат (прибуток)	Розрахунок бухгалтерії	791	441	№ 7	19690

Після здійснення вказаних вище записів по рахунку 79 „Фінансові результати” визначається чистий фінансовий результат господарсько-фінансової діяльності підприємства за звітний період. Чистий фінансовий результат списується з рахунку 79 „Фінансові результати” заключними бухгалтерськими проводками: Д-т 79 К-т 441, якщо підприємство отримало чистий прибуток та Д-т 442 К-т 79, якщо підприємство отримує негативний результат діяльності - чистий збиток.

2.4. Вплив методології бухгалтерського і податкового обліку на формування показників бухгалтерської фінансової звітності ТОВ „СОФІТ”

Аналітичний процес, який лежить в основі обґрунтованих управлінських рішень користувачів, в значній мірі передбачає використання показників бухгалтерської фінансової звітності, що формуються системою бухгалтерського обліку ТОВ „СОФІТ”.

Дані фінансової звітності – це результат цілого ряду умовностей, вимірів та прийняття рішень, їх ніби то точність може бути помилковою. Специфіка інформації бухгалтерської фінансової звітності полягає в тому, що для ефективного її використання, користувачі, перш за все, повинні розуміти методику бухгалтерського обліку та її вплив на показники звітності. Враховуючи, що методологією бухгалтерського обліку ТОВ „СОФІТ” при формуванні основних статей бухгалтерської фінансової звітності передбачено використання різних методів оцінки, це відповідним чином впливає на об’єктивність результатів фінансового аналізу та ефективність прийнятих на їх основі рішень.

Згідно з П(С)БО 7 „Основні засоби”, придбані (створені) основні засоби зараховуються на баланс підприємства за первісною вартістю. Відповідно, первісна вартість – історична (фактична) собівартість необоротних активів у сумі грошових коштів або ринкової вартості інших активів, сплачених (переданих), витрачених для придбання (створення) необоротних активів. У відповідності ПСБО 7 „Основні засоби” собівартість об’єкта основних засобів складається з наступних елементів: витрат на придбання та витрат, що безпосередньо пов’язані з приведенням цього об’єкта в робочий стан, тобто стан, що дає можливість використовувати його за прямим призначенням. Витрати на сплату відсотків за користування кредитом не включаються до первісної вартості основних засобів, придбаних (створених) повністю або частково за рахунок позикового капіталу.

Згідно П(С)БО 7 „Основні засоби”, підприємства можуть здійснювати переоцінку основних засобів у випадку, якщо їх залишкова вартість більше ніж на

10 відсотків відрізняється від ринкової вартості на дату балансу. Переоцінка здійснюється відповідно всієї групи об'єктів основних засобів, до якої належить об'єкт. Частота проведення переоцінки залежить від коливань ринкової вартості основних засобів.

Переоцінена первісна вартість та сума зносу об'єкта основних засобів визначається множенням відповідно первісної вартості і суми зносу об'єкта основних засобів на індекс переоцінки, який розраховується діленням ринкової вартості об'єкта, який переоцінюється, на його залишкову вартість.

Метою нарахування амортизації, згідно П(С)БО 7 „Основні засоби”, є створення реального джерела відновлення основних засобів. Необхідно відмітити, що сутністю прийомів облікового відображення амортизації вважається механізм, що дозволяє зберегти капітал на постійному рівні. В міжнародних стандартах бухгалтерського обліку цю ідею сформульовано як концепцію збереження фінансового капіталу (збереження номінальної вартості капіталу) та концепцію збереження фізичного капіталу (збереження продуктивності обладнання).

Національна система бухгалтерського обліку України, базуючись на концепції збереження фінансового капіталу визначає амортизацію як систематичний розподіл вартості, яка амортизується, необоротних активів протягом строку їх корисного використання (експлуатації).

ТОВ „СОФІТ” в 2020 р. придбало об'єкт основних засобів (погрузчик). Його первісна вартість становила 40000 грн., термін експлуатації передбачено 3 роки, ліквідаційна вартість визначена підприємством в розмірі 15000 грн. Нарухування амортизації проводиться за методом зменшення залишкової вартості. Розрахунок амортизації представлено в табл. 2.12.

Таблиця 2.12

Нарухування амортизації на погрузчик ТОВ „СОФІТ”

Рік	Амортизаційні відрахування за рік, грн.	Накопичена амортизація на кінець року, грн.	Залишкова вартість на кінець року, грн.
0	-	-	40000
1	40000 0,2785=11140	11140	28860
2	28860 0,2785=8037,5	19177,5	20822,5

3	20822,5 0,2785=5799	24976,5	15023,5
---	---------------------	---------	---------

Як видно із наведеного розрахунку найбільша частка амортизації придбаного об'єкта припадає на перші роки експлуатації, що відповідним чином впливає на показники фінансової звітності.

У загальному, оцінюючи облікову політику ТОВ „СОФІТ”, ми спостерігали наступну ситуацію: підприємство застосовує прямолінійний метод нарахування амортизації основних засобів. По довгострокових матеріальних активах вартістю до 500 грн. знос нараховується в розмірі 100% при передачі їх в експлуатацію. В сучасних умовах, на нашу думку, формування таких позицій є найбільш доцільним. Зокрема, прямолінійний метод нарахування амортизації забезпечує рівномірне накопичення амортизаційних відрахувань, запобігає завищенню собівартості та найбільш достовірно дозволяє оцінити економічну діяльність підприємства.

У процесах управління господарсько-фінансовою діяльністю підприємства важливе значення має інформація про оборотні активи, що включають: запаси, дебіторську заборгованість, грошові кошти та їх еквіваленти.

Оскільки, запаси постійно використовуються у виробничому процесі, та становлять значну частину оборотних активів, сільськогосподарських підприємств важливим є вивчення їх оцінки на таких етапах руху: надходження; використання на виробництво, реалізація та інше вибуття; визначення вартості залишків на кінець звітного періоду і відображення у бухгалтерській фінансовій звітності.

Відповідно П(С)БО 9 „Запаси” відображення запасів в бухгалтерській фінансовій звітності, згідно принципу обачності, можливо за найменшою з двох оцінок: первісною вартістю чи чистою вартістю реалізації.

Вихідною базою вартісної оцінки запасів відображення їх в обліку та звітності служить собівартість. Склад витрат, що складають собівартість запасів при придбанні, регламентується П(С)БО 9 „Запаси” та включає:

- а) суми, сплачені згідно з договором постачальнику (продавцю);
- б) суми, що сплачуються за інформаційні, посередницькі та інші подібні послуги в зв'язку з пошуком та придбанням запасів;

в) суми ввізного мита;

г) суми непрямих податків у зв'язку з придбанням запасів, які не відшкодовуються підприємству;

д) затрати на заготівлю, вантажно-розвантажувальні роботи, транспортування запасів до місця їх використання, включаючи витрати на страхування та відсотки за комерційний кредит постачальників;

е) інші витрати, які безпосередньо пов'язані з придбанням запасів та доведенням їх до стану, в якому вони придатні для використання в запланованих цілях. До таких витрат відносяться прямі матеріальні витрати, прямі витрати на оплату праці, інші прямі витрати підприємства на доробку та підвищення якісно-технічних характеристик запасів.

З метою збереження об'єктивності оцінки, П(С)БО 9 „Запаси” передбачає відображення запасів за чистою вартістю реалізації, коли відбувається втрата первісно очікуваних вигод на дату балансу через зниження ціни, псування або старіння. Чиста вартість реалізації визначається по кожній одиниці запасів вирахуванням з очікуваної ціни продажу очікуваних витрат на завершення виробництва і збут. Оскільки собівартість запасів включає крім ціни придбання ще і інші витрати, пов'язані з доставкою даних запасів, методика їх уцінки вимагає уточнення, що забезпечить реальне відображення їх вартості в балансі.

Оскільки, підприємство одержує цінності впродовж звітного періоду за різними цінами, це передбачає питання оцінки витрачених запасів та її вплив на фінансові результати. Згідно П(С)БО 9 „Запаси”, при вибутті запасів дозволяється використовувати наступні методи оцінки: ідентифікованої собівартості відповідної одиниці запасів; середньозваженої собівартості; собівартості перших за часом надходження запасів (ФІФО); собівартості останніх за часом надходження запасів (ЛІФО); нормативних затрат, ціни продажу. При цьому для всіх одиниць бухгалтерського обліку запасів, що мають однакове призначення та однакові умови використання, застосовується тільки один із наведених методів. Необхідно відмітити, що найбільш розповсюдженими, та такими, що можуть бути рекомендовані для сільськогосподарських підприємств вважаються перші чотири з

перерахованих вище методів. Даний підхід вимагає глибокого вивчення впливу зазначених методів на показники бухгалтерської фінансової звітності.

Метод ідентифікованої собівартості передбачає рух матеріальних цінностей з моменту їх придбання і до моменту реалізації або виробничого використання за фактичною їх вартістю, яка склалася на момент придбання. Недоліком даного методу є можливість маніпулювати прибутком шляхом розподілу вартості товарів, які вже реалізовані або використані на виробництво, та тими, які залишились.

Метод середньозваженої собівартості (середньої вартості) дозволяє оцінювати витрачені та реалізовані товари, а також їх залишок на кінець звітного періоду за середніми цінами з урахуванням залишку матеріалів (запасів) на початок звітного періоду та їх надходженням за звітний період. Цей метод найбільш доцільно використовувати для оцінки вибуття значних партій запасів.

Метод оцінки запасів за цінами перших закупок (ФІФО) передбачає, що матеріали, які придбані першими, відпускаються на виробництво чи реалізацію, тобто списуються за цінами перших надходжень.

Перевагами його є: 1) простота і доступність; 2) відтворює нормальний фізичний потік товарів; 3) виключає можливість маніпулювання прибутком; 4) вартість, яка наводиться в балансі, співпадає з поточною ринковою вартістю. Щодо недоліків, то це більш тяжкий податковий тиск на підприємство.

Метод оцінки запасів за цінами останніх закупок (ЛІФО), який передбачає, що матеріальні запаси списуються на виробництво чи на реалізацію за цінами останніх надходжень. Залишки матеріалів (запасів) на кінець звітного періоду оцінюватимуться в цьому випадку за цінами перших надходжень.

Вплив методів оцінки товарів на кінцеві фінансові результати на прикладі господарських операцій ТОВ „СОФІТ” наведено в табл. 2.13.

Таблиця 2.13

Методи оцінки запасів на ТОВ „СОФІТ”

Показник	Метод ідентифікованої вартості	Метод середньої вартості	Метод ФІФО	Метод ЛІФО
Обсяг продажу товарів	200000	200000	200000	200000

Собівартість товарів:				
на початок кварталу	194600	194600	194600	194600
Надійшло за квартал	3220	3220	3220	3220
Собівартість товарів для продажу	197820	197820	197820	197820
Собівартість, що залишилась на кінець кварталу	130600	118692	130600	108801
Собівартість реалізованих товарів	67220	79128	67220	89019
Прибуток від реалізації	132780	120872	132780	110981

Як свідчать дані табл. 2.13 найвищий прибуток зафіксований при використанні методу ФІФО, а найнижчий – ЛІФО. Прибуток, одержаний від реалізації при використанні оцінки руху запасів матеріалів за методом ідентифікованої собівартості та ФІФО за нашими даними однаковий.

Відповідно П(С)БО 10 „Дебіторська заборгованість”, при відображенні дебіторської заборгованості, що виникла в результаті реалізації продукції (товарів та послуг) передбачено створення резерву сумнівних боргів.

Резерв сумнівних боргів створюється на підставі результатів інвентаризації дебіторської заборгованості. Величина резерву залежить від обраного підприємством методу. Згідно з П(С)БО 10 „Дебіторська заборгованість” дозволено наступні методи: із платоспроможності окремих дебіторів; на підставі класифікації дебіторської заборгованості.

За першим методом формування резерву здійснюється дослідження платоспроможності окремих дебіторів за виставленими їм рахунками. Цей метод дозволяє більш точно визначити величину сумнівного боргу, оскільки аналізується платоспроможність кожного конкретного дебітора. Проте, при значній кількості дебіторів його використання стає недоцільним. В таких випадках ефективним буде використання методу класифікації дебіторської заборгованості, що передбачає групування дебіторської заборгованості за строками її погашення, при цьому підприємство самостійно встановлює коефіцієнт сумнівності для кожної групи, виходячи із фактичної суми безнадійної дебіторської заборгованості за продукцію (товари, роботи, послуги) за попередні звітні періоди.

Створений резерв відображається в балансі і дає змогу визначити чисту реалізаційну вартість дебіторської заборгованості.

Обліковою політикою ТОВ „СОФІТ” не передбачено створення резерву сумнівних боргів. Така позиція дозволяє припустити, що активи підприємства можуть бути завищені, оскільки нехтується принцип обачності, що значно впливає на подальші результати аналізу фінансового стану.

Підприємства можуть створювати інші резерви (забезпечення) з метою рівномірного включення очікуваних майбутніх витрат і платежів до складу витрат звітного періоду і достовірного визначення фінансового результату.

Забезпечення створюються при виникненні внаслідок минулих подій зобов’язання, погашення якого, імовірно, призведе до зменшення ресурсів, що втілюють в собі економічні вигоди, та його оцінка може бути розрахунково визначена.

Елементами облікової політики щодо забезпечення є склад резервів наступних платежів і порядок їх утворення та використання.

Згідно П(С)БО 11 „Зобов’язання”, забезпечення можуть створюватись для відшкодування наступних (майбутніх) витрат на виплату відпусток, додаткове пенсійне забезпечення, виконання гарантійних зобов’язань, реструктуризацію, виконання зобов’язань щодо обтяжливих контрактів тощо.

Сума забезпечення визначається за обліковою оцінкою ресурсів (за вирахуванням суми очікуваного відшкодування), необхідних для погашення відповідного зобов’язання на дату балансу.

Обліковою політикою ТОВ „СОФІТ” передбачено створення забезпечень майбутніх витрат і платежів шляхом резервування коштів на виплату відпусток працівникам та на забезпечення інших витрат і платежів.

Формування цих забезпечень дозволяє рівномірно розподілити відповідні витрати на собівартість продукції та, як наслідок, рівними частинами переноситься на фінансові результати.

Елементами облікової політики є також формування структури статей витрат, умови визнання і оцінки доходів та витрат і т.д. Нами було розглянуто лише основні суттєві моменти, які значно впливають на фінансові результати.

У загальному необхідно зазначити, що аналізуючи бухгалтерську фінансову звітність, потрібно враховувати специфіку такої інформації. Використання звітних даних вимагає, перш за все, знання методики ведення бухгалтерського обліку та формування бухгалтерської фінансової звітності та передбачає чітке розуміння того, що, як в теорії, так і на практиці, окремі господарські операції при застосуванні різних методів їх відображення можуть бути оцінені та розкриватись у звітності по-різному.

В табл. 2.14 представлено порядок та методику формування Звіту про фінансові результати ТОВ „СОФІТ”.

Звіт про фінансові результати ТОВ „СОФІТ” за 2021 рік

Форма № 2

Код за ДКУД 1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період	Розрахункова формула
1	2	3	4	5
I. Звичайна діяльність:				
1. Операційна діяльність				
Дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	010	5130,2	4892,7	Оборот по К-ту 701, 702, 703
Інші вирахування з доходу	020	-	-	Оборот по К-ту 704 (без ПДВ)
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	030	5130,2	4892,7	Ряд. 010-020
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	040	3650,4	4750,2	Обороти по Д-ту 901, 902, 903
Валовий:				
Прибуток	050	1479,8	142,5	Ряд. 030-040 (у разі позитивного значення)
Збиток	055	-	-	Ряд. 040-030 (у разі від'ємного значення)
Інші операційні доходи	060	-	-	Обороти по К-ту 71 (без ПДВ)
Інші операційні витрати	070	109,7	90,1	Обороти по Д-ту 94
Фінансовий результат операційної діяльності:				
Прибуток	080	1370,1	52,4	Сума ряд. 050, 060 – ряд. 070 (у разі позитивного значення)
Збиток	085	-	-	Ряд. 055 + 060 – ряд. 070 (у разі від'ємного значення)
2. Інвестиційна діяльність				
Дохід від участі в капіталі	090	-	-	Обороти по К-ту 72
Втрати від участі в капіталі	100	-	-	Обороти по Д-ту 96
Інші доходи інвестиційної діяльності	110	71,3	7,2	Обороти по К-ту 741, 742, 743, 744, 745, 746 (без ПДВ)
Інші витрати інвестиційної діяльності	120	77,1	78,0	Обороти по Д-ту 971, 972, 973, 974, 975, 976, 977, 978, 979
Фінансовий результат інвестиційної діяльності:				
Прибуток	130	-	-	Сума ряд. 090, 110 – сума ряд 100, 120 (у разі позитивного значення)
Збиток	135	-	-	Сума ряд. 090, 110 – сума ряд 100, 120 (у разі від'ємного значення)

Продовження табл. 2.14

1	2	3	4	5
3. Фінансова діяльність				
Фінансові доходи	140	7,4	377,6	Обороти по К-ту 73
Фінансові витрати	150	7,6	55,6	Обороти по Д-ту 95
Результат фінансової діяльності:				
Прибуток	160	-	322,0	Ряд. 140-150 (у разі позитивного значення)
Збиток	165	0,2	-	Ряд. 140-150 (у разі від'ємного значення)
Адміністративні витрати	170	100,6	28,0	Обороти по Д-ту 92
Витрати на збут	180	8,6	14,5	Обороти по Д-ту 93
Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування:				
Прибуток	190	1254,9	-	Сума ряд. 80, 130, 160 – сума ряд 85, 135, 165, 180, 190, 200 (у разі позитивного значення)
Збиток	195	-	-	Сума ряд. 80, 130, 160, 170 – сума ряд 85, 135, 165, 170, 180 (у разі від'ємного значення)
Податок на прибуток від звичайної діяльності:	200	-	-	Оборот по Д-ту 981
Фінансові результати від звичайної діяльності:				
Прибуток	210	1254,9	261,1	Ряд. 190-200
Збиток	215	-	-	Ряд. 195+200
II. Надзвичайна діяльність:				
Доходи	220	-	-	Обороти по К-ту 75
Витрати	225	490,7	-	Обороти по Д-ту 99
Податки з надзвичайного прибутку	230	-	-	Обороти по субрахунку 982
Фінансові результати від надзвичайної діяльності:				
Прибуток	240	-	-	Ряд. 220-225-230 (у разі позитивного значення)
Збиток	245	490,7	-	Ряд. 220-225-230 (у разі від'ємного значення)
Чистий:				
Прибуток	250	764,2	261,1	Сума ряд.210+240 –сума ряд. 215, 245 (у разі позитивного значення)
Збиток	255	-	-	Сума ряд.210+240 –сума ряд. 215, 245 (у разі від'ємного значення)

II. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Найменування показника	Код рядка	За звітний період	За попередній період	Розрахункова формула
1	2	3	4	5
Матеріальні затрати	260	4049,6	4033,7	Обороти за Д-том рах. 80 або К-т рах. запасів та розрахунків у Д-т рах. 23, 91, 92, 93, 94
Витрати на оплату праці	270	976,3	1142,1	Обороти за Д-том 81 або К-т рах. 66, 47, Д-т р-ків 23, 91, 92, 93, 94
Відрахування на соціальні заходи	280	25,6	23,7	Обороти за Д-том рах. 82 або К-т рах. 65, 47, Д-т р-ків 23, 91, 92, 93, 94
Амортизація	290	272,6	210,9	Обороти за Д-том рах. 83 або К-т рах. 13, Д-т р-ків 91, 92, 93, 94
Інші операційні витрати	300	661,6	889,5	Обороти за Д-том рах. 80 або Обороти по р-ку 94
Разом	310	5985,7	6299,9	Сума ряд. 260+270+280+290+300+310

До складу річної фінансової звітності, крім Балансу та Звіту про фінансові результати, включено Звіт про рух грошових коштів, який сьогодні потребує перегляду та значного удосконалення.

2.5. Шляхи поліпшення обліку та складання фінансової звітності ТОВ „СОФІТ”

Досвід формування облікової політики на підприємствах України відносно незначний, що безпосередньо викликає цілу низку проблем. На сьогодні можна виділити три групи питань, які виникають безпосередньо при реалізації облікової політики. Перша група пов'язана з вибором принципів, методів та прийомів бухгалтерського обліку із існуючої нормативної бази та їх впливом на формування показників бухгалтерської фінансової звітності. Друга група питань пов'язана з відсутністю формулювання в нормативній базі вказівок щодо відображення у бухгалтерській фінансовій звітності окремих господарських операцій. Третя група передбачає питання, що виникають через неузгодженість податкового і бухгалтерського законодавства. Оскільки ефективне формування облікової політики передбачає окрім знання чинної нормативної бази, ще й вміння творчого її

застосування, в загальному, основними проблемами, які виникають при формуванні облікової політики підприємства, можна назвати наступні:

чинне бухгалтерське та податкове законодавство, на якому ґрунтуються принципи, прийоми та методи бухгалтерського обліку, які використовуються підприємством, недосконале в багатьох питаннях;

при формуванні облікової політики підприємства керівниками та бухгалтерами присутній фактор ризику, оскільки рішення приймаються під дією суб'єктивного судження;

недостатня інформованість користувачів фінансової інформації про нові методи обліку потребує додаткового обґрунтування доказів щодо правильності використання принципів та методів обліку;

неможливість через механізм облікової політики підприємствами вирішувати питання, які безпосередньо не входять до їх компетенції та не врегульовані нормативними документами.

У загальному, формування оптимального варіанту облікової політики є складною проблемою. Враховуючи наведені вище недоліки, та хоча і незначний, проте досить цінний досвід формування облікової політики на підприємствах, а також з метою удосконалення методології складання бухгалтерської фінансової звітності, нами рекомендовано поетапне формування облікової політики ТОВ „СОФІТ” (рис. 2.1).

Перший етап передбачає визначення об'єктів бухгалтерського обліку, відносно яких має бути розроблена облікова політика. Враховуючи, що кожне підприємство веде господарську діяльність з тільки йому притаманною специфічною сукупністю об'єктів бухгалтерського обліку, на цьому етапі вимагається встановлення предмету облікової політики.

На другому етапі здійснюють виявлення, аналіз, оцінку та ранжування факторів, під впливом яких здійснюється вибір принципів, методів, прийомів ведення бухгалтерського обліку та формування показників бухгалтерської фінансової звітності. В залежності від складу об'єктів обліку на цьому етапі виявляються конкретні умови, явища і процеси, які впливають на її розробку.

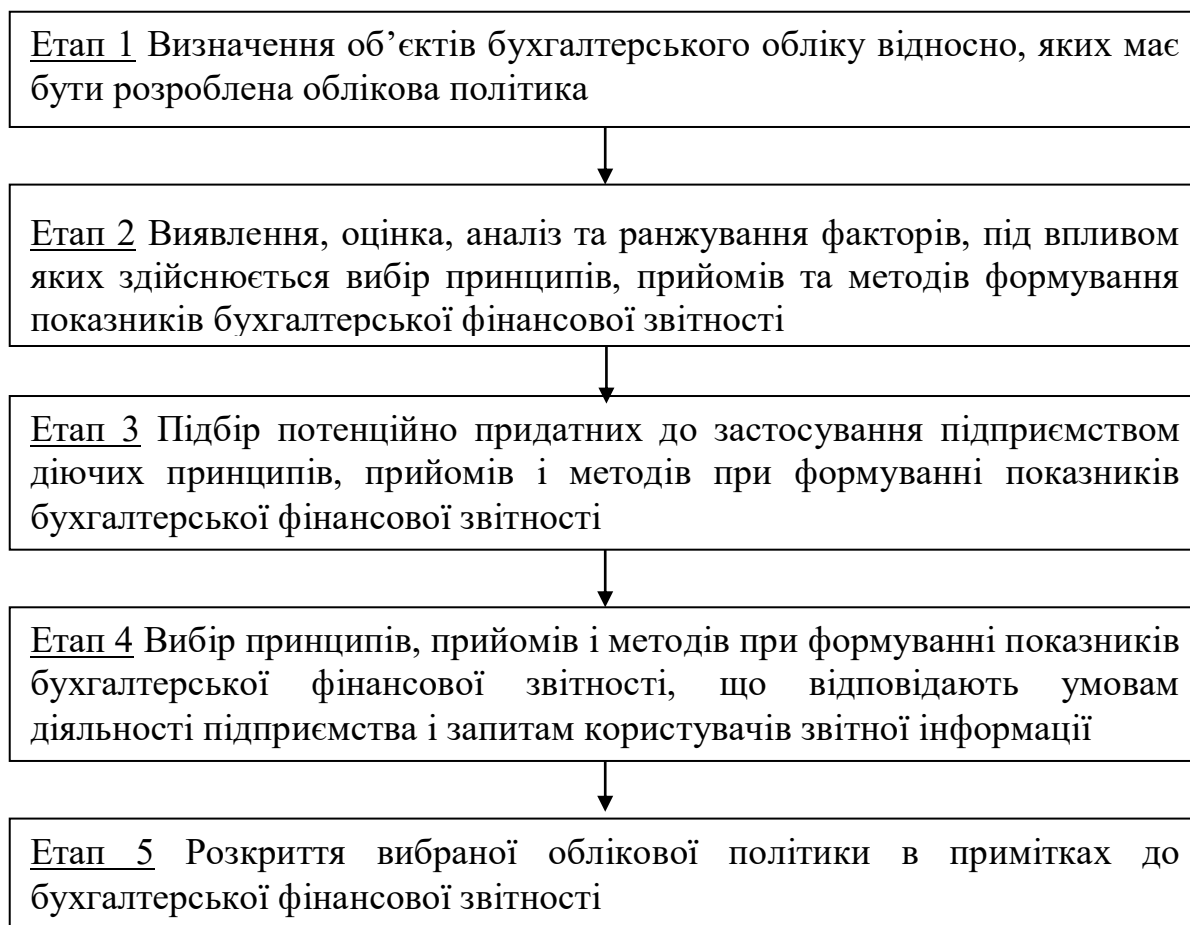

Рис. 2.1. Формування облікової політики ТОВ „СОФІТ”

Метою третього етапу є ідентифікація можливих до застосування підприємством діючих принципів, методів та прийомів ведення бухгалтерського обліку. На цьому етапі передбачається здійснення відбору потенційно придатних до використання підприємством принципів, прийомів та методів бухгалтерського обліку за вище визначеними умовами.

На четвертому етапі здійснюють вибір принципів, методів та прийомів ведення бухгалтерського обліку та складання бухгалтерської фінансової звітності, що відповідають умовам діяльності підприємства та запитам користувачів звітної інформації.

На заключному етапі вибрана облікова політика оформляється відповідно формальних вимог до неї.

В такій послідовності кожний етап є виключно необхідним, оскільки забезпечує здійснення наступного.

При розробці облікової політики, перш за все, необхідно здійснити системний аналіз впливу всіх факторів.

Аналіз сукупності методів і прийомів ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності, в залежності від факторів внутрішнього і зовнішнього середовища, дозволяє зробити наступні пропозиції:

1. При визначенні методів нарахування амортизації застосування методів прискореної амортизації вважається доцільним лише до тих конкретних об'єктів, більш швидко відтворення яких забезпечить реальне впровадження в господарську практику науково-технічних досягнень та сприятиме підвищенню соціально-економічної ефективності виробництва. Крім того, реалізація такої можливості доцільна лише для тих підприємств, рівень рентабельності виробництва яких досягає 10-15% і вище, а також за умови необхідності реалізації великої інвестиційної програми. Основними методами нарахування амортизації, як найбільш обґрунтованими вважаються лінійний та виробничий методи. Причому застосування виробничого методу можливо, коли виробничу віддачу того чи іншого об'єкта основних засобів можна вірогідно визначити. Застосування в бухгалтерському обліку податкових методів нарахування амортизації не створює умови для реального відтворення майна.

2. При нарахуванні амортизації на нематеріальні активи доцільно використовувати лінійний метод амортизації, що забезпечує рівномірний розподіл вартості нематеріальних активів.

3. При встановленні вартісних меж предметів, що входять до складу малоцінних необоротних матеріальних активів (МНМА), найчастіше на практиці встановлюється межа 500 грн. Така межа є досить прийнятною при списанні вартості МНМА на виробництво, незалежно від того, що Міністерство фінансів України відмовилося від критерію встановлення мінімальної вартості об'єкта основних засобів для віднесення їх до групи необоротних матеріальних активів.

4. При погашенні вартості МНМА вибір того чи іншого метода в значній мірі залежить від їх питомої ваги в структурі матеріальних витрат. При значних обсягах МНМА та їх інтенсивному русі на підприємстві погашення вартості частинами

сприяє більш обґрунтованому визначенню собівартості готової продукції за звітними періодами та, відповідно, впливає на показники фінансових результатів діяльності. У випадку 100% погашення їх вартості з віднесенням на собівартість готової продукції, це призведе до її завищення та відповідно впливатиме на фінансові результати. Тому використання такого варіанту доцільно лише при незначних обсягах МНМА на підприємстві.

5. При оцінці запасів, що вибули, широкого розповсюдження у бухгалтерській вітчизняній практиці отримав метод середньої вартості матеріалів. Найбільш доцільно застосовувати цей метод при відпуску сировини та матеріалів для виробничих потреб. Оцінюючи відпуск запасів для виконання спеціальних замовлень і проектів, доцільно використовувати метод ідентифікованої вартості. Крім того, даний метод може застосовуватись до запасів, які не замінюють один одного.

Метод ФІФО доцільно застосовувати підприємствам, які частково або повністю звільнені від сплати податку на прибуток, а також мають своєю метою фінансувати свій розвиток на даному етапі. Метод ЛІФО дозволяє підприємству адаптуватись в умовах інфляції та мати при інших рівних умовах в якості собівартості адекватне реальним ринковим умовам джерело простого відтворення.

6. При створенні резерву сумнівних боргів дебіторської заборгованості застосування методу платоспроможності окремих дебіторів доцільно використовувати підприємствам, що мають невелику кількість дебіторів. Підприємствам, перелік дебіторів яких є значним, ефективнішим буде використання методу на основі класифікації дебіторської заборгованості.

8. Доходи і витрати майбутніх періодів доцільно включати до результатів господарської діяльності при настанні звітного періоду, до якого вони відносяться.

Діяльність кожного господарюючого суб'єкту є суто індивідуальною, відмінною за багатьма ознаками, тому при формуванні облікової політики вказані вище рекомендації можуть скласти лише основу реального наказу підприємства.

Суми ПДВ, акцизів, інших податків і обов'язкових платежів, які підлягають перерахуванню до бюджету і позабюджетних фондів, не визнаються доходами, оскільки не є економічними вигодами і не зумовлюють зростання власного капіталу.

Враховуючи запропоновані зміни щодо виключення акцизного збору, ПДВ та інших податків зі складу доходів і використовуючи діючий План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, правильним буде наступне відображення господарських операцій, пов'язаних із формуванням доходу ТОВ „СОФІТ”:

1. Сума доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)

Д-т 36 „Розрахунки з покупцями та замовниками”

К-т 70 „Доходи від реалізації”;

2. Сума ПДВ, акцизного збору, інших податків

Д-т 36 „Розрахунки з покупцями та замовниками”

К-т 64 „Розрахунки за податками й платежами”.

У випадку попереднього отримання коштів в оплату за продукцію підприємство повинно показати наступну кореспонденцію рахунків з обліку господарських операцій:

1. Отримано виручку від реалізації продукції (сума з ПДВ та інших податків)

Д-т 30 „Каса”, 31 “Рахунки в банках”

К-т 36 „Розрахунки з покупцями та замовниками”;

2. Визнано підприємством виручку без ПДВ доходом підприємства

Д-т 36 „Розрахунки з покупцями та замовниками”

К-т 70 „Доходи від реалізації”

одночасно окремо відображено ПДВ та інші податки та збори

Д-т 36 „Розрахунки з покупцями та замовниками”

К-т 64 „Розрахунки за податками й платежами”.

Не зовсім правильно відображаються у бухгалтерському обліку операції, пов'язані з поверненням готової продукції та товарів покупцями, а також із наданням знижок. Для обліку таких операцій Планом рахунків передбачений

субрахунок 704 „Вирахування з доходу”. Стосовно таких операцій слід зауважити наступне. Як відомо, по дебету рахунка 36 відображається сума заборгованості покупця за реалізовану продукцію, а по його кредиту – вартість компенсації покупцем підприємству сум заборгованості. Виходячи саме з такого принципового підходу до обліку операцій на вказаному рахунку, доцільно їх ведення розділити на дві частини: по дебету рахунка 36 відображати суми наданих підприємством-продавцем знижок, а по його кредиту – операції зі сторнування доходів від реалізації у випадку повернення продукції покупцем.

Як наслідок, пропонується наступний блок кореспонденції рахунків:

у першому випадку:

Д-т 36 сторно на суму наданої знижки (без ПДВ)

К-т 70 „Доходи від реалізації”

одночасно сторно на суму ПДВ та інших податків

Д-т 36 „Розрахунки з покупцями та замовниками”

К-т 64 „Розрахунки за податками й платежами”

у другому випадку:

Д-т 70 „Доходи від реалізації” (без ПДВ)

К-т 36 „Розрахунки з покупцями та замовниками”

одночасно сторно на суму ПДВ та інших податків

Д-т 36 „Розрахунки з покупцями та замовниками”

К-т 64 „Розрахунки за податками й платежами”.

Таким чином, у Звіті про фінансові результати в статті „Дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)” буде показуватися загальний дохід від реалізації продукції, товарів із вирахуванням наданих знижок без урахування поверненої продукції або товарів, які відображаються у статті „Інші вирахування з доходу”.

Отже, враховуючи запропоновані зміни, стаття „Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)” буде обчислюватися як різниця між доходом від реалізації продукції та іншим вирахуванням із доходу. Відповідно стаття „Валовий прибуток (збиток)” дорівнюватиме різниці між чистим доходом від реалізації продукції та собівартістю її реалізації.

РОЗДІЛ 3

ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОВЕДЕННЯ ПОДАТКОВОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ТОВ „СОФІТ”

3.1. Методика податкового консультування показників бухгалтерської фінансової звітності ТОВ „СОФІТ”

Ефективний фінансовий менеджмент в ході функціонування підприємства дозволяють йому успішно здійснювати свою господарську діяльність, підтримувати і формувати оптимальну структуру фінансових ресурсів підприємства, для того щоб отримувати максимально можливий дохід і забезпечувати платоспроможність та фінансову стабільність. Важливим моментом для цього стає аналіз бухгалтерської фінансової звітності як найбільш об'єктивного та повного джерела інформації про підприємство.

Висвітлення взаємозалежностей та взаємозв'язків між різними показниками фінансово-господарської діяльності підприємства, які представлені в звітності - це аналіз фінансової звітності.

Сукупність параметрів результатів діяльності підприємства та його фінансового стану сьогодні та в минулому, дозволяють визначити та оцінити його майбутні умови господарювання на основі використання інформації бухгалтерської фінансової звітності. Одним із розділів фінансового аналізу є аналіз бухгалтерської фінансової звітності, за допомогою якого оцінюється можливість підвищення ефективності функціонування підприємства за рахунок раціональної фінансової політики, здійснюється об'єктивна оцінка зовнішніх і внутрішніх відносин об'єкта, який аналізується, а також напрямки його розвитку.

Дослідження методики аналізу показників бухгалтерської фінансової звітності дозволяє стверджувати про значну кількість її напрямків при вивченні господарських процесів. Вітчизняними фахівцями використовуються методики з фінансового аналізу російської практики, але реальні умови господарювання та

існуюче інформаційне забезпечення в роботах не завжди адаптують дані рекомендації. Основними напрямками удосконалення методики аналізу бухгалтерської фінансової звітності, можна стверджувати ґрунтуючись на цій позиції, є подальша розробка методики теорії і збільшення ефективності використання даних аналізу.

Методика аналізу фінансово-господарської діяльності залежить від поставлених задач і цілей суб'єкта господарювання. Таке підґрунтя аналізу визначає необхідність удосконалення діючої та розробки нової системи аналізу і прогнозування на основі показників бухгалтерської фінансової звітності, що дасть можливість найбільшою мірою охопити потреби та запити користувачів.

Формування інформаційно-аналітичних засад аналізу та прогнозування показників бухгалтерської фінансової звітності передбачає визначення наступних елементів: задачі, мета, об'єкти, суб'єкти, методичні прийоми та інструменти аналізу і прогнозування.

Всі елементи представленої системи дозволяють ефективно використовувати дані аналізу бухгалтерської фінансової звітності в управлінні фінансово-господарською діяльністю.

Детальніше розглянемо основні методичні прийоми та задачі аналізу, які дають можливість забезпечити їх реалізацію.

Метою аналізу, що визначається внутрішніми та зовнішніми користувачами є оцінка фінансово-господарської діяльності підприємства, визначення перспектив його розвитку, а також формування основних напрямків та задач аналізу. Задачами аналізу фінансово-господарської діяльності на основі бухгалтерської фінансової звітності є:

- підготовлення бухгалтерської фінансової звітності підприємства до проведення аналізу;

- оцінювання правил і процедур ведення обліку для формування фінансової звітності;

- швидкий експрес-аналіз фінансової звітності;

глибокий аналіз фінансово-господарської діяльності суб'єкта господарювання та виявлення можливостей його поліпшення.

Кожна з вище перерахованих задач включає ряд завдань, що їй підпорядковані, та визначають етапи аналізу.

Бухгалтерська фінансова звітність формується шляхом вибору підприємством окремих принципів, прийомів та методів бухгалтерського обліку, тому першим етапом аналізу бухгалтерської фінансової звітності повинно стати вивчення їх впливу на дані, що аналізуються. На даному етапі доцільним є вивчення непрямої облікової інформації, що стосується бухгалтерської фінансової звітності. Такий підхід забезпечить зіставність розрахованих показників фінансово-господарської діяльності підприємства та ефективність їх використання.

На другому етапі здійснюється підготовка бухгалтерської фінансової звітності до аналізу. Зокрема, перевіряють фінансову інформацію за формальними і якісними ознаками, для підвищення її достовірності і аналітичності. З цією метою оцінюють відповідність формування джерел фінансової інформації до діючих положень законодавчо-нормативної бази, перевіряють взаємозв'язок і узгодженість складових бухгалтерської фінансової звітності, оцінюють реальність окремих її показників.

Повнота та достовірність аналізу бухгалтерської фінансової звітності в значній мірі залежить від побудови агрегованих аналітичних показників. Оскільки аналіз безпосередньо по кожній статті досить трудомістка та неефективна процедура, яка внаслідок розрахунку значного числа показників може тільки відвернути увагу від головних тенденцій фінансово-господарської діяльності, аналітиком здійснюється групування статей відповідно певних класифікаційних ознак.

Наступним етапом є експрес-аналіз бухгалтерської фінансової звітності, що передбачає оцінку економічного потенціалу підприємства та результатів його діяльності. На цьому етапі формується попередня оцінка фінансового стану підприємства, визначаються зміни у складі майна і джерелах їх формування, вивчаються фінансово незадовільні статті. Для вирішення поставлених задач на цьому етапі передбачається використання вертикального, горизонтального та трендового аналізів.

Сучасна практика аналізу фінансово-господарської діяльності підприємств виробила певні ознаки нормального фінансового стану, зокрема:

- 1) дебіторська і кредиторська заборгованість за темпами приросту є приблизно однаковою;
- 2) більше 10% повинна бути частка власних засобів в оборотних активах;
- 3) власний капітал підприємства перевищує позичковий і темпи його росту вищі ніж темпи росту позичкового капіталу;
- 4) в порівнянні з початком року, валюта балансу в кінці звітного періоду повинна збільшуватися;
- 5) за темпами приросту оборотних активів підприємство повинно перевищувати темпи приросту необоротних активів.

Реалізація задач на наступному етапі, що передбачає поглиблений аналіз фінансово-господарської діяльності та можливостей її поліпшення, здійснюється за допомогою:

- методів факторного аналізу;
- коефіцієнтного аналізу;
- методів екстраполяції;
- матричних моделей;
- вивчення детермінованих та схоластичних зв'язків.

На цьому етапі зацікавлені особи ставлять такі завдання:

- оцінити майновий стан;
- оцінити грошові потоки;
- оцінити результати фінансово-господарської діяльності;
- оцінити фінансову стійкість;
- оцінити платоспроможність та ліквідність;
- оцінити ринкову та ділову активність підприємства;
- прогнозування фінансового стану.

Аналіз бухгалтерської фінансової звітності може проводитись з будь-якою глибиною, що визначається метою та завданнями зацікавлених у цьому користувачів. Для досягнення визначених задач та поставленої мети щодо

показників бухгалтерської фінансової звітності, потрібно застосовувати окремі методичні прийоми, що дозволить виявити існуючі характеристики і зв'язки, потрібні для прийняття і обґрунтування управлінських рішень. Зокрема прийомів аналізу відображених на рис. 3.1.

Рис. 3.1. Прийоми аналізу на основі фінансової звітності підприємства

Горизонтальний аналіз – дозволяє в бухгалтерській фінансовій звітності виявити абсолютні та відносні зміни окремих статей та розділів в часі. Якщо забезпечено зіставність показників, то такий прийом має сенс, але в його основі повинен лежати розрахунок базових темпів росту статей ф.№ 1 „Баланс”, ф.№ 2 „Звіт про фінансові результати”, ф.№ 3 „Звіт про рух грошових коштів” та ф.№ 4 „Звіт про власний капітал”.

Аналізом внутрішньої структури звітності – є вертикальний аналіз. Він передбачає подання звітності у вигляді відносних величин, які характеризують структуру узагальнених підсумкових показників. Обов’язковим елементом такого аналізу є динамічні ряди цих величин. Вони дають можливість оцінити і спрогнозувати зрушення структури в складі активів і пасивів. Вертикальний і горизонтальний аналіз повинні доповнювати один одного.

Перспективний аналіз, який передбачає використання індексів та характеризує певні зміни показників діяльності суб'єктів господарювання протягом декількох років у порівнянні з базовим показником що дорівнює 100 - це трендовий аналіз.

Широке розповсюдження між зовнішніми і внутрішніми користувачами отримав коефіцієнтний аналіз. Він ґрунтується на розрахунку співвідношень між окремими показниками фінансової звітності. Коефіцієнти показують оцінку потенціалу підприємства і наслідки його минулої роботи. Кількість показників, які використовуються в коефіцієнтному аналізі, в значній мірі залежить від мети аналізу, хоч і система показників коефіцієнтів, які використовуються є значною мірою уніфікована. Коефіцієнтний аналіз визначається за наступними правилами:

- логіка відбору показників, правильність їх інтерпретації;
- простота обчислення величин;
- використання коефіцієнтів у просторово-часовому аспекті.

Оцінка фінансового стану суб'єкта господарювання лежить в основі прийняття ефективних управлінських рішень. Дуже важливим моментом є визначення переліку фінансових коефіцієнтів, які оптимально підходять та будуть використовуватися при аналізі.

Основні етапи при виборі фінансових показників для проведення аналізу показані на рис. 3.2.

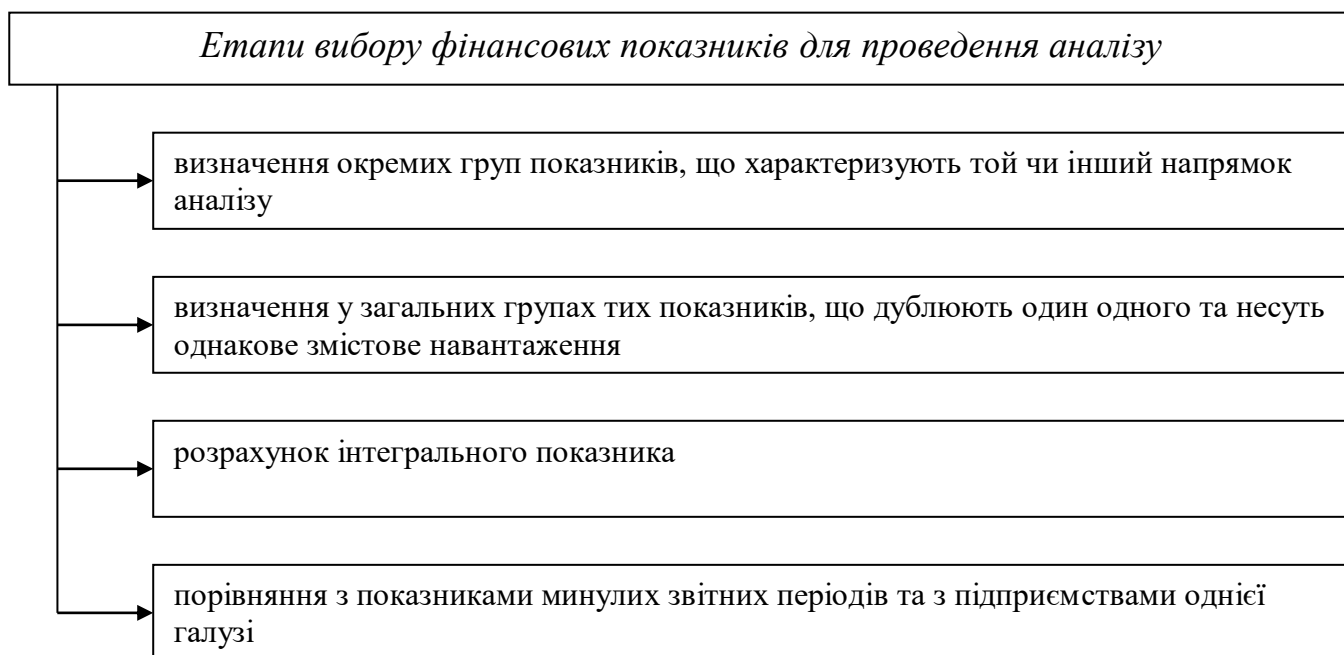

Рис. 3.2. Етапи вибору фінансових показників для проведення аналізу

З методами екстаполяції тісно пов'язаний коефіцієнтний аналіз. В їх основі лежать динамічні ряди, на основі яких вивчають фінансово-господарську діяльність підприємства.

Аналіз впливу окремих факторів (причин) на результативний показник за допомогою детермінованих або стохастичних прийомів дослідження називається факторним аналізом. Прямий факторний аналіз – це коли результативний показник розділяють на окремі складові. Зворотній факторний аналіз – це коли його окремі елементи з'єднують у загальний результативний показник. Основні зв'язки між показниками, які досліджуються, можна визначити за допомогою таких методів: індексного, інтегрального, ланцюгових підстановок тощо.

Не всі економічні явища на практиці можуть бути вивчені із застосуванням детермінованих методів факторного аналізу, такий підхід обумовлює вивчення стохастичних зв'язків. Вони характеризуються певною невизначеністю, приблизністю, проявляються лише в середньому по значній кількості об'єктів, коли кожній величині факторного показника може відповідати декілька значень результативного показника.

Суттєвим недоліком при аналізі фінансово-господарської діяльності є недостатність аналітичних даних для потреб користувачів. Цю проблему можна вирішити через використання матричних балансів (Рис. 3.3).

Рис. 3.3. Переваги матричних балансів при проведенні аналізу

Зазначені вище методи і прийоми, дозволяють охарактеризувати фінансово-господарську діяльність підприємства та приймати обґрунтовані відповідні управлінські рішення.

Виділяють наступні групи показників для дослідження існуючих підходів, що характеризують фінансово-господарську діяльність підприємств (Рис. 3.4):

Рис. 3.4. Основні групи показників розрахунку фінансового стану

Досвід фінансового аналізу в зарубіжних країнах виробив певну класифікацію фінансових показників за ознакою різних сфер діяльності з погляду різних

користувачів інформації. Зокрема, менеджери аналізують звітність за напрямками виробничої діяльності, управління ресурсами, доходності; власники – прибутковість, розподіл прибутку, ринкові показники; позичальники – ліквідність, фінансовий лівередж, обслуговування боргу.

Ефективність фінансового аналізу при обґрунтуванні управлінських рішень залежить від застосування різних типів моделей, що визначають та ідентифікують зв'язок між показниками. Особливої уваги заслуговують моделі прогнозного характеру, які є основою фінансового планування розвитку підприємства.

Процес фінансового планування передбачає декілька етапів:

- 1) аналіз фінансових показників підприємства за попередній період;
- 2) довгострокове фінансове планування;
- 3) оперативне фінансове планування.

Оперативні бюджети розробляються на етапі довгострокового планування, через формування прогнозних показників бухгалтерської фінансової звітності.

Прогнозування в аналізі фінансових звітів детально описано в наукових працях сучасних економістів, але ж методика їх пристосування до порядку подання національної бухгалтерської фінансової звітності потребує подальшого вивчення.

Для прогнозування основних фінансових показників використовують такі загальновідомі методи: ситуаційного аналізу; обробки просторових, часових та просторово-часових сукупностей; експертних оцінок та прогнозування. Вибір методів залежить від великої кількості факторів, серед яких одним з основних є наявність аналітичної інформації.

Для прогнозування в аналізі показників бухгалтерської фінансової звітності широкого використання набув метод пропорційних залежностей показників. Сутністю цього методу є визначення певного індикатора, через який найбільш повно можна охарактеризувати господарсько-фінансову діяльність підприємства. Він є базою для визначення прогнозних та аналітичних значень інших показників. Найбільш часто в якості базового показника використовують собівартість реалізованої або виручку від реалізації продукції. В подальшому від даного показника визначають похідні взаємопов'язані елементи. Саме взаємозв'язок між

показниками бухгалтерської фінансової звітності лежить в основі методики фінансового прогнозування, що і визначає їх чітку послідовність: складання прогнозного звіту про фінансові результати, балансу та звіту про рух грошових коштів підприємства. Так, прогнозований прибуток визначається при складанні прогнозного звіту про фінансові результати, що є базовим показником для формування балансу. Розрахунок значень статей активу та пасиву за допомогою балансової ув'язки лежить в основі прогнозування балансу.

Через прогнозний звіт про рух грошових коштів можливо визначити необхідну кількість грошових коштів для здійснення господарської діяльності суб'єкта господарювання, їх синхронність витрачання і надходження, що дає можливість оцінити майбутню ліквідність та визначити потребу в залученні капіталу.

Ефективність прогнозування показників бухгалтерської фінансової звітності забезпечується їх відповідністю реальним економічним та фінансовим можливостям, адекватністю реагування на зміни фінансово-економічної ситуації.

Важливим елементом в системі аналізу і прогнозування показників бухгалтерської фінансової звітності є узагальнення і реалізація результатів. Основними етапами при цьому є: оцінка результатів аналізу, оформлення висновків та розробка рекомендацій, а також вибір оптимальних варіантів управлінських рішень.

Діагностика банкрутства підприємств здійснюється за допомогою: п'ятифакторної моделі індексу Z, двофакторної Z-моделі (Е.Альтмана), показників ймовірності банкрутства Лису та Таффлера.

Через те що неможливо реально оцінити власний капітал підприємства на фондових біржах та недостатнім інформаційним підґрунтям такого аналізу, використання цих методик на національних підприємствах на сьогодні є проблематичним.

Кінцевим етапом бухгалтерської фінансової звітності підприємства є аналіз показників фінансового стану та ефективності. Результативна оцінка є важливим

джерелом інформації в кожній конкретній ситуації при обґрунтуванні і прийнятті управлінських рішень.

3.2. Аналіз фінансово-господарської діяльності ТОВ „СОФІТ”

Аналіз фінансово-господарської діяльності дає змогу обґрунтувати шляхи реалізації широкого кола заходів. Це, насамперед, планування широкомасштабної програми підвищення ефективності виробництва суб'єкта господарювання.

Аналізуючи виробничу діяльність суб'єкта господарювання, виявляються упущення в плануванні результативних показників, а також з'являється можливість оперативного управління такими економічними важелями як фінансування і кредитування підприємства, матеріальне і моральне стимулювання персоналу тощо.

У ході проведення аналізу виявляють причини відхилень фактичного рівня показників ефективності виробництва підприємств від базового.

Фактичні показники результативності порівнюють з нормативними і починають відповідні дії. Останні можуть мати широкий діапазон: від невтручання до негайного втручання, заснованого на інтерпретації даних вимірювання і на усвідомленні того, що існують причинно-наслідкові зв'язки, які необхідно відрегулювати. Дана інформація є підставою для визначення важелів, що протидіють росту ефективності виробництва аналізованого об'єкта. Далі намічаються основні напрямки та розробляються конкретні заходи, що сприяють подальшому зростанню ефективності.

На нашу думку, аналіз має сприяти виявленню резервів кращого використання виробничих потужностей, трудових, матеріальних і фінансових ресурсів підприємства. Це означає, що для прийняття оптимального управлінського рішення не достатньо мати лише один варіант розв'язання проблеми, а необхідно здійснювати інтерпретацію отриманих в результаті аналізу показників.

Дослідження показників фінансової стійкості (табл. 3.1) здійснювалось нами за даними підприємств-конкурентів Дніпропетровської області на основі форм балансу та звіту про фінансові результати.

Дані табл. 3.1 дозволяють зробити висновки, що стан ТОВ „СОФІТ” за аналізований період залишається нестабільним.

Для забезпечення формування запасів і витрат підприємству окрім власного оборотного капіталу потрібно залучати довгострокові та короткострокові кредити. Необхідно відмітити, що динаміка коефіцієнта автономії свідчить про достатню фінансову стійкість підприємства, зокрема його значення у ТОВ „СОФІТ” становить 1,0, що вказує на те, що підприємство фінансується повністю за рахунок власного капіталу. Такі висновки підтверджуються коефіцієнтом забезпеченості власними оборотними коштами, величина якого на кінець року становить 1,0. Як наслідок, коефіцієнт фінансової залежності на підприємстві, що аналізується, низький, на кінець року його величина становить 0,05.

Таблиця 3.1

**Динаміка показників фінансової стійкості ТОВ „СОФІТ” та конкурентів
за 2021 рік**

Назва показника	ТОВ „СОФІТ”		ТОВ „ОЛКОМ”		ТОВ „Прогрес”	
	На поч. року	На кін. року	На поч. року	На кін. року	На поч. року	На кін. року
Власний оборотний капітал	3218,1	2680,4	1631,3	1129,5	2540,8	2269,3
Коефіцієнт автономії	1,0	1,0	1,0	0,9	1,0	1,0
Коефіцієнт фінансової залежності	0,03	0,05	0,04	0,1	0,02	0,04
Коефіцієнт співвідношення залученого і власного капіталу	0,03	0,05	0,04	0,2	0,02	0,04
Коефіцієнт мобільності	0,2	0,2	0,4	0,4	0,3	0,4
Коефіцієнт маневреності власних коштів	0,2	0,2	0,3	0,2	0,2	0,3
Коефіцієнт забезпечення власними обіговими коштами	1,0	1,0	1,0	0,7	0,9	1,2
Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	0,001	0,001	-	-	-	-
Коефіцієнт короткострокової заборгованості	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0

Аналіз коефіцієнтів мобільності активів та маневреності власного оборотного капіталу дозволяє стверджувати про їх низьке значення, тобто значна частина власного капіталу вкладена в необоротні активи, що відповідно впливає на

ефективність функціонування підприємства. Важливе значення у процесі діяльності сільськогосподарських підприємств має показник фінансового лівереджу, оскільки господарство, яке аналізується, має незначні суми довгострокової заборгованості, величина даного показника становить 0,001, що майже ніяк не впливає на господарську діяльність. Оцінюючи у цілому ситуацію, що склалася на підприємстві, важливо відмітити, що першочерговим завданням для підприємства має стати оптимізація структури пасивів.

Аналіз фінансової стійкості за критерієм ступеня покриття запасів стабільними джерелами фінансування, показниками довгострокової платоспроможності та показників грошового потоку, дає змогу дістати повне уявлення про поточний та очікуваний рівні фінансової стійкості, як найважливіші показники фінансового стану підприємства.

При оцінці короткострокової перспективи підприємства вивчають показники його ліквідності і платоспроможності, що вказують на можливість підприємства розрахуватися власним майном за своїми зобов'язаннями у визначені періоди часу. Ліквідність балансу визначається можливістю покриття зобов'язань підприємства його активами, термін перетворення яких у кошти відповідає терміну погашення зобов'язань. На противагу ліквідності балансу ліквідність активів – величина обернена по терміну перетворення активів в грошові кошти.

Аналіз ліквідності балансу ТОВ „СОФІТ” представлений в табл. 3.2. Аналізуючи ліквідність балансу ТОВ „СОФІТ” за даними табл. 3.2, можна охарактеризувати її як недостатню, зокрема за звітний період спостерігається нестача найбільш ліквідних та важколіквідних активів для погашення найтерміновіших зобов'язань та постійних пасивів підприємства.

Таблиця 3.2

Ліквідність балансу ТОВ „СОФІТ” за 2021 рік

Актив	На початок року	На кінець року	Пасив	На початок року	На кінець року	Абсолютні зміни (+,-)	
						На початок року	На кінець року
Найбільш ліквідні активи (А 1)	16,8	38,0	Найтерміновіші зобов'язання (П 1)	554,6	757,4	-534,8	-719,4
Швидколіквідні активи (А 2)	603,9	744,8	Короткострокові пасиви (П 2)	20,6	80,9	+583,3	+663,9
Повільноліквідні активи (А 3)	3172,6	2735,8	Довгострокові пасиви (П 3)	5,7	5,7	+3120,8	+2730,1
Важколіквідні активи (А 4)	15479,8	14628,0	Постійні пасиви (П 4)	18692,2	17302,6	-3212,4	-2674,6
Баланс	19273,1	18146,6	Баланс	19273,1	18146,6	-	-

Оцінюючи можливості погашення короткострокових і довгострокових пасивів можна відзначити, що вони виражаються в значній величині запасів та частині реальної до отримання дебіторської заборгованості.

Розрахунок коефіцієнтів ліквідності представлено в табл. 3.3.

Таблиця 3.3

Коефіцієнти ліквідності ТОВ „СОФІТ” за 2021 рік

Показник	На початок року	На кінець року
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,03	0,05
Коефіцієнт швидкої ліквідності	1,1	0,9
Коефіцієнт покриття	6,5	4,2
Коефіцієнт загальної ліквідності	12,2	13,8

Як свідчать дані табл. 3.10, за 2021 рік коефіцієнт покриття в ТОВ „СОФІТ” значно перевищує норму, хоча і спостерігається тенденція до його зменшення на 2,3 пункти. Аналогічна тенденція спостерігається з показником швидкої ліквідності, зокрема на кінець звітної періоду його величина зменшилась на 0,2 пункти, проте знаходиться в межах норм. Коефіцієнт абсолютної ліквідності за звітний період збільшився на 0,02 пункти. Щодо загального коефіцієнта ліквідності, то за звітний період даний показник на підприємстві зріс на 1,6 пункти, що є позитивною тенденцією.

Показники ліквідності в залежності від степеню ліквідності засобів дають можливість досить повно оцінити різносторонню оцінку ліквідності і платоспроможності підприємства та задовольняють інтереси різних груп користувачів.

В умовах обмеженості ресурсів для підприємства нагальною потребою стає вибір оптимального співвідношення між мінімальним авансуванням економічних ресурсів та отриманням максимально високих виробничих (обсяг виробництва, асортимент, якість) і фінансових (прибуток, доход) результатів діяльності. Важливою складовою при вирішенні даного питання стає аналіз ділової активності.

Авансований капітал знаходиться в постійному русі, приймаючи різні форми в залежності від конкретних стадій кругообігу (інвестування, виробництва, реалізації (обміну) і споживання). Сукупність кругообігу різних частин капіталу підприємства за період становить його повний оборот або відтворення.

Затримка капіталу на будь-якій стадії спричиняє уповільнення його оборотності і як наслідок погіршення фінансового стану підприємства, тоді як прискорення оборотності капіталу виражається у збільшенні виробничого і фінансового результату діяльності. Отже, формування і використання різних грошових фондів для заміщення затрат капіталу, його накопичення і споживання є суттю механізму фінансового управління на підприємстві. Показники, які характеризують дані процеси та формули для їх розрахунку, представлені в додатку Б та табл. 3.4.

Таблиця 3.4

**Динаміка показників ділової активності ТОВ „СОФІТ” та конкурентів
за 2021 рік**

Показники	ТОВ „СОФІТ”		ТОВ „ОЛКОМ”		ТОВ „Прогрес”	
	На поч. року	На кін. року	На поч. року	На кін. року	На поч. Року	На кін. року
Коефіцієнт оборотності оборотних активів	0,9	0,6	0,7	0,6	0,7	6,7
Період одного обороту оборотних активів (днів)	405	608	521	608	521	54
Коефіцієнт оборотності запасів	1,2	0,8	0,4	0,6	0,9	8,6
Період оборотності запасів (днів)	317	456	890	608	424	42

Показники	ТОВ „СОФІТ”		ТОВ „ОЛКОМ”		ТОВ „Прогрес”	
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	5,6	3,2	5,9	4,0	7,8	36,5
Період оборотності дебіторської заборгованості (днів)	66	114	62	91	47	10
Тривалість операційного циклу (днів)	470	583	583	699	568	52
Коефіцієнт оборотності майна	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	1,9

Аналізуючи показників ділової активності ТОВ „СОФІТ” за 2021 рік, необхідно, перш за все, порівнювати їх значення із подібними по галузі та регіону показниками інших господарств. Такий підхід покликаний забезпечити більш ефективну оцінку господарюючого суб’єкта. Коефіцієнт оборотності активів в ТОВ „СОФІТ” складає найменше значення в порівнянні з двома іншими підприємствами 0,1, що відповідно формує найбільший період обороту активів – 3650 днів. Щодо коефіцієнтів оборотності складових оборотних активів (запасів, дебіторської заборгованості, грошових коштів) ТОВ „СОФІТ”, то на кінець року їх значення зменшились, що відповідно вплинуло на період оборотності. Тривалість операційного циклу в ТОВ „СОФІТ” зросла на 113 днів. Аналогічна ситуація спостерігається в ТОВ „ОЛКОМ”, де ця величина зросла на 116 днів.

Така ситуація з позиції фінансового менеджменту має негативне значення. На противагу двом зазначеним вище підприємствам тривалість операційного циклу в ТОВ „Прогрес” зменшилась на 561 днів і становить 52 дні.

Абсолютна сума прибутку, отримана підприємством, в тому числі прибуток від основної діяльності, є важливими показниками. Однак вони не можуть охарактеризувати рівень ефективності господарювання.

Прибуток – це частина отриманого на вкладений капітал чистого доходу підприємства, що характеризує його винагороду за ризик підприємницької діяльності. Щоб зробити висновок про рівень ефективності роботи підприємства отриманий прибуток необхідно порівняти із здійсненими витратами.

По-перше, витрати можна розглядати як поточні витрати діяльності підприємства, тобто собівартість продукції.

По-друге, витрати можна розглядати як авансовану вартість (авансований капітал) для забезпечення виробничої та фінансової діяльності.

Співвідношення прибутку з авансованою вартістю або поточними витратами характеризує таке поняття як рентабельність. Сукупність показників рентабельності всебічно характеризує ефективність операційної, інвестиційної та фінансової діяльності підприємства та покликана задовольняти інтереси учасників економічного процесу.

В залежності від напрямків вкладання коштів, форм залучення капіталу, а також мети, для якої здійснюється розрахунок, використовують показники рентабельності (додаток Б).

Аналіз рівня рентабельності трьох досліджуваних господарств представлено в табл. 3.5.

Таблиця 3.5

**Динаміка показників рентабельності ТОВ „СОФІТ” та конкурентів
за 2021 рік**

Назва показника	ТОВ „СОФІТ”	ТОВ „ОЛКОМ”	ТОВ „Прогрес”
Рентабельність активів за прибутком від звичайної діяльності	0,5	0,9	1,9
Рентабельність власного капіталу	0,5	0,9	1,9
Рентабельність продажу	2,4	-4,2	0,1
Рентабельність виробничих фондів	0,6	1,3	2,6
Рентабельність продукції (робіт, послуг)	1,4	-4,1	1,2

Аналіз рівня рентабельності трьох аналізованих підприємств за 2021 рік свідчить про мінімальний рівень рентабельності активів, власного капіталу, виробничих фондів, продажу та виробництва продукції підприємствами.

3.3. Аналіз конкурентоспроможності продукції ТОВ „СОФІТ”

Окрім цих основних вимог клієнтів, підприємство не може не враховувати й інші їхні бажання. Вони стосуються по-перше, зовнішньої привабливості продукту: яскравої етикетки, зручної для використання тари та розфасовки консервів у банки різної місткості. По-друге, під впливом певних течій уподобання споживачів міняються. Вони ставлять нові вимоги до смакових якостей консервної продукції. Найважливіше, на що виробнику треба звернути увагу – це реакція споживача на новинки.

Отже, у співпраці з клієнтами має існувати зворотній зв'язок. Як це може реалізуватись на практиці? Є два шляхи. Перший полягає у тому, що інформацію про певні побажання споживачів можуть надавати заклади роздрібної торгівлі, оскільки вони знаходяться в найближчому контакті з покупцями. Відслідковуючи динаміку продаж тих чи інших консервних продуктів, можуть відображати попит і вимоги споживачів, а вже завдання виробника забезпечити пропозицію із врахуванням різних вимог.

Другий шлях налагодження контакту зі споживачами є безпосереднє спілкування через електронні засоби зв'язку. Так, користуючись електронною адресою виробника, покупець може виразити свої зауваження, побажання і вимоги стосовно конкретного продукту, дати пропозиції з поліпшення смакових якостей або зовнішнього вигляду тощо.

Звідси, співпраця з клієнтами здійснюється на основі таких критеріїв: швидка реакція на запити споживачів, якісна продукція, низькі ціни, які можуть забезпечити отримання прибутку сторонам, наявність широкого асортименту продукції, умови оплати та обмін інформацією. Це і є ті нефінансові показники, що допоможуть товариству забезпечити стабільність взаємозв'язків, а отже і підвищити ефективність виробництва.

Графічне рішення задачі підвищення ефективності виробництва подано на рис. 3.5, шляхом відображення вище запропонованих критеріїв успішної співпраці з клієнтами із певною деталізацією показників, які виникають на шляху досягнення

кінцевого результату. Для цього приймемо такі умовні позначення: прямокутником позначимо кінцеву ціль, ромбом – проміжну ціль, а кружечками – допоміжні завдання, критерії. Цифрами пронумеруємо прийнятий порядок реалізації завдань.

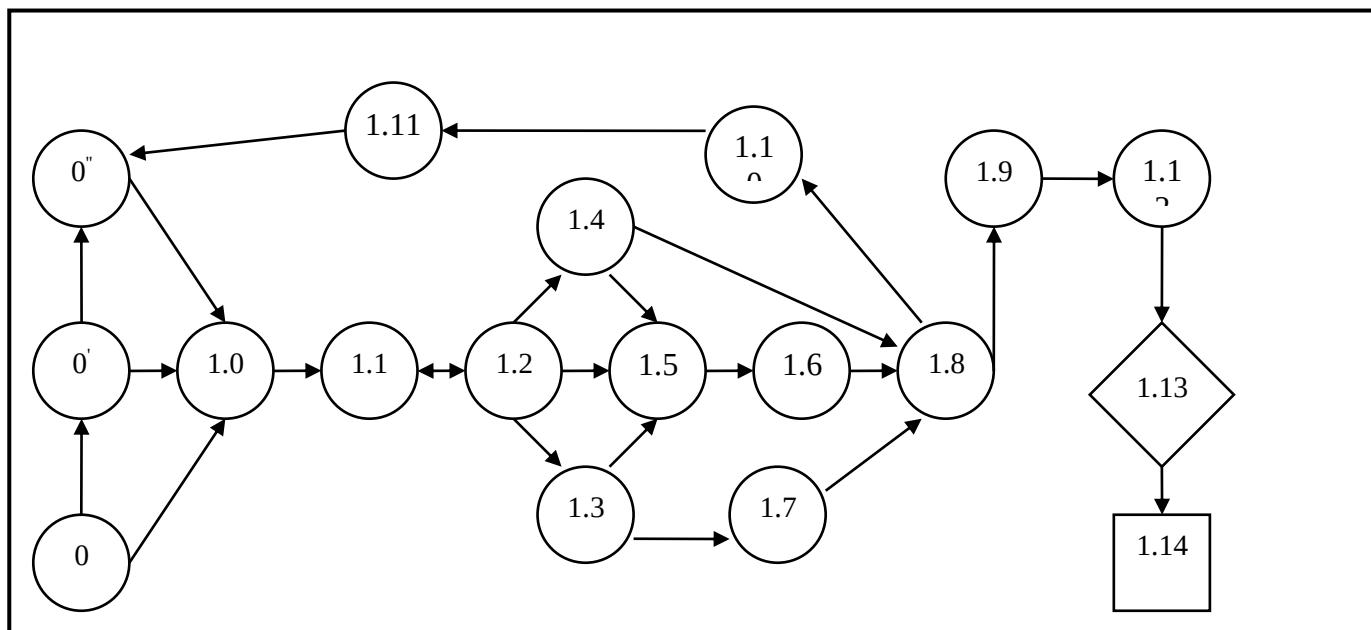

Рис. 3.5. Схема взаємозв'язку між критеріями успішної співпраці з клієнтами і ефективністю виробництва ТОВ „СОФІТ”

Пояснення до рис. 3.5: 0. – постійні клієнти; 0'. – нові клієнти; 0''. – потенційні клієнти; 1.0. – аналіз сегментів ринку; 1.1. – організувати систему збору інформації від клієнтів; 1.2. – отримання інформації про продукт; 1.3. – постійно розширювати асортимент; 1.4. – забезпечувати високу якість продукції; 1.5. – забезпечити доступну ціну; 1.6. – розробити систему знижок; 1.7. – вчасна доставка; 1.8. – збільшувати ступінь задоволення клієнтів; 1.9. – забезпечити довіру клієнтів; 1.10. – встановити зворотній зв'язок з клієнтами; 1.11. – перетворити потенційних клієнтів в нових і в постійних; 1.12. – збільшити долю ринку; 1.13. – збільшення обсягів реалізації шляхом збільшення долі ринку; 1.14. – забезпечити ріст прибутків.

Схема, подана на рис. 3.5, і пояснення до неї є доступними для сприйняття, навіть не компетентними особами, оскільки відображає покрокове досягнення поставленої мети і що основне – акцентує увагу на ключових моментах.

У ролі інвесторів виступають, крім власників-акціонерів, банківські установи,

які видають кредити як на короткострокові, так і на довгострокові проекти підприємства. Вони також є зацікавленою стороною у підвищенні ефективності виробництва, оскільки від цього залежить своєчасність і повнота повернення кредиту та відсотків за нього. Загалом питання побудови дієвих взаємозв'язків з інвесторами – це складний процес. Він потребує, з одного боку, визначення чого чекають інвестори, їхні бажання можна виразити, як запропоновано вченими-економістами, так: доход, винагорода, цифри і довіра.

Ці терміни легко розшифровуються. Очікування доходу від своїх інвестицій через показники приросту капіталу є логічним і закономірним явищем. Тим часом, за користування фінансовими ресурсами інвестори хочуть отримувати винагороду у вигляді дивідендів (для акціонерів) або відсотків за кредит (у випадку фінансування діяльності зовнішніми інвесторами). Підставою довготривалих відносин є надання з боку підприємства своєчасної цифрової інформації у вигляді звітів, планів, коментарів, а також довіра керівництву підприємства та всьому трудовому колективу.

З іншого боку побудови тісної співпраці з інвесторами є саме підприємство. Його потреби можна виразити через такі поняття: капітал, кредит, ризик і підтримка. Це усі ті категорії, які витікають із взаємовідносин з даною зацікавленою стороною. Вони є прозорими і не потребують додаткових коментарів.

Таким чином, із взаємозв'язків з інвесторами випливають такі нефінансові показники, які забезпечують підвищення ефективності виробництва: надання достовірної інформації, повернення кредитів, забезпечення довіри інвесторів, уникнення ризиків непогашення кредитів, контроль за використанням кредитів, створення прибутку для інвесторів, підтримка з боку інвесторів, створення прибутку на інвестований капітал.

Графічно схема 2 зв'язків з інвесторами через перераховані показники виражена на рис. 3.6.

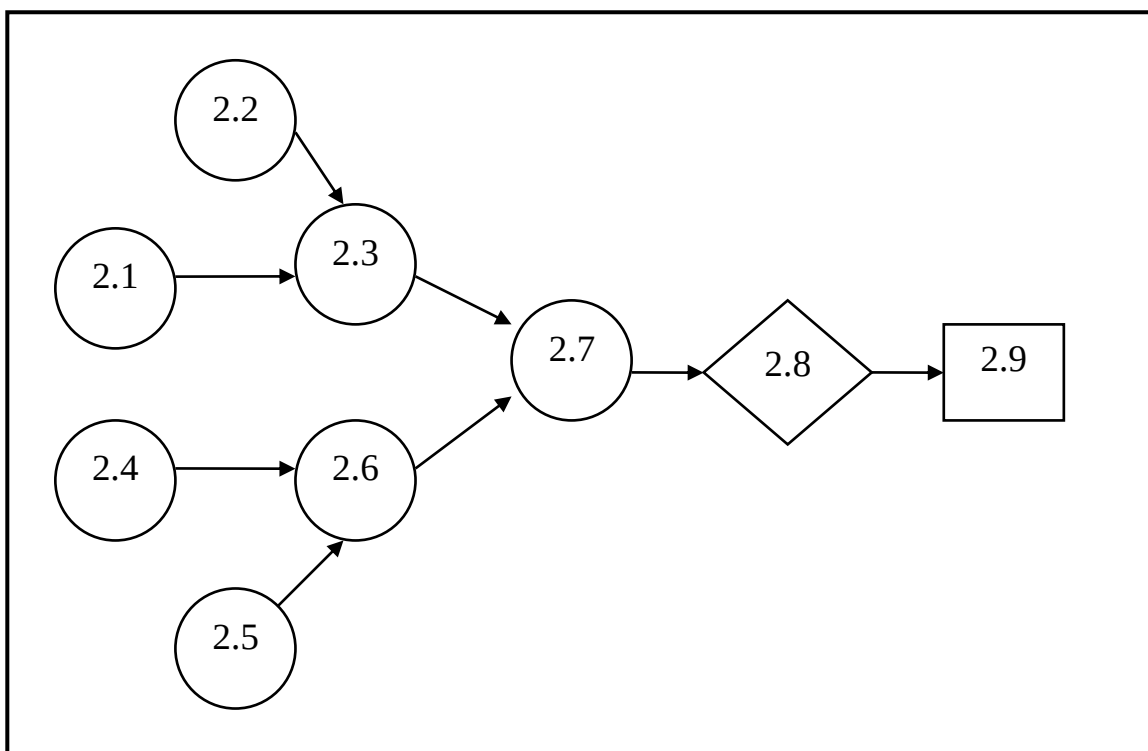

Рис. 3.6. Схема взаємозв'язку між критеріями успішної співпраці з інвесторами і ефективністю виробництва ТОВ „СОФІТ”

Пояснення до рис. 3.6: 2.1. – надати достовірну інформацію; 2.2. – вчасно і повністю повернути кредити; 2.3. – забезпечити довіру інвесторів; 2.4. – уникнути ризиків непогашення кредитів; 2.5. – здійснити контроль за використанням кредитів; 2.6. – забезпечити отримання прибутку інвесторам; 2.7. – заручитися підтримкою з боку інвесторів; 2.8. – створювати прибуток на інвестований капітал; 2.9. – забезпечити ріст прибутків.

Отож, у ТОВ „СОФІТ” головним джерелом надходження коштів зі сторони є банківські установи, які забезпечують реалізацію намічених проектів і тільки його ефективна робота є підставою тісної співпраці.

Наступною зацікавленою стороною є постачальники, оскільки жодне підприємство не може обійтись без покупних матеріалів та інших допоміжних засобів, які надходять у виробництво з різних джерел і складають значну частину затрат. Відповідно, однією з умов ефективної роботи підприємства є вклад постачальників і побудова взаємозв'язків з ними має бути в центрі уваги.

Очевидно, що для підприємства вигідно будувати стосунки за такими

критеріями, як доступність цін на покупні матеріали, простота оформлення договорів поставки, швидкість надходження замовлення, перспектива тривалих взаємозв'язків.

Для постачальників важливо, щоб здійснювалось забезпечення таких нефінансових показників: отримання прибутку за реалізовані товари і послуги, оплата без відстрочки платежів, розширення бізнесу, довіру з боку замовників, поширення хорошої репутації.

На перший погляд вимоги і потреби обох сторін є простими і доступними, але в реальному житті налагодження справді дієвих і довготривалих взаємовідносин є набагато складнішими і майже неможливими, особливо в сьогоденних не стабільних умовах господарювання. Це спонукає сторони досягати спільної мети шляхом взаємних поступок.

Таким чином, стратегія ТОВ „СОФІТ” збільшення частки на ринку реалізується у такій послідовності:

- розширення асортименту консервної продукції та постійне його оновлення;
- залучення нових клієнтів, співпраця з якими потенційно буде взаємовигідною;
- надання гарантій для постійних клієнтів з метою продовження їхньої співпраці з підприємством;

- зупинка плинності кадрів з метою утримання ключових працівників;
- забезпечення дотримання корпоративної культури;
- налагодження дієвих взаємозв'язків з постачальниками через взаємовигідні умови контрактів;

- управління товарно-матеріальними запасами;
- встановлення взаємовідносин з державними регулятивними органами направлених на підтримку їх вимог і виконання норм, стандартів (наприклад щодо охорони зовнішнього середовища, розширення робочих місць, забезпечення стабільних надходжень в бюджет).

Процесом, необхідним для реалізації означеної стратегії є виробництво у більшому обсязі головних для товариства видів продукції з одночасним розширенням асортименту.

Приклад планування за основними показниками ефективності виробництва підприємств з переробки плодоовочевої продукції представлено у табл. 3.6.

Таблиця 3.6

**План-карта показників ефективності виробництва ТОВ „СОФІТ” з
переробки плодоовочевої продукції**

Планові показники	Планові цілі	Одиниця виміру	Поточний контроль
Комерційні показники			
Виробнича програма	Збільшення виробництва продукції на 10%	тонн або тис. грн.	% виконання
Рентабельність виробництва	Ріст рентабельності до 20 %	%	% виконання
Платоспроможність підприємства	Прискорення оборотності оборотних коштів	Тис. грн.	Порівняння з планом
Позиції на ринку	Збільшення долі на ринку на 10-15%	%	Порівняння з планом
Некомерційні показники			
Мотиваційний механізм	Матеріальне і нематеріальне заохочення робітників	Кількість вивільнених працівників	Порівняння з минулим періодом
Забезпечення безперервної роботи працюючих	Скорочення сезонності виробництва шляхом запровадження додаткових виробництв	Кількість робочих днів у плановому періоді	Відхилення у порівнянні планових і звітних даних
Якісний критерій	Підвищення смакових якостей продукції, впровадження нових рецептур виготовлення	Схвальні відгуки експертів і споживачів	% продаж продукту за новою рецептурою

Такого роду схематичний план-карта показників може стати дієвим інструментом у плановому процесі для забезпечення розробки плану підвищення ефективності виробництва.

Зауважимо, що підприємство, яке прагне до ефективної діяльності має дотримуватись співвідношення між своїми можливостями і запланованими цілями, тобто намагатися доводити витрати засобів і часу на планування до оптимального рівня. Крім того, необхідно усвідомлювати, що планові показники не є сталими величинами, вони потребують періодичного перегляду і коригування у відповідності з досягнутим рівнем.

Проблеми функціонування підприємств з переробки плодоовочевої продукції,

причини їх збитковості є типовими для галузі загалом. Враховуючи специфіку функціонування цих підприємств, пропонуємо поетапне планування підвищення ефективності виробництва, за такими розділами:

- I. План ефективного використання виробничих ресурсів.
- II. План дій з управління процесом виробництва.
- III. План заходів з управління якістю виробленої продукції.
- IV. План науково-технічного розвитку підприємства.
- V. План управління соціальним розвитком підприємства.

На будь-якому підприємстві планування ефективності – це процес, який відбувається поетапно. Тому врахування всіх позицій на кожному з етапів має неабияку цінність, оскільки це забезпечить належне виконання плану і досягнення очікуваного результату. У зв'язку з цим, основними питаннями, які мають бути висвітлені у кожному з розділів є такі:

розробка напрямків забезпечення відповідного рівня ефективності виробництва і у цьому контексті:

визначення обсягу і структури виробництва продукції;

визначення пріоритетних напрямків розвитку підприємства, з неодмінною їх деталізацією;

уточнення складу робіт і заходів при плануванні підвищення ефективності виробництва;

проведення математичного обґрунтування потреби у всіх виробничих ресурсах та інших допоміжних засобах, необхідних для реалізації планів;

закріплення виконавців за конкретними завданнями;

визначення планових горизонтів досягнення як кінцевої мети, так і проміжних цілей, а також складу дій і заходів, що виконуються на кожному з етапів.

Планування підвищення ефективності виробництва, спираючись на результати аналізу, має здійснюватись комплексно за сукупністю заходів, направлених на зростання ефективності виробництва або утримання існуючого її рівня. Аналіз дає підстави оцінити актуальність планових цілей підприємства, їх практичну застосовність та можливу доцільність їх перегляду, зважаючи на зміну умов

господарювання. Паралельно має перевірятися дієвість розроблених комерційних і некомерційних критеріїв загалом.

У сьогоднішніх умовах, коли швидкими темпами відбуваються технічні і технологічні зрушення у всіх сферах національної економіки, ростуть соціальні проблеми, економічна нестабільність, а ринкові і конкурентні позиції кожного окремого підприємства розвиваються надзвичайно динамічно, все складніше стає налагодити дієвий процес планування. Невизначеність і ризик завжди присутні при плануванні підвищення ефективності виробництва, тому гнучкими і динамічними мають бути не лише самі плани, а й процес їх реалізації.

Таким чином, щоб досягти високого рівня ефективності у випадку зміни господарської ситуації та виникнення кризових ситуацій пропонуємо виконання низки заходів:

- швидка реакція на кожен окремий випадок;
- відповідати на них гнучкістю планів і роботи самої організації;
- прийняття структурних рішень, а не обмеження покаранням винних осіб;
- використання інформації, одержаної в результаті спостережень, тобто використання минулого досвіду і аналізу причин успіхів і невдач;
- донесення до персоналу інформації про їх участь у процесі планування і усвідомлення ним участі у підвищенні ефективності;
- внесення відповідних коректив у поточні плани.

На першому етапі планування підвищення ефективності виробництва здійснюється розробка плану ефективного використання виробничих ресурсів. Даний розділ включає шляхи формування, розподілу і споживання ресурсів на базі збалансованого і високого рівня віддачі при умові зменшення загальних витрат, вкладених у ресурси. Планування проводиться по окремих видах ресурсів з врахуванням їх специфіки і включає підрозділи, що наведені нижче.

План ефективного використання основних засобів поєднує такі елементи: планування підвищення ефективності використання основних засобів; планування раціонального використання основних засобів і виробничих потужностей у процесі виробництва; планування поточних і капітальних ремонтів основних засобів та

модернізація існуючого обладнання. Основне завдання, яке вирішує даний план полягає у забезпеченні підвищення віддачі основних засобів, а також утримання їх на належному технічному рівні.

План ефективного використання трудових ресурсів направлений на поступове підвищення продуктивності праці і передбачає у своєму складі такий комплекс підрозділів: планування підвищення ефективності використання трудових ресурсів; планування набору, розподілу і навчання персоналу; планування форм і систем оплати праці; планування трудового процесу; планування організації охорони праці і забезпечення техніки безпеки.

В рамках плану ефективного використання матеріальних ресурсів здійснюється: планування підвищення ефективності використання матеріальних ресурсів; планування використання матеріальних ресурсів на всіх етапах виробничого процесу; планування норм витрат матеріальних ресурсів; планування логістичних процесів; планування комплексної переробки сировини. Комплекс планових заходів повинен відповідати умовам раціонального і економного використання матеріальних ресурсів.

За аналогією до попередніх розділів план ефективного використання фінансових ресурсів також включає: планування підвищення ефективності використання фінансових ресурсів; планування оптимального розподілу оборотних засобів і раціонального їх використання, при чому, має виконуватись умова вчасного і повного забезпечення підприємства фінансовими засобами.

Наступні чотири розділи нема потреби характеризувати детально, оскільки вони є тими розділами, які традиційно включаються у техпромфінплан і достатньо опрацьовані у літературі, тому обмежимося лише їх врахуванням.

Отже, другим розділом є планування заходів управління безпосередньо процесом виробництва. Даний етап передбачає здійснення розрахунку планових показників обсягу виробництва продукції по асортименту і сортності тощо.

Наступним кроком є розробка плану заходів з підвищення якості виробленої продукції. У цьому розділі має враховуватися якісний критерій ефективності виробництва.

Окремими розділом планування підвищення ефективності виробництва є план технічного розвитку і охорони навколишнього середовища.

Особливої уваги при плануванні підвищення ефективності виробництва вимагає врахування соціального фактору виробництва. У цьому розділі розглядаються, зокрема, удосконалення мотиваційного механізму на підприємстві, а також розвиток соціальної сфери, що поєднуються у плані управління соціальним розвитком.

Кожен із зазначених розділів складається з розбивкою на виконавців, за видами робіт, термінами виконання й визначенням уповноважених за контролем перебігу процесів.

За такими ж розділами відбувається або має відбуватися планування ефективності виробництва на досліджуваних нами підприємствах з переробки плодоовочевої продукції. Наскільки дієвим і застосовним є даний процес показують результати діяльності підприємств, проаналізовані нами у підрозділі 2.2. На підставі здійсненого аналізу зроблено висновок, що із вибірки підприємств частина працює ефективно, а інша частина є збитковими. Це свідчить про те, що діяльність останніх є не контрольованою, а тим більше не планомірною. Вивчення управлінських процесів на даних підприємствах показало, що плануванню приділяється не достатньо уваги.

Для того, щоб виявити відповідність між процесом планування та ефективністю виробництва на аналізованих підприємствах, пропонуємо провести оцінювання ефективності планування за допомогою експертного опитування.

Для проведення оцінювання було залучено 10 експертів. Експертну групу сформовано з керівників і спеціалістів планово-економічних відділів, відібраних за заздалегідь розробленою процедурою. На розгляд їм було подано для оцінювання заковдані плани різних підприємств. З цією метою складено анкету, кожному пункту якої відповідає певний розділ плану (табл. 3.7).

Таблиця 3.7

Зразок оцінювання ефективності планування на ТОВ „СОФІТ”

Номер розділу	Розділи плану	Періодичність планування	Термін виконання	Визначення виконавців та відповідальних осіб	Ступінь охоплення кількісних і якісних показників
1	2	3	4	5	6
	I. План ефективного використання виробничих ресурсів, у т.ч.:				
	1.1. Планування використання основних виробничих засобів (ОВЗ):				
1	1.1.1. Завантаження ОВЗ і виробничих потужностей, підвищення фондівддачі	9	7	6	7
2	1.1.2. Планування поточних і капітальних ремонтів	7	8	7	9
3	1.1.3. Планування модернізації обладнання	8	6	9	9
	1.2. Планування трудових ресурсів:				
4	1.2.1. Планування підвищення продуктивності праці	10	8	7	8
5	1.2.2. Планування оплати праці	9	7	9	6
6	1.2.3. Планування заходів мотивації праці	8	8	6	8
7	1.2.4. Планування організації праці і нормування праці	8	7	7	9
	1.3. Планування матеріальних ресурсів:				
8	1.3.1. Планування зниження матеріало-місткості	7	9	7	9

Продовження табл. 3.7

1	2	3	4	5	6
9	1.3.2. Розробка планових матеріальних балансів	9	7	9	8
10	1.3.3. Розрахунок норм витрат матеріальних ресурсів	7	9	9	7
	1.4. Планування фінансових ресурсів:				
11	1.4.1. Планування підвищення оборотності оборотних коштів	9	7	6	8
12	1.4.2. Планування раціонального використання оборотних коштів	9	7	7	6
13	1.4.3. Планування додаткового залучення оборотних коштів	8	8	7	8
	II. План дій з управління процесом виробництва:				

14	2.1. Планування обсягу, номенклатури і асортименту продукції	7	8	8	7
15	2.2. Планування виробничої програми у вартісному виразі	7	7	6	7
16	2.3. Планування введення у виробництво нових видів продукції	7	7	9	9
	III. План заходів з управління якістю виробленої продукції:				
17	3.1. Планування підвищення якості готової продукції	8	9	8	9
18	3.2. Підвищення сортності	7	8	6	8
	IV. План науково-технічного розвитку підприємства:				
19	4.1. Планування заходів по впровадженню нової техніки	7	8	8	9
20	4.2. Планування заходів по впровадженню нових технологічних процесів	6	6	7	6
21	4.3. Планування заходів охорони навколишнього середовища	6	9	7	8
	V. План управління соціальним розвитком підприємства:				
22	5.1. Планування заходів соціального розвитку	7	9	9	7

Оцінювання запропоновано провести окремо за такими критеріями:

періодичність планування – оцінюється частота і систематичність розроблених планів, дотримання термінів планування та корегування планів;

термін виконання – чіткість у формулюванні та обґрунтуванні кінцевої дати виконання;

визначення виконавців та відповідальних осіб – наявність і повнота переліку виконавців та відповідальних осіб, а також розподілу обов’язків між ними;

ступінь охоплення кількісних і якісних показників – наявність розробки необхідних показників за кожним з розділів плану.

Процедура виставлення оцінки експертом передбачає детальне вивчення всіх розділів плану та занесення відповідного балу в анкету. Оцінка за кожним критерієм здійснювалась за 10-ти бальною шкалою.

Значення рейтингової оцінки:

1-2 – відсутні ознаки за критерієм;

3-4 – низький рівень організації процесу планування;

5-6 – середній рівень організації планування;

7-8 – високий рівень організації процесу планування;

9-10 – максимально високий рівень планування.

Здійснення оцінювання допоможе виявити недоліки у відповідних розділах плану за обраними критеріями, порівняти результати діяльності підприємства, що залежать безпосередньо від належного планування кожного напрямку і зробити необхідні висновки.

Для обробки даних експертного опитування користуються системою показників, серед яких:

середнє значення в балах для кожного напрямку (M_i):

$$M_i = \frac{\sum_{j=1}^m C_{ij}}{m_i}, \quad (3.1)$$

де M_i – середнє значення в балах за i -им розділом плану;

$i=1, \dots, n$;

n – кількість розділів плану, за яким здійснюється оцінювання, $n=22$;

$j=1, \dots, m$;

m – кількість експертів, що взяли участь в оцінюванні, $m=10$;

m_i – кількість експертів, які оцінили i -ий розділ плану;

C_{ij} – експертна оцінка, поставлена j -м експертом за i -ий розділ плану.

K_{ae} – коефіцієнт активності експертів:

$$K_{aei} = \frac{m_i}{m}, \quad (3.2)$$

де K_{aei} – коефіцієнт активності експертів за i -им напрямком оцінювання.

Середня оцінка на ТОВ «СОФІТ» за різними критеріями та розділами плану коливається в діапазоні від 7,5 до 9, а на ТОВ „ОЛКОМ” – 6,4-8,2 . Найнижчі

середні значення оцінок на ТОВ „Прогрес” – від 2,7 до 3,6. Це вказує на неналежну розробку планів та характеризується низькою їхньою дієвістю.

Коефіцієнт активності експертів за усіма розділами плану рівний 1, оскільки число виставлених оцінок відповідає кількості експертів, що взяли участь в оцінюванні.

З метою виявлення ступеня узгодженості думок експертів щодо проведеного опитування розрахуємо коефіцієнт варіації оцінок (γ_i):

$$\gamma_i = \frac{\sigma_i}{M_i} \times 100\%, \quad (3.3)$$

$$\sigma_i = \sqrt{\frac{\sum_{j=1}^m (C_{ij} - M_i)^2}{m_i - 1}}, \quad (3.4)$$

де γ_i – коефіцієнт варіації оцінок, даних i -ому напрямку.

Значення цього коефіцієнта може коливатися від 0 до 100%. Чим вищий коефіцієнт варіації оцінок, тим істотнішою є розбіжність думок експертів. Розраховані нами значення цього коефіцієнта знаходяться в межах від 6% до 18,3%, тобто є не значними. Тому, думки експертів щодо проведеного опитування можна вважати узгодженими.

Виходячи з формули 3.1, можемо порахувати співвідношення суми отриманих оцінок до максимально можливої суми оцінок як за кожним критерієм зокрема, так і по їхній сукупності.

Завданням експертів було оцінити вичерпність і точність інформації поміщеної в окремому розділі плану. Тому правомірним буде зробити висновок, що чим вища оцінка за кожний розділ, тим кращим є процес планування. Пропонуємо виразити це за допомогою коефіцієнта ефективності планування за кожним окремим критерієм K_i , який розраховується за формулою (3.5):

$$K_l = \frac{\sum_{j=1}^m \sum_{i=1}^n C_{ij}}{B_{\max} \times \sum_{i=1}^n m_i} \rightarrow 1 \quad (3.5)$$

де K_l – коефіцієнтом ефективності планування за l -им критерієм;

$l=1, \dots, a$;

a – кількість критеріїв, за якими оцінюється кожний розділ плану, $a=4$;

$B_{\max}$ – максимально можлива експертна оцінка (10);

На основі формули 3.5 можемо побудувати загальний коефіцієнт ефективності планування, який поєднує значення коефіцієнтів ефективності планування за усіма критеріями:

$$K_{en} = \frac{\sum_{l=1}^a \sum_{j=1}^m \sum_{i=1}^n C_{ij}}{B_{\max} \times \sum_{l=1}^a \sum_{i=1}^n m_i} \rightarrow 1, \quad (3.6)$$

де K_{en} – коефіцієнт ефективності планування.

Цей коефіцієнт показує на скільки ефективним є процес планування загалом.

Зауважимо, що значення коефіцієнта ефективності планування має прямувати до 1, оскільки сума експертних оцінок за кожним критерієм не може перевищувати максимально можливу оцінку помножену на кількість розділів плану, а їхнє співвідношення може бути лише меншим або рівним 1.

Алгоритм оцінювання ефективності планування буде таким:

1) розрахуємо коефіцієнт ефективності планування K_1 за критерієм "періодичність планування" (для ТОВ „ОЛКОМ” – 0,78);

2) розрахуємо коефіцієнт ефективності планування K_2 за критерієм "термін виконання" (у даному прикладі – 0,77);

3) розрахуємо коефіцієнт ефективності планування K_3 за критерієм

"визначення виконавців та відповідальних осіб" (0,75);

4) розрахуємо коефіцієнт ефективності планування K_4 за критерієм "ступінь охоплення кількісних і якісних показників" (0,76);

5) розрахуємо коефіцієнт ефективності планування K_{en} і отримаємо 0,77.

Отже, чим вищі експертні оцінки, тим більший коефіцієнт ефективності планування. Тому й високою є дієвість планових процесів і тим більше уваги приділяється виділеним заходам. Відповідно й більшою буде імовірність отримання високих кінцевих результатів діяльності, тобто тим вища ефективність виробництва.

У даному прикладі менеджерами приділяється достатньо уваги плануванню підвищення ефективності використання виробничих ресурсів, що сприяє досягненню намічених цілей. Коефіцієнт ефективності планування склав 0,77. Отже, можна вважати планування на ТОВ "Янке Україна" ефективним.

За підсумками оцінювання ефективності планування на всіх підприємствах складемо таблицю 3.8.

Таблиця 3.8

Узагальнюючі дані по групі підприємств за підсумками оцінювання

Показник	ТОВ „ОЛКОМ”	ТОВ „СОФІТ”	ТОВ „Прогрес”
Коефіцієнт ефективності планування за критерієм "періодичність планування", K_1	0,78	0,82	0,34
за критерієм "термін виконання", K_2	0,77	0,82	0,33
за критерієм "визначення виконавців та відповідальних осіб", K_3	0,75	0,81	0,34
за критерієм "ступінь охоплення кількісних і якісних показників", K_4	0,76	0,81	0,33
Коефіцієнт ефективності планування, K_{en}	0,77	0,82	0,34

Джерело: складено автором за результатами експертного оцінювання.

Дослідження планових процесів на частині підприємств, серед яких ТОВ „Прогрес” показало, що планування хоч і відбувається, але є не ефективним (коефіцієнти ефективності планування склали 0,34, 0,41 і 0,50 відповідно). Так, на цих підприємствах не чітко виписані терміни виконання планів; не визначено коло виконавців завдань та осіб, на яких покладено відповідальність за реалізацію планів; необхідні для обґрунтування планових завдань показники не розраховуються в повному обсязі, а безпосередньо процес планування є не систематичним. Вся управлінська діяльність загалом характеризується низькою активністю, що й відбилося у низьких результатах функціонування цих підприємств.

Високе значення коефіцієнта ефективності планування на таких підприємствах як ТОВ „СОФІТ” (0,82), ТОВ „ОЛКОМ” (0,78) вказує на достатню розробку і обґрунтованість усіх розділів плану, а також на їхню дієвість.

Для встановлення взаємозв'язку коефіцієнта ефективності планування з результатами функціонування підприємств порівняємо отримані значення цього коефіцієнта з узагальнюючими показниками ефективності виробництва аналізованих підприємств (табл. 3.9).

Таблиця 3.9

Взаємозв'язок коефіцієнта ефективності планування та узагальнюючих показників ефективності виробництва

Назва підприємства	Коефіцієнт ефективності планування	Середнє значення узагальнюючих показників ефективності виробництва		
		Рентабельність виробництва, %	Витрати на 1 грн. реалізованої продукції, грн.	Прибуток на 1 грн. загальних витрат, грн.
ТОВ „ОЛКОМ”	0,73	5,83	0,966	0,018
ТОВ „СОФІТ”	0,82	21,44	0,466	0,557
ТОВ „Прогрес”	0,34	-53,59	15,186	-0,738

Дані табл. 3.9 показують, що на підприємствах з високим значенням коефіцієнта ефективності планування зафіксовано високий рівень рентабельності виробництва і прибутку на 1 грн. загальних витрат та низьке значення показника витрат на 1 грн. реалізованої продукції і навпаки.

Дослідженням встановлено, що для ефективної роботи підприємства загальний коефіцієнт ефективності планування має бути не менше 0,65. Найбільш оптимальним є рівень цього коефіцієнта, який перевищує 0,7 (за підсумками оцінювання це 0,73, 0,77 і 0,82).

Пропонуємо підприємствам з низьким коефіцієнтом ефективності планування переглянути процес розробки планів, а визначені за допомогою цього коефіцієнта слабкі місця усунути відповідно до кожного критерію оцінювання.

Таким чином, порівняння ефективності планових процесів з показниками ефективності виробництва на аналізованих підприємствах показало, що вони знаходяться у взаємозв'язку як причина і наслідок. Це означає, що чим вищий коефіцієнт ефективності планування, тим вищі результативні показники діяльності підприємств, що доводить необхідність розробки тактичних і стратегічних планів підвищення ефективності виробництва на відповідному рівні. Удосконалення планування у цьому контексті дасть змогу покращити процес управління ефективністю виробництва загалом.

3.4. Шляхи вдосконалення стратегії управління фінансовими результатами ТОВ „СОФІТ” на ринку харчової промисловості

Аналізуючи діяльність підприємства було виявлено певні слабкі його сторони. Власне, вдосконалення конкурентної позиції ТОВ „СОФІТ” на ринку пов'язане із нівелюванням цих слабких місць. Вони стосуються як зовнішнього так і внутрішнього середовища підприємства.

Відомо, що у зв'язку зі зменшенням обсягів виробництва молока (скорочення поголів'я тварин) та зниженням якості сировинної бази (33% сировини надійшло від фермерських господарств, а 67% – від господарств населення) за останні роки

скоротилася частка ринку підприємства. Логічними є дії ТОВ „СОФІТ”, спрямовані на сприяння у розробці програми розвитку тваринництва в країні шляхом наукових розробок на підприємстві або за його сприяння та удосконалення систем управління якістю на підприємстві.

В останні роки також посилилася тенденція до концентрації постачальників сировини біля переробних підприємств. Для використання цієї тенденції у своїх інтересах необхідним є проектування майбутніх дочірніх підприємств у зоні концентрації постачальників сировини.

Не останнім також є питання активізації процесів модернізації технологій в галузі. Розробка проекту введення нових технологій з подальшою утилізацією морально застарілого обладнання може бути вирішальним кроком у розв’язанні цієї проблеми.

В останній рік скоротилося споживання продукції ТОВ „СОФІТ” через зменшення доходів населення. Для збереження аудиторії споживачів необхідно запроваджувати активні дії для скорочення собівартості продукції і як наслідок – можливості зменшення цін на неї. В той же час необхідно захоплювати нові ринки, розробляючи «новинки». Від виробництва нерентабельної продукції треба поступово відмовлятися.

ТОВ „СОФІТ”, як виробник, об’єктивно підпадає під ризик несприятливої зміни законодавчих актів, які регулюють галузь, встановлюють митні бар’єри та надають податкові пільги сільськогосподарським виробникам, до числа яких належить підприємство. Очевидно, в результаті такої зміни законодавства підприємство може зіткнутися із зростаючою конкуренцією з боку імпоротної продукції, у результаті зниження мит на імпортну продукцію, що може призвести до зниження доходів і прибутку підприємства. В такому випадку можна лобіювати інтереси молочної галузі, об’єднавшись із іншими виробниками. Ця галузь має стати галуззю підвищеного інтересу з боку держави, оскільки наразі вона майже повністю представлена українськими виробниками, а це є важливим кроком у відновленні промисловості України.

Зазначені вище заходи сприятимуть поліпшенню якісних характеристик досліджуваного товару порівняно з конкурентами. На рис. 3.7 показано порівняльну характеристику параметрів твердого сиру ТОВ „СОФІТ” до і після впровадження запропонованих заходів. З графіку видно, що майже всі параметри покращились.

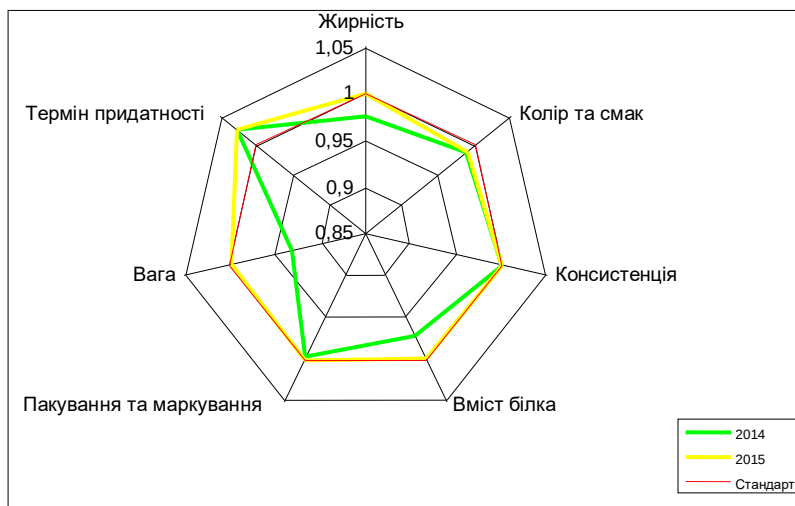

Рис. 3.7. Прогнозні значення технічних параметрів твердого сиру ТОВ „СОФІТ”

На рис. 3.8 показано структуру собівартості твердого сиру ТОВ „СОФІТ” до і після впровадження заходів з підтримання конкурентоспроможності продукції.

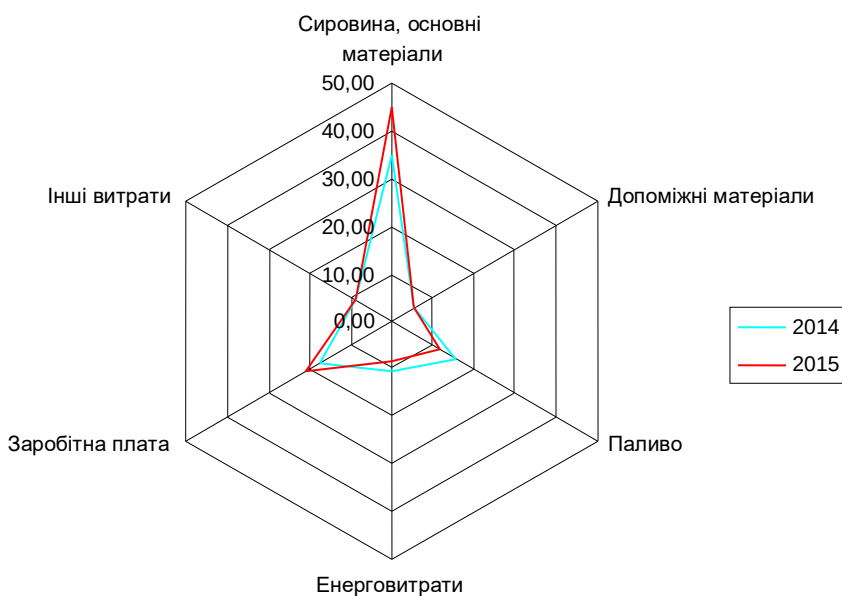

Рис. 3.8. Прогнозні значення складових собівартості твердого сиру ТОВ „СОФІТ”

З даного графіку видно, що з впровадженням нових технологій зменшиться питома вага витрат на паливо, енергозатрат, відповідно підвищиться питома вага витрат на заробітну плату та на сировину і матеріали.

Для оцінки ефективності заходів щодо підвищення конкурентного рівня експортної продукції дочірнього підприємства транснаціональної групи розраховано показник NPV – чистої теперішньої вартості. Чиста теперішня вартість (net present value) інвестиційного проекту – це різниця між сумою теперішніх вартостей грошових потоків від міжнародних інвестицій в кожен період часу і теперішньою вартістю самих міжнародних інвестицій.

$$NPV = \sum_{t=0}^n \frac{S_t}{(1+k)^t} - \sum_{t=0}^n \frac{A_t}{(1+k)^t} \quad (3.7)$$

Якщо $NPV > 0$, то це означає, що норма прибутковості міжнародного проекту перевищує необхідну ставку прибутковості міжнародних інвестицій (норму дисконту). Якщо $NPV = 0$, то норма прибутковості міжнародного проекту точно дорівнює необхідній ставці, якщо ж $NPV < 0$, то прибутковість міжнародного проекту очікується меншою за необхідну ставку. Тож за критерієм NPV можуть бути вибрані лише ті міжнародні проекти, що мають $NPV \geq 0$.

Крім того, при позитивному значенні суми NPV міжнародний проект збільшує на цю суму ринкову вартість інвестуючої компанії.

Таким чином, нижче подано розрахунки ефективності кожного запропонованого заходу:

1. Широкомасштабна модернізація та реконструкція виробництва.

Крім того, спеціалісти радять саме в кризовий період, коли підприємства практично стоять, технічно удосконалювати і переозброювати підприємства галузі, тому модернізація повинна проводитись і заради підвищення технологічного рівня продукції, оскільки сьогодні випуск продукції з високою доданою вартістю, з використанням результатів науково-технічних досліджень, незначний – не більше 10%.

$$NPV = \frac{245033305}{(1+0.15)^1} + \frac{245033305}{(1+0.15)^2} + \frac{245033305}{(1+0.15)^3} - \frac{234413000}{(1+0.15)^1} - \frac{234413000}{(1+0.15)^2} + \frac{234413000}{(1+0.15)^3} =$$

$$= (213072439 + 185270788 + 161073055) - (203837391 + 177249905 + 154130353) = 15982704.5$$

2. Впровадження нових технологій (розмір інвестицій - 840 000 грн).

Основні зусилля вчених спрямовані на зниження енергомосткості виробництва, диверсифікацію джерел енергії, підвищення продуктивності та забезпечення вимог до охорони навколишнього середовища, що постійно збільшується. Основні інновації цього технологічного нововведення пов'язані з удосконаленням технології виробництва сирів, у створенні сучасних молочних ферм, нової технології здоювання худоби та ін.

$$NPV = \frac{9314059.1}{(1+0.15)^1} + \frac{9314059.1}{(1+0.15)^2} + \frac{9314059.1}{(1+0.15)^3} - \frac{6946666.67}{(1+0.15)^1} - \frac{6946666.67}{(1+0.15)^2} - \frac{6946666.67}{(1+0.15)^3} =$$

$$8099181.83 + 7033500.01 + 6138327.28 - 6040579.71 - 5252678.01 - 4567546.1 = 473636.364$$

3. Розвиток власної сировинної бази (розмір інвестицій - 339 000 грн).

Найбільш оптимальним напрямом вирішення проблеми отримання сировини в достатній кількості та належної якості вітчизняні експерти та виробники вбачають у інвестування в розвиток власної сировинної бази шляхом створення сучасних молочних ферм, де прерогатива належатиме крупним холдингам та/або шляхом консолідації з постачальниками сировини.

$$NPV = \frac{37693782.6}{(1+0.15)^1} + \frac{37693782.6}{(1+0.15)^2} + \frac{37693782.6}{(1+0.15)^3} - \frac{28113000}{(1+0.15)^1} - \frac{28113000}{(1+0.15)^2} - \frac{28113000}{(1+0.15)^3} =$$

$$= 32777202.3 + 28464412.5 + 24151622.7 - 24446087 - 21257466.9 - 18484753.8 = 1916795.45$$

4. Розширення номенклатури виробництва за рахунок високотехнологічних та високорентабельних видів продукції (розмір інвестицій - 400 000 грн).

$$NPV = \frac{2874212.35}{(1+0.15)^1} + \frac{2874212.35}{(1+0.15)^2} + \frac{2874212.35}{(1+0.15)^3} - \frac{2800000}{(1+0.15)^1} - \frac{2800000}{(1+0.15)^2} - \frac{2800000}{(1+0.15)^3} =$$

$$= 2499315.09 + 2178174.05 + 2303837.93 - 2434782.61 - 2117202.27 - 2238433.1 = 190909.091$$

5. Підвищення рівня якості продукції (перехід від нарощування абсолютних обсягів виробництва до нарощування високої якості) розмір інвестицій - 700 000 грн.

$$NPV = \frac{3664981.24}{(1+0.15)^1} + \frac{3664981.24}{(1+0.15)^2} + \frac{3664981.24}{(1+0.15)^3} - \frac{3566666.67}{(1+0.15)^1} - \frac{3566666.67}{(1+0.15)^2} - \frac{3566666.67}{(1+0.15)^3} =$$

$$= 3186940.21 + 2767605.97 + 2348271.73 - 3101449.18 - 2696912.42 - 2345141.23 = 243181.818$$

Оскільки дешева робоча сила є конкурентною перевагою ТОВ „СОФІТ”, то для її нарощення потрібно сприяти підвищенню рівня професіоналізму працівників, їх кваліфікації, заохочувати до участі у науково-дослідних проектах. Це сприятиме підготовці перспективного кадрового резерву, здатного в майбутньому на високопрофесійному рівні виконувати поставлені керівництвом компанії завдання на посаді начальників цехів основного виробництва.

Таким чином, розрахунки показали, що заходи спрямовані на інноваційно-інвестиційний тип розвитку сприятимуть поліпшенню не тільки якісних характеристик продукції, а й стануть запорукою цінового лідерства підприємства у майбутньому.

У сучасних умовах важливо розробити механізм вибору таких прийомів і методів управління конкурентоспроможністю, які б, з одного боку, відповідали особливостям розвитку конкретного виробництва, а з іншого, - сформованій в світі ситуації й тенденціям її розвитку. Адаптація підприємства до умов конкуренції повинна проводитися в ході робіт із всебічного аналізу діяльності конкурентів, власного потенціалу підприємства й оцінки ефективності його використання, визначення положення підприємства щодо конкурентів, а також в ході розробки стратегії конкурентного поведіння на ринку та її реалізації.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження методології формування і практики використання бухгалтерської фінансової звітності дало можливість сформулювати науково обґрунтовані висновки і пропозиції щодо удосконалення її форм та підготувати рекомендації, які передбачають поліпшення методики складання, аналізу та прогнозування звітних показників.

Роль фінансово-економічної інформації як системи фінансових показників визначається впливом на обґрунтування і прийняття рішень користувачами. Саме бухгалтерська фінансова звітність, відображаючи всі суттєві зміни в структурі господарських засобів і їх джерел, а також результати фінансово-господарської діяльності, надає в скомпонованому вигляді значний обсяг інформації, необхідної зовнішнім і внутрішнім користувачам. Зміна мети складання та адресності подання, розширення кола суб'єктів, які приймають управлінські рішення, спираючись при цьому на звітну інформацію, дозволили визначити бухгалтерську фінансову звітність як ланку зв'язку між підприємством і зовнішнім середовищем, покликану адекватно розкривати ті процеси, що відбуваються на підприємстві, з одного боку, та задовольняти інформаційні потреби користувачів, з іншого. При цьому акцент ставиться на якості звітної інформації, що забезпечується дотримання методологічних основ її формування і визначає напрямки удосконалення.

Ефективність використання бухгалтерської фінансової звітності забезпечується дотриманням вимог до звітної інформації, що визначають її якісні характеристики та принципи формування, причому їх перелік і збалансованість дозволяють відмітити певні неточності. Зокрема, принципи безперервності та періодичності, а також обачності і повноти суперечать один одному. Крім того, принцип єдиного грошового вимірника за своїм змістом і значенням не може визнаватись принципом. Тому рекомендується склад якісних характеристик доповнити ознаками своєчасності та раціональності і принципами періодичності та повноти. Принцип єдиного грошового вимірника визнати як обмеження якісних характеристик звітної інформації.

У процесі трансформації бухгалтерської фінансової звітності у відповідності до розвитку ринкових умов господарювання відмічається ускладнення звітних форм. При чому бухгалтерська фінансова звітність складена згідно з П(С)БО 1 – 5, має значні аналітичні можливості, однак існує ряд питань залишених невирішеними. Зокрема, склад додатків до бухгалтерської фінансової звітності, що до 2000 року з їх прив'язкою до кожної форми, надавали значний обсяг інформації, необхідної користувачам. Крім того, якісний аналіз вітчизняних форм бухгалтерської фінансової звітності із вимогами міжнародних стандартів фінансової звітності дозволяє визнати необхідність прийняття альтернативи при формуванні звіту про фінансові результати.

Важливими двома напрямками удосконалення методики аналізу бухгалтерської фінансової звітності є подальша розробка теоретичних основ аналізу та адаптація її відповідно до реальних умов господарювання підприємств. Для реалізації першого напрямку в дослідженні було систематизовано інформаційно-аналітичні засади аналізу показників бухгалтерської фінансової звітності. Для другого – визначено необхідну кількість етапів аналізу, розкрито їх значення, зміст, конкретні методичні прийоми, необхідні для застосування на кожному з етапів. Запропонована в дослідженні методика вибору фінансових показників дозволяє уникнути надмірної завантаженості ними, дублювання та забезпечує ефективність їх використання.

Недосконала методологія ведення бухгалтерського обліку та формування бухгалтерської фінансової звітності, а також неузгодженість у багатьох питаннях з податковим законодавством вимагають уточнення окремих Положень (стандартів) бухгалтерського обліку, зокрема: внесення змін до П(С)БО 7 “Основні засоби” щодо неприйнятності застосування в бухгалтерському обліку методів амортизації, визнаних податковим законодавством; доповнення П(С)БО 12 “Фінансові інвестиції” альтернативним методом оцінки ринкової вартості при відображенні в бухгалтерській фінансовій звітності довгострокових фінансових інвестицій в асоційовані і дочірні підприємства та в спільну діяльність із створенням юридичної особи.

Високий степінь залежності результативності управлінських рішень від закладених суб'єктами господарювання в облікову політику позицій щодо дотримання методологічних засад бухгалтерського обліку обумовлює необхідність її детального дослідження. З метою удосконалення методики складання бухгалтерської фінансової звітності на ТОВ „СОФІТ” в дослідженні рекомендовано поетапне здійснення вибору облікової політики, що передбачає послідовність, в якій кожний етап є необхідним, оскільки забезпечує здійснення наступного. Також обґрунтовано сукупність принципів, методів та прийомів ведення бухгалтерського обліку в залежності від впливу факторів зовнішнього і внутрішнього середовища.

Проведене дослідження якісного складу інформації бухгалтерської фінансової звітності, змісту, методологічних основ формування звітних показників у напрямку класифікації елементів та методики обчислення її основних статей дозволяє визначити основні напрямки удосконалення при складанні балансу, які передбачають виключення деяких статей, доповнення і перегруповання окремих розділів.

При формуванні звіту про фінансові результати ТОВ „СОФІТ” доцільно окремими статтями розкривати інформацію щодо результатів звичайної діяльності в розрізі фінансової та інвестиційної діяльності і окремою статтею виділяти результати надзвичайної діяльності. Запропоновано детально представляти інформацію про розподіл прибутку.

Внесено ряд пропозицій щодо удосконалення звіту про рух грошових коштів. Зокрема доведено доцільність використання прямого методу та рекомендовано доповнити діючу форму звіту статтями, що розкривають інформацію про операції прямого обміну.

Оцінка можливостей комп'ютерних програм, що найбільш часто використовуються при веденні бухгалтерського обліку та формуванні бухгалтерської фінансової звітності, дозволила визначити переваги і недоліки, притаманні їм при складанні, аналізі та прогнозуванні звітних даних.

ПРОПОЗИЦІЇ

Аналіз сукупності методів і прийомів ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності, в залежності від факторів внутрішнього і зовнішнього середовища, дозволяє зробити наступні пропозиції:

1. Визначення суті та класифікації звітності в економічній літературі характеризується великим різноманіттям точок зору. Проте якісний аналіз категорії „звітність” та її інтерпретацій показав, що чіткого визначення цього терміну ще бракує. Нами запропоновано визначення бухгалтерської фінансової звітності, що орієнтується як на запити користувачів, так і зазначає роль держави в її регулюванні.

2. При визначенні методів нарахування амортизації застосування методів прискореної амортизації вважається доцільним лише до тих конкретних об'єктів, більш швидке відтворення яких забезпечить реальне впровадження в господарську практику науково-технічних досягнень та сприятиме підвищенню соціально-економічної ефективності виробництва. Крім того, реалізація такої можливості доцільна лише для тих підприємств, рівень рентабельності виробництва яких досягає 10-15% і вище, а також за умови необхідності реалізації великої інвестиційної програми. Основними методами нарахування амортизації, як найбільш обґрунтованими вважаються лінійний та виробничий методи. Причому застосування виробничого методу можливо, коли виробничу віддачу того чи іншого об'єкта основних засобів можна вірогідно визначити. Застосування в бухгалтерському обліку податкових методів нарахування амортизації не створює умови для реального відтворення майна.

3. При нарахуванні амортизації на нематеріальні активи доцільно використовувати лінійний метод амортизації, що забезпечує рівномірний розподіл вартості нематеріальних активів.

4. При встановленні вартісних меж предметів, що входять до складу малоцінних необоротних матеріальних активів (МНМА), найчастіше на практиці встановлюється межа 500 грн. Така межа є досить прийнятною при списанні

вартості МНМА на виробництво, незалежно від того, що Міністерство фінансів України відмовилося від критерію встановлення мінімальної вартості об'єкта основних засобів для віднесення їх до групи необоротних матеріальних активів.

5. При створенні резерву сумнівних боргів дебіторської заборгованості застосування методу платоспроможності окремих дебіторів доцільно використовувати підприємствам, що мають невелику кількість дебіторів. Підприємствам, перелік дебіторів яких є значним, ефективнішим буде використання методу на основі класифікації дебіторської заборгованості.

6. Доходи і витрати майбутніх періодів доцільно включати до результатів господарської діяльності при настанні звітного періоду, до якого вони відносяться.

Діяльність кожного господарюючого суб'єкту є суто індивідуальною, відмінною за багатьма ознаками, тому при формуванні облікової політики вказані вище рекомендації можуть скласти лише основу реального наказу підприємства.

Суми ПДВ, акцизів, інших податків і обов'язкових платежів, які підлягають перерахуванню до бюджету і позабюджетних фондів, не визнаються доходами, оскільки не є економічними вигодами і не зумовлюють зростання власного капіталу.

Враховуючи запропоновані зміни щодо виключення акцизного збору, ПДВ та інших податків зі складу доходів і використовуючи діючий План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, правильним буде наступне відображення господарських операцій, пов'язаних із формуванням доходу ТОВ „СОФІТ”:

1. Сума доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)

Д-т 36 „Розрахунки з покупцями та замовниками”

К-т 70 „Доходи від реалізації”;

2. Сума ПДВ, акцизного збору, інших податків

Д-т 36 „Розрахунки з покупцями та замовниками”

К-т 64 „Розрахунки за податками й платежами”.

У випадку попереднього отримання коштів в оплату за продукцію підприємство повинно показати наступну кореспонденцію рахунків з обліку господарських операцій:

3. Отримано виручку від реалізації продукції (сума з ПДВ та інших податків)

Д-т 30 „Каса”, 31 “Рахунки в банках”

К-т 36 „Розрахунки з покупцями та замовниками”;

4. Визнано підприємством виручку без ПДВ доходом підприємства

Д-т 36 „Розрахунки з покупцями та замовниками”

К-т 70 „Доходи від реалізації”

одночасно окремо відображено ПДВ та інші податки та збори

Д-т 36 „Розрахунки з покупцями та замовниками”

К-т 64 „Розрахунки за податками й платежами”.

Не зовсім правильно відображаються у бухгалтерському обліку операції, пов’язані з поверненням готової продукції та товарів покупцями, а також із наданням знижок. Для обліку таких операцій Планом рахунків передбачений субрахунок 704 „Вирахування з доходу”. Стосовно таких операцій слід зауважити наступне. Як відомо, по дебету рахунка 36 відображається сума заборгованості покупця за реалізовану продукцію, а по його кредиту – вартість компенсації покупцем підприємству сум заборгованості. Виходячи саме з такого принципового підходу до обліку операцій на вказаному рахунку, доцільно їх ведення розділити на дві частини: по дебету рахунка 36 відображати суми наданих підприємством-продавцем знижок, а по його кредиту – операції зі сторнування доходів від реалізації у випадку повернення продукції покупцем.

Як наслідок, пропонується наступний блок кореспонденції рахунків:

у першому випадку:

Д-т 36 сторно на суму наданої знижки (без ПДВ)

К-т 70 „Доходи від реалізації”

одночасно сторно на суму ПДВ та інших податків

Д-т 36 „Розрахунки з покупцями та замовниками”

К-т 64 „Розрахунки за податками й платежами”

у другому випадку:

Д-т 70 „Доходи від реалізації” (без ПДВ)

К-т 36 „Розрахунки з покупцями та замовниками”

одночасно сторно на суму ПДВ та інших податків

Д-т 36 „Розрахунки з покупцями та замовниками”

К-т 64 „Розрахунки за податками й платежами”.

Таким чином, у Звіті про фінансові результати в статті „Дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)” буде показуватися загальний дохід від реалізації продукції, товарів із вирахуванням наданих знижок без урахування поверненої продукції або товарів, які відображаються у статті „Інші вирахування з доходу”.

Отже, враховуючи запропоновані зміни, стаття „Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)” буде обчислюватися як різниця між доходом від реалізації продукції та іншим вирахуванням із доходу. Відповідно стаття „Валовий прибуток (збиток)” дорівнюватиме різниці між чистим доходом від реалізації продукції та собівартістю її реалізації.

7. Для оцінки ефективності заходів щодо підвищення конкурентного рівня експортної продукції дочірнього підприємства транснаціональної групи розраховано показник NPV – чистої теперішньої вартості. Чиста теперішня вартість (net present value) інвестиційного проекту – це різниця між сумою теперішніх вартостей грошових потоків від міжнародних інвестицій в кожен період часу і теперішньою вартістю самих міжнародних інвестицій.

$$NPV = \sum_{t=0}^n \frac{S_t}{(1+k)^t} - \sum_{t=0}^n \frac{A_t}{(1+k)^t}$$

Якщо $NPV > 0$, то це означає, що норма прибутковості міжнародного проекту перевищує необхідну ставку прибутковості міжнародних інвестицій (норму дисконту). Якщо $NPV = 0$, то норма прибутковості міжнародного проекту точно дорівнює необхідній ставці, якщо ж $NPV < 0$, то прибутковість міжнародного проекту очікується меншою за необхідну ставку. Тож за критерієм NPV можуть бути вибрані лише ті міжнародні проекти, що мають $NPV \geq 0$.

Крім того, при позитивному значенні суми NPV міжнародний проект збільшує на цю суму ринкову вартість інвестуючої компанії.

Таким чином, нижче подано розрахунки ефективності кожного запропонованого заходу:

7.1. Широкомасштабна модернізація та реконструкція виробництва.

Крім того, спеціалісти радять саме в кризовий період, коли підприємства практично стоять, технічно удосконалювати і переозброювати підприємства галузі, тому модернізація повинна проводитись і заради підвищення технологічного рівня продукції, оскільки сьогодні випуск продукції з високою доданою вартістю, з використанням результатів науково-технічних досліджень, незначний – не більше 10%.

$$NPV = \frac{245033305}{(1+0.15)^1} + \frac{245033305}{(1+0.15)^2} + \frac{245033305}{(1+0.15)^3} - \frac{234413000}{(1+0.15)^1} - \frac{234413000}{(1+0.15)^2} - \frac{234413000}{(1+0.15)^3} =$$

$$= (213072439 + 185270788 + 161073055) - (203837391 + 177249905 + 154130353) = 15982704.5$$

7.2. Впровадження нових технологій (розмір інвестицій - 840 000грн).

Основні зусилля вчених спрямовані на зниження енергомісткості виробництва, диверсифікацію джерел енергії, підвищення продуктивності та забезпечення вимог до охорони навколишнього середовища, що постійно збільшується. Основні інновації цього технологічного нововведення пов'язані з удосконаленням технології виробництва сирів, у створенні сучасних молочних ферм, нової технології здоювання худоби та ін.

$$NPV = \frac{9314059.1}{(1+0.15)^1} + \frac{9314059.1}{(1+0.15)^2} + \frac{9314059.1}{(1+0.15)^3} - \frac{6946666.67}{(1+0.15)^1} - \frac{6946666.67}{(1+0.15)^2} - \frac{6946666.67}{(1+0.15)^3} =$$

$$8099181.83 + 7033500.01 + 6138327.28 - 6040579.71 - 5252678.01 - 4567546.1 = 473636.364$$

7.3. Розвиток власної сировинної бази (розмір інвестицій - 339 000грн).

Найбільш оптимальним напрямом вирішення проблеми отримання сировини в достатній кількості та належної якості вітчизняні експерти та виробники вбачають у інвестування в розвиток власної сировинної бази шляхом створення сучасних молочних ферм, де прерогатива належатиме крупним холдингам та/або шляхом консолідації з постачальниками сировини.

$$NPV = \frac{37693782.6}{(1+0.15)^1} + \frac{37693782.6}{(1+0.15)^2} + \frac{37693782.6}{(1+0.15)^3} - \frac{28113000}{(1+0.15)^1} - \frac{28113000}{(1+0.15)^2} - \frac{28113000}{(1+0.15)^3} =$$

$$= 32777202.3 + 28464412.5 + 24151622.7 - 24446087 - 21257466.9 - 18484753.8 = 1916795.45$$

7.4. Розширення номенклатури виробництва за рахунок високотехнологічних та високорентабельних видів продукції (розмір інвестицій - 400 000грн).

$$NPV = \frac{2874212,35}{(1+0,15)^1} + \frac{2874212,35}{(1+0,15)^2} + \frac{2874212,35}{(1+0,15)^3} - \frac{2800000}{(1+0,15)^1} - \frac{2800000}{(1+0,15)^2} - \frac{2800000}{(1+0,15)^3} =$$

$$= 2499315,09 + 2178174,05 + 2303837,93 - 2434782,61 - 2117202,27 - 2238433,1 = 190909,091$$

7.5. Підвищення рівня якості продукції (перехід від нарощування абсолютних обсягів виробництва до нарощування високої якості) розмір інвестицій - 700 000грн.

$$NPV = \frac{3664981,24}{(1+0,15)^1} + \frac{3664981,24}{(1+0,15)^2} + \frac{3664981,24}{(1+0,15)^3} - \frac{3566666,67}{(1+0,15)^1} - \frac{3566666,67}{(1+0,15)^2} - \frac{3566666,67}{(1+0,15)^3} =$$

$$= 3186940,21 + 2767605,97 + 2348271,73 - 3101449,18 - 2696912,42 - 2345141,23 = 243181,818$$

Оскільки дешева робоча сила є конкурентною перевагою ТОВ „СОФІТ”, то для її нарощення потрібно сприяти підвищенню рівня професіоналізму працівників, їх кваліфікації, заохочувати до участі у науково-дослідних проектах. Це сприятиме підготовці перспективного кадрового резерву, здатного в майбутньому на високопрофесійному рівні виконувати поставлені керівництвом компанії завдання на посаді начальників цехів основного виробництва.

Таким чином, розрахунки показали, що заходи спрямовані на інноваційно-інвестиційний тип розвитку сприятимуть поліпшенню не тільки якісних характеристик продукції, а й стануть запорукою цінового лідерства підприємства у майбутньому.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України. Прийнятий 16.07.99 р. зі змінами і доповненнями // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – №40.
2. Про оподаткування прибутку підприємств: Закон України. Прийнятий 22.05.97 р. зі змінами і доповненнями // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – №27.
3. Про податок на додану вартість: Закон України. Прийнятий 03.04.97 р. зі змінами і доповненнями // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – №24.
4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1. “Загальні вимоги до фінансової звітності”: Затв. наказом Міністерства фінансів України від 31 березня 1999 р. №87 // Офіційний вісник України. – 1999. – № 25.
5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2. ”Баланс”: Затв. наказом Міністерства фінансів України від 31 березня 1999 р. №87 // Офіційний вісник України. – 1999. – № 25.
6. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 3. “Звіт про фінансові результати”: Затв. наказом Міністерства фінансів України від 31 березня 1999 р. №87 // Офіційний вісник України. – 1999. – № 25.
7. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 4. “Звіт про рух грошових коштів”: Затв. наказом Міністерства фінансів України від 31 березня 1999р. №87 // Офіційний вісник України. – 1999. – № 25.
8. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 5. “Звіт про власний капітал”: Затв. наказом Міністерства фінансів України від 31 березня 1999 р. №87 // Офіційний вісник України. – 1999. – № 25.
9. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 6. “Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах”: Затв. наказом Міністерства фінансів України від 28 травня 1999 р. №137 // Офіційний вісник України. – 1999. – № 29.
10. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7. “Основні засоби”: Затв. наказом Міністерства фінансів України від 27 квітня 1999 р. №92 // Офіційний вісник України. – 1999. – №27.

11. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8. “Нематеріальні активи”: Затв. наказом Міністерства фінансів України від 18 жовтня 1999 р. №242// Офіційний вісник України. – 1999. – №44.

12. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9. “Запаси”: Затв. наказом Міністерства фінансів України від 20 жовтня 1999 р. №246 // Офіційний вісник України. – 1999. – №44.

13. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10. “Дебіторська заборгованість”: Затв. наказом Міністерства фінансів України від 8 жовтня 1999р. №237 // Офіційний вісник України. – 1999. – №44.

14. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11.”Зобов’язання”: Затв. наказом Міністерства фінансів України від 31 січня 2000 р. №20 // Офіційний вісник України. – 2000. – №7.

15. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 12. “Фінансові інвестиції”: Затв. наказом Міністерства фінансів України від 26.04.2000 р. №91 // Офіційний вісник України. – 2000. – №21.

16. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 14. “Оренда”: Затв. наказом Міністерства фінансів України від 28.07.2000 р. №181 // Офіційний вісник України. – 2000. – №34.

17. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15. “Дохід”: Затв. наказом Міністерства фінансів України від 29 листопада 1999 р. №290 // Офіційний вісник України. – 2000. – №50.

18. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16. “Витрати”: Затв. наказом Міністерства фінансів України від 31 грудня 1999 р. №318 // Офіційний вісник України. – 2000. – №3.

19. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 17. “Податок на прибуток”: Затв. наказом Міністерства фінансів України від 28 грудня 2000 р. № 353.

20. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 18. “Будівельні контракти”: Затв. наказом Міністерства фінансів України від 28.04.2001 р. №205.

21. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 19. “Об’єднання підприємств”: Затв. наказом Міністерства фінансів України від 7 липня 1999 р. №163 // Офіційний вісник України. – 2000. – №30.

22. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 20. “Консолідована фінансова звітність”: Затв. наказом Міністерства фінансів України від 30 липня 1999 р. №176 // Офіційний вісник України. – 2000. – №33.

23. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 22. “Вплив інфляції”: Затв. наказом Міністерства фінансів України від 28.02.2002 р. №147.

24. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 24. “Прибуток на акцію”: Затв. наказом Міністерства фінансів України від 16.07.2001 р. №344.

25. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25. “Фінансовий звіт суб’єкта малого підприємництва”: Затв. наказом Міністерства фінансів України від 25.02.2000 р. №39.

26. Артеменко В.Г. Финансовый анализ: Учебн. пособие. – 2-е изд. перераб. и доп./ Артеменко В.Г., Беллендир М.В. – М.: Дело и Сервис, 1999. – 160 с.

27. Агужен С.И. Управление финансовой деятельностью предприятия. – М.: Финансы и статистика, 2000. – 360 с.

28. Астахов В.П. Бухгалтерский учет: внеоборотные активы и ценные бумаги/ Астахов В.П. – Ростов-на-Дону: Гардарика, Экспертное бюро, 1997. – 400 с.

29. Бакаев А.С. Годовая бухгалтерская отчетность организаций: подходы и комментарии к составлению/ Бакаев А.С. – М.: Бухгалтерский учет, 1997. – 112 с.

30. Бакаев А.С. О реформировании бухгалтерского учета: Взгляд на проблему / Бакаев А.С. // Бухгалтерский учет и аудит. – 1996. – № 2. – С.3-6.

31. Баканов М.И. Теория экономического анализа. Учебник, 2-е изд. доп. и перераб./ Баканов М.И., Шеремет А.Д. – М.: Финансы и статистика, 1997. – 416 с.

32. Бандурка А.М. Финансово-экономический анализ: Учебник/ Бандурка А.М., Червяков И.М., Посылкина О.В. – Харьков: Ун-т внутр. дел, 1999. – 394 с.

33. Баренгольд Я.М. Облік і звітність колгоспів і радгоспів/ Баренгольд Я.М. – К.: Вища школа, 1978. – 168 с.

34. Баренгольц Я.М. Облік і аналіз господарської діяльності: Підручник./ Баренгольц Я.М. – К.: Вища школа, 1994. – 208 с.
35. Барышников О.В. Бухгалтерський учет, отчетность и налогообложение / Барышников О.В. – М.: Филинь. – 1997. – 400 с.
36. Безруких П.С. Бухгалтерский учет: Учебник /Под ред. П.С. Безруких– М.: Финансы и статистика, 1994. – 351 с.
37. Белуха Н.Т. Аудит: Учебник/ Белуха Н.Т. – К.: Знання КОО, 2000. – 769 с.
38. Білоусов А. Малоцінні необоротні матеріальні активи: сутність, особливості бухгалтерського і податкового обліку / Білоусов А.// Бухгалтерський облік і аудит. – № 8. – 2001. С.12-17.
39. Бирюкова И.К. Бухгалтерский учет в Украине/ Бирюкова И.К., Кондрянский А.В. – К.: Знання, КОО, 1998. – 408 с.
40. Бернстайн Л.А. Анализ финансовой отчетности: теория, практика и интерпретация: Пер. с англ./ Бернстайн Л.А. – М.: Финансы и статистика, 1996. – 624 с.
41. Бланк И.А. Основы финансового менеджмента. Т.1./ Бланк И.А. – К.: Ника-Центр, 1999. – 592 с.
42. Бланк И.А. Основы финансового менеджмента. Т.2./ Бланк И.А. – К.: Ника-Центр, 1999. – 512 с.
43. Блейк Дж., Амаг Ор. Европейский бухгалтерский учет: Справочник: Пер. с англ. – М.: Инф-изд. дом “Филинь”, 1997. – 400 с.
44. Богдановская Л.А. Анализ хозяйственной деятельности/ Богдановская Л.А. – М.: Финансы и статистика, 1995. – 240 с.
45. Большой бухгалтерский словарь /Под ред.А.Н.Азрилияна. – М.: Институт новой экономики, 1999. – 574 с.
46. Бочаров В.В. Финансовый анализ: Учебн. пособие. / Бочаров В.В. – СПб.: Питер. – 2001.– 240 с.
47. Бригхем Ю. Финансовый менеджмент. Полный курс: Пер. с англ. Т.1. – СПб: Экономическая школа, 1998. – 497 с.

48. Бригхем Ю. Финансовый менеджмент. Полный курс: Пер. с англ. Т.2. – СПб: Экономическая школа, 1998. – 669 с.
49. Бутинець Ф.Ф. Історія розвитку бухгалтерського обліку / Бутинець Ф.Ф. – Житомир: ЖІТІ, 2009. – 928 с.
50. Бутинець Ф.Ф. Теорія бухгалтерського обліку: Підручник /2-е вид. доп. і перероб. / Бутинець Ф.Ф. – Житомир: ЖІТІ, 2000. – 640 с.
51. Бутинець Ф.Ф. та ін. Бухгалтерський управлінський облік. Навч. посібник /Ф.Ф.Бутинець, Л.В.Чижевська, Н.В.Герасимчук. – Житомир: ЖІТІ, 2000. – 448 с.
52. Бухгалтерський облік: організаційно-методологічні аспекти: Навчальний посібник /За ред. Б.С. Кругляка. – Хмельницький: ТУП, 2001. – 286 с.
53. Бухгалтерський облік і прийняття рішень: Навч. Посібник /За ред. П.С.Смоленюка. – Хмельницький: НВП “Евріка”, 2001. – 380 с.
54. Бухгалтерський облік у сільськогосподарських підприємствах / П.Т.Саблук, М.Б. Мосаковський, Л.К.Сук та ін. /За ред. П.Т. Саблука, В.Б.Моссаковського. – К.: Урожай, 1998. – 416 с.
55. Бухгалтерский учет: Учебник /Новиченко П.П., Шейна Т.Н., Васин Ф.П. и др.: Под ред. Новиченко П.П. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Финансы и статистика, 1990. – 464 с.
56. Бухгалтерський фінансовий облік. Підручник /За ред. проф. Ф.Ф.Бутинця.– Житомир: ЖІТІ, 2000. – 608 с.
57. Бухгалтерский учет в сельском хозяйстве /Под ред. Я.М.Баренгольца. – 2-е изд., перераб. и доп. – К.: Вища шк. Головное изд-во, 1986. – 295 с.
58. Ван Хорн Дж. К. Основы управления финансами: Пер. с англ. – М.: Финансы и статистика, 1996. – 800 с.
59. Велш Глен А. Основы фінансового обліку: Пер. з англ./ Велш Глен А., Шорт Деніел Г. – К.: Основи, 1997. – 943 с.
60. Винсент Дж. Лав. Пособия Эрнст Энд Янг. Как понимать и использовать финансовую отчетность: Пер. с англ. с дополнениями.– М.: Джон Уойли энд Санз, 1996. – 352 с.

61. Виговська Н.Г. Удосконалення обліку амортизації: стан, проблеми, перспективи / Виговська Н.Г. – Житомир: ЖІТІ, 1998. – 340 с.
62. Голов С. Чи відповідає бухгалтерська звітність українських підприємств вимогам МСБО / Голов С. // Бухгалтерський облік і аудит. – 1999. – №1. – С.42–47.
63. Голов С.Ф. Фінансовий та управлінський облік / Голов С. – К.: ТОВ “Автоінтерсервіс”, 1996. – 544 с.
64. Грабова Н.М. Бухгалтерский учет в торговле: Практическое пособие / Грабова Н.М. – К.: Учетинформ, 1997. – 382 с.
65. Грачова Р. П'ять методів амортизації / Грачова Р. // Галицькі контракти 31/2000.28-35.
66. Герчикова И.Н. Финансовый менеджмент: Учебное пособие / Герчикова И.Н. – М.: Издательство АО “Консалтбанкир”, 1996. – 208 с.
67. Гридчина М.В. Финансовый менеджмент: Курс лекций / Гридчина М.В. – К.: МАУП, 1999. – 135 с.
68. Гринів Б.В. Аналіз бухгалтерської звітності споживчого товариства / Гринів Б.В. – К.: Знання, 2008. – 133 с.
69. Джиджиристий Т.М. Бухгалтерський облік в сільському господарстві: Підручник/ Джиджиристий Т.М., Баренгольц Я.М. – К.: Вища школа, 1995. – 224 с.
70. Дудко В.П. Бухгалтерський облік в умовах різних форм власності і господарювання / Дудко В.П., Ковальчук Т.М. – Чернівці: Рута. – 1998. – 197 с.
71. Ефимова О.В. Финансовый анализ. – 2-е изд., перераб. и доп./ Ефимова О.В. – М.: Бухгалтерский учет, 1998. – 320 с.
72. Завадський Й.С. та інші. Основи менеджменту в АПК/ Завадський Й.С. – К.: Вища школа, 1995. – 65 с.
73. Завгородній В.П. Автоматизація бухгалтерського обліку, контролю та аудиту / Завгородній В.П. – К.: А.С.К., 1998. – 768 с.
74. Завгородній В.П. Бухгалтерский учет в Украине/ Завгородній В.П. – К.: А.С.К., 1999. – 864 с.
75. Ізмайлова К.В. Фінансовий аналіз: Навч. Посібник / Ізмайлова К.В. – К.: МАУП, 2000. – 152 с.

76. Калберг К. Бизнес-анализ с помощью Excel / Калберг К. –К.: Диалектика, 1997.– 448с.
77. Карлин Т.Р. Анализ финансовых отчетов (на основе GAAP): Учебник: Пер. 4-е англ. изд. / Карлин Т.Р., Макмин Альберт Р.Ш. – М.: ИНФРА-М, 1998. – 448с.
78. Качалин В.В. Финансовый учет и отчетность со стандартами GAAP. – 2-е изд., испр., перераб. / Качалин В.В. – М.: Дело, 1998. – 432с.
79. Кірейцев Г.Г. Теоретико-методологічні засади бухгалтерського обліку і практичне їх використання. / Кірейцев Г.Г.// Бухгалтерія в сільському господарстві – 2000. – №8 – С.2-7.
80. Кірейцев Г.Г. та ін. Фінансовий менеджмент. Науч. посібник. Курс лекцій /За ред. проф. Г.Г.Кірейцева. – Житомир: ЖІТІ, 2001. – 432 с.
81. Кирейцев Г.Г. Функции учета в механизме управления сельскохозяйственным производством / Кірейцев Г.Г. – К.:УСХА,1992. – 297 с.
82. Ковалев А.И. Анализ финансового состояния предприятия. – 4-е изд., исправл., доп. / Ковалев А.И., Привалов В.П.– М.: Центр экономики и маркетинга, 2000. – 204 с.
83. Ковалев В.В. Введение в финансовый менеджмент / Ковалев А.И., Привалов В.П. – М.:Финансы и статистика, 1999. – 768 с.
84. Ковалев В.В. Финансовый анализ / Ковалев А.И., Привалов В.П.– М.: Финансы и статистика, 2001. – 429 с.
85. Ковалев В.В. Анализ хозяйственной деятельности предприятия / Ковалев А.И., Привалов В.П. – М.: ПБЮЛ, 2000. – 424 с.
86. Коляго М.Д. На пути к международным стандартам /Коляго М.Д.// Бухгалтерский учет. – 1996. – № 7. – С.44-47.
87. Кондраков Н.П. Бухгалтерский учет: Учебное пособие. – 3-е изд., испр. И доп./ Кондраков Н.П. – М.: ИНФРА, 2001. – 635 с.
88. Конратьева А.Ф. Бухгалтерська звітність підприємств та її аналіз / Конратьева А.Ф., Богатирь А.Е., Марченко М.С. – Харків: ХГУ “НАУ”, 2005. – 81 с.
89. Котенко Л.Н. Учет основных фондов и нематериальных активов / Котенко Л.Н., Чебанова Н.В. – К.: ЦСП “Компас”, 1996. – 149 с.

90. Костырко Л.А. Финансовый анализ / Костырко Л.А. – Л.: Світ, 1998. – 199 с.
91. Крамаренко Г.А. Фінансовий аналіз: Навч. Посібник / Крамаренко Г.А. – Дніпропетровськ: ДАУБП, 2000. – 152 с.
92. Крейнина М.Н. Анализ финансового состояния и инвестиционной привлекательности акционерных обществ в промышленности, строительстве и торговле./ Крейнина М.Н. - М.:АО “ДИС”, 1994. – 256с.
93. Кужельний Н.В. Бухгалтерский учет и его контрольные функции. Практическое руководство / Кужельний Н.В. – М.: Финансы и статистика, 1985. – 143 с.
94. Кужельний М.В. Теорія бухгалтерського обліку: Підручник / Кужельний М.В., Лінник В.Г. – К.: КНЕУ, 2004. – 334 с.
95. Кузьмінський А.М. Теорія бухгалтерського обліку: Підручник. - К.:Редакція газети “Все про бухгалтерський облік”/ Кузьмінський А.М., Кузьмінський Ю.А., 1999. –287с.
96. Лахтіонова Л.А. Фінансовий аналіз суб’єктів господарювання: Монографія / Лахтіонова Л.А. – К.: КНЕУ, 2001. – 387 с.
97. Лучко М.Р. Бухгалтерський облік в управлінні бізнесом: зарубіжний досвід / Лучко М.Р. – К.: Облікінформ., 1997. – 144 с.
98. Лучко М.Р. Історія обліку: Світ та Україна, погляд крізь роки / Лучко М.Р., Остап’юк М.Я. – Тернопіль: Зорепад, 2008. – 151с.
99. Маздоров В.А. История развития бухгалтерского учета в СССР (1917-1972гг.). – М.: Финансы, 1972. – 317 с.
100. Малюга Н.М. Шляхи удосконалення оцінки в бухгалтерському обліку: теорія, практика, перспективи. / Малюга Н.М. – Житомир: ЖІТІ, 1998. – 384 с.
101. Малишкін О.І. Фінансова звітність підприємства: Міжнародні та національні стандарти: Навчальний посібник. 2-е вид., доп. і виправ./ Малишкін О.І. – Суми: Видавництво “Університетська книга”, 2011. – 158 с.
102. Малишкін О.І. Фінансова звітність підприємства: міжнародні і національні стандарти: Навч. посібник./ Малишкін О.І. – Суми: Слобожанщина, 2009. – 128 с.

103. Малькова Т.М. Древняя бухгалтерия: какой она была? / Малькова Т.М. – М.: Финансы и статистика, 1995. – 304 с.
104. Методика проведення поглибленого аналізу фінансово-господарського стану неплатоспроможних підприємств та організацій: Затв.наказом Агенства з питань запобігання банкрутству від 26.06.1997 р. // Держ. інформ. бюл. про приватизацію. – 1997р. – №12.
105. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку 2000: Пер.с англ. За ред. С.Ф. Голова. – К.: Федерація професійних бухгалтерів і аудиторів України, 2000. – 1272 с.
106. Миддлтон Д. Бухгалтерский учет и принятие решений: Учебник: Пер. с англ. / Миддлтон Д. – М.: Аудит, 1997. – 408 с.
107. Мышцев М.М. Бухгалтерская и финансовая отчетность коммерческих банков/ Мышцев М.М. – Ашхабад: Ылым, 1998. – 40 с.
108. Мюллер Г. Учет: международная перспектива: Пер. с англ. / Мюллер Г., Гернон Х., Миик Г. – М.: Финансы и статистика, 1996. – 136 с.
109. Нашкевська Г. Облік сумнівної та безнадійної дебіторської заборгованості / Нашкевська Г. // Бухгалтерський облік і аудит – 2001. – №7. – С.27-29.
110. Нидлз Б. Принципы бухгалтерского учета: Пер. с англ. / Нидлз Б., Андерсон Х., Колдуэлл Д. – М.: Финансы и статистика, 1994. – 496 с.
111. Николаева С.А. Учетная политика предприятия. / Николаева С.А. – М.: ИНФРА-М, 1995. – 176 с.
112. Ніктбахт Е. Фінанси: Пер. з англ./ Ніктбахт Е., Гропеллі А. – К.: Основи, 1993. – 382 с.
113. Новодворский В.Д. Составление бухгалтерской отчетности / Новодворский В.Д., Пономарева Л.В. – М.: Бухгалтерский учет, 1998. – 256 с.
114. Огійчук М.Ф. та ін. Бухгалтерський облік на сільськогосподарських підприємствах: Підручник /За ред. проф. М.Ф Огійчука. – К.: Аграрна освіта, 2001. – 605 с.

115. Олейник А.И. Бухгалтерский учет и финансовый анализ/ Олейник А.И., Юрьева С.И. – Х.: ОКО, 1996. – 704 с.
116. Остап'юк М.Я. Теорія бухгалтерського обліку (історичні та методологічні аспекти). Монографія / Остап'юк М.Я., Даньків Й.Я., Лучко М.П. – Ужгород: Ужгородський держуніверситет, 2008. – 148 с.
117. Павлова Л.Н. Финансовый менеджмент. Управление денежным оборотом предприятия: Учебник для вузов. / Павлова Л.Н. – М.: Банки и биржи, ЮНИТИ, 2005. – 400 с.
118. Палій В.Ф. Теория бухгалтерского учета: Учебник. – 6-е изд., перераб. и доп. / Палій В.Ф., Соколов Я.В. – М.: Финансы и статистика, 2008. – 279 с.
119. Парниш Г.О. Бухгалтерський облік: основи теорії і практики / Парниш Г.О. – К.: Знання, 2010. – 245 с.
120. Паччоли Л. Трактат о счетах и записях/ Паччоли Л. – М.: Статистика, 1974. – 159 с.
121. Пушкар М.С. Управлінський облік: Навч. Посібник / Пушкар М.С. – Тернопіль: Карт-бланш, 1998. – 163 с.
122. Пушкар М.С. Тенденції і закономірності розвитку бухгалтерського обліку в Україні (теоретико-методологічні аспекти) / Пушкар М.С. – Тернопіль: Економічна думка, 1999. – 422 с.
123. Рахман З. Бухгалтерский учет в рыночной экономике / Рахман З., Шеремет А. – М.: ИНФРА-М, 1996. – 272 с.
124. Річна фінансова та виробнича звітність сільськогосподарських підприємств : Посібник. / За ред. академіка М.Я. Дем'яненка. – К.: ІАЕ, 2002. – 126 с.
125. Ришар Ж. Аудит и анализ хозяйственной деятельности предприятия: Пер. с франц. / Ришар Ж. – М.: Аудит, ЮНИТИ, 1997. – 375 с.
126. Ревенко О.М. Финансовая бухгалтерия / Ревенко О.М. – М.: Бух. учет, 1994. – 280 с.
127. Романов А.И. Оценка коммерческой деятельности предпринимательства / Романов А.И., Лукасевич И.Я. – М.: Финансы и статистика, 1993. – 256 с.

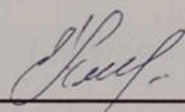
128. Рудницький В.С. Фінансовий облік та аналіз комерційної діяльності підприємства: Навч. посібник./ Рудницький В.С., Бачинський В.І., Редченко К.І., Рехлецький Є.А., Мариняк М.Є. – Київ, 1996. – 96 с.
129. Савчук В.К. Аналіз господарської діяльності сільськогосподарських підприємств/ Савчук В.К. – К.: Урожай, 1995. – 325 с.
130. Селезнева Н.Н. Учетная политика'95./ Селезнева Н.Н., Скобелева И.П. – СПб.: "Бизнес – фонд "Квалитет", 1995. – 114 с.
131. Скрипник Ю.В. Фінансовий менеджмент в АПК: проблеми становлення і перспективи розвитку/ Скрипник Ю.В., Грінченко М.В. – Суми: ВВП "Мрія-1" ЛТД, 2008. – 48 с.
132. Соколов Я.В. Бухгалтерский учет: от истоков до наших дней / Соколов Я.В. – М.: Аудит, ЮНИТИ, 1996. – 638 с.
133. Соколов Я.В. Принципы бухгалтерського учета / Соколов Я.В. // Бухгалтерский учет. – 1998. – №10. – С.8-10.
134. Соколов Я.В. Бухгалтерский учет как наука / Соколов Я.В.// Бухгалтерія в сільському господарстві. – 2001. – №4. – С.8-16.
135. Стоун Д. Бухгалтерский учет и финансовый анализ: Пер.с англ. / Стоун Д., Хитчинг К. – Санкт- Петербург: АОЗТ "Литера плюс", 1994. – 256 с.
136. Стоянова Е.С. Финансовый менеджмент / Стоянова Е.С., Балабанов И.Т., Быкова К.В., Ващенко Т.В., Крылова Т.Б. – М.: Перспектива, 1997. – 574 с.
137. Сопко В.В. Бухгалтерський облік на підприємстві/ Сопко В.В. – К.: Техніка, 2005. – 267с.
138. Сопко В. Бухгалтерський облік: Навч. посібник. – 2-е вид., перероб. і доп./ Сопко В.В. – К.: КНЕУ. 2009. – 500 с.
139. Сопко В.В. Система бухгалтерського обліку та управління ринковою економікою / Сопко В.В. // Урядовий кур'єр. – 2003. – № 152. – С.3
140. Сопко В. Організація бухгалтерського обліку, економічного контролю та аналізу: Підручник / Сопко В.В. , Завгородній В. – К.:КНЕУ, 2000. – 260 с.

141. Тишков И.Е. Бухгалтерский учет / Тишков И.Е., Балдинова А.И., Делинтей Т.Н., Завидова И.Е., Ладутько Н.И. – Минск: Вышэйшая школа, 1996. – 687 с.
142. Ткаченко Н.П. Бухгалтерський облік на підприємствах України з різними формами власності: Навч. посібник. – 3-е вид., доп. і перероб. / Ткаченко Н.П. – К.: А.С.К., 2008. – 784 с.
143. Турило А.М. Фінанси підприємств/ Турило А.М. – Кривий Ріг. – 2020. - 125с.
144. Уткин Э.А. Финансовое управление/ Уткин Э.А. -М.: Акалис М Тандем, 1997. – 208с.
145. Фінансова звітність за національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку.- К.: Лібра, 1999, – 336 с.
146. Финансовый менеджмент: теория и практика:Учебник. /Под ред. Е.С. Стояновой. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Перспектива, 1996. – 405с.
147. Финансовый менеджмент: Учебное пособие для вузов. /Н.Ф.Самсонов, Н.П.Барашенкова, А.А.Володин и др. - М.: Финансы, ЮНИТИ. – 1999. – 459 с.
148. Хендриксен Э.С. Теория бухгалтерского учета: Пер. с англ./ Хендриксен Э.С., Ван Бреда М.Ф. – М.: Финансы и статистика, 1997. – 576 с.
149. Холт Роберт Н. Основы финансового менеджмента/ Холт Роберт Н. - Пер. с англ. – М.: Изд-во“Дело ЛТД”,1995. – 128 с.
150. Хелферт Э. Техника финансового анализа: Пер. с англ./ Хелферт Э. – М.: Аудит,1996. – 663 с.
151. Хомин П.Я. Облікове забезпечення звітності сільськогосподарських підприємств (методологія і методика) / Хомин П.Я. – Тернопіль: Економічна думка, 2001. – 453 с.
152. Хорин А.Н. Балансовое обобщение данных финансовой отчетности / Хорин А.Н.// Бухгалтерский учет. – 2002. – №10. – С.55–59
153. Цал-Цалко Ю.С. Фінансова звітність підприємства та її аналіз: Навч. посібник. – 2-е вид., перероб., доп. / Цал-Цалко Ю.С. – Житомир: ЖІТІ, 2001. – 300

Відгук керівника випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи

Робота написана згідно календарного графіку. Мета роботи досягнута - обґрунтовано теоретичні і методичні положення удосконалення бухгалтерської фінансової та податкової звітності, розроблено на їх основі практичні рекомендації, спрямовані на поліпшення методики формування, аналізу та прогнозування основних фінансових показників ТОВ „СОФІТ”. В роботі розкрито економічну сутність бухгалтерської фінансової звітності, визначено її роль у системі інформаційного забезпечення підтримки та обґрунтування управлінських рішень. Досліджено склад якісних характеристик інформації та принципів формування фінансової та податкової звітності з метою оцінки їх впливу на фінансові показники. Визначено напрямки розвитку бухгалтерської фінансової звітності з врахуванням практики ведення бухгалтерського та податкового обліку та положень міжнародних стандартів обліку. Відображено вплив облікової політики підприємства на кількісно-якісні характеристики звітних даних, внесено пропозиції щодо обґрунтованого використання її можливостей. Обґрунтовано напрямки удосконалення методики фінансового аналізу і прогнозування звітних показників. Розроблено рекомендації щодо покращення інформаційних та прогнозно-аналітичних можливостей бухгалтерської фінансової та податкової звітності. Робота допускається до захисту з оцінкою «добре».

Керівник
випускної
кваліфікаційної (дипломної)
роботи

(підпис, дата)

Лекарь С.І.

ПІБ керівника

Висновок кафедри про випускню кваліфікаційну (дипломну) роботу

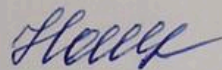
Випускна кваліфікаційна (дипломна) робота здобувача вищої освіти

Литвинської Тетяни Юріївни

(прізвище, ініціали)

після попереднього захисту розглянута на засіданні кафедри, протокол від 20» 01.2023 № 10 допущена/не допущена до захисту на екзаменаційній комісії.

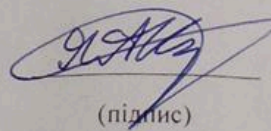
Завідувач кафедри
фіскального адміністрування

(підпис)

Іванишина О.С.

Гарант освітньо-професійної
програми

(підпис)

Ізмайлов Я.О.

Факультет податкової справи, обліку та аудиту

Кафедра фіскального адміністрування

ДОВІДКА
про перевірку кваліфікаційної роботи на академічний плагіат

П. І. Б. автора роботи

Литвинська Тетяна Юріївна

Курс/група _____ ОМПЗ-21-1 _____

Тема кваліфікаційної роботи

Податкове консультування з обліку та оптимізації фінансових результатів підприємств

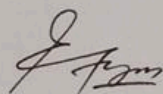
П. І. Б. наукового керівника

Лекарь С.І.

Дата захисту 10.02.2023 р.

За результатом перевірки оригінальний текст у роботі становить 100,0 %.
Відсоток схожості (складається з правомірних запозичень (посилання, цитування) і неправомірних запозичень (пояснення щодо відсотку тексту, який не є оригінальним (н/д, стаття або інші роботи автора, які є у базі, але вони не зазначені в літературних джерелах) 0 %, цитат 1,40 %.

Відповідальна особа

М. Яруш

РЕЦЕНЗІЯ

на випускню кваліфікаційну (дипломну) роботу
здобувача вищої освіти Державного податкового університету
спеціальності 071 «Облік і оподаткування» ОПП «Податкове консультування»

Литвинської Тетяни Юрївни

на тему: „Податкове консультування з обліку та оптимізації фінансових результатів підприємств”

Актуальність теми. Важливими рішеннями, які приймаються керівництвом організації, є складання та затвердження облікової політики для обліку та оптимізації фінансових результатів підприємств. Правильно сформована система обліку та оптимізації фінансових результатів підприємств може допомогти у вирішенні такої важливої задачі для організації, як оптимізація оподаткування. Мистецтво обліку та оптимізації фінансових результатів підприємств полягає у виборі оптимальних для даної організації способів обліку, що дозволяють на законній підставі знизити податкове навантаження.

Наукова новизна. У дипломній роботі автором досліджено особливості обліку та оптимізації фінансових результатів підприємств. Елементи наукової новизни отриманих результатів проявляються в обґрунтуванні нових підходів та пропозицій до обліку та оптимізації фінансових результатів підприємств.

Якість проведеного аналізу проблеми, текстового та табличного матеріалу. Студентом визначено методичні засади та проблеми обліку і оподаткування. Розкрито організаційно-правові засади Наказу про облікову політику підприємств. Проаналізовано методологічні аспекти обліку та оптимізації фінансових результатів підприємств. Проаналізовано формування облікової політики підприємства для умов оподаткування. Проведено аналіз облікової політики, як інструмента оптимізації оподаткування на підприємстві; Охарактеризовано зарубіжний досвід, сучасні проблеми та шляхи підвищення якості обліку та оптимізації фінансових результатів підприємств.

Обґрунтованість пропозицій і висновків та їх практична цінність у роботі підприємства, установи, організації, органів ДПС України.

Запропоновані студентом заходи по вдосконаленню обліку та оптимізації фінансових результатів підприємств для підвищення ефективності управління діяльністю підприємства є практично значимими для підприємств України.

Наявність недоліків. До недоліків роботи слід віднести значну кількість громіздкого табличного матеріалу та рисунків в основній частині і додатках.

Загальний висновок і оцінка роботи. В цілому, дипломна робота демонструє належний рівень теоретичної та практичної підготовки її автора за освітньо-кваліфікаційним рівнем «магістр», оволодіння ним сучасними прийомами і методами оподаткування, а також свідчить про здатність до самостійної професійної діяльності за обраним фахом.

Рецензент:

д.е.н., професор,
професор кафедри
обліку і аудиту

Національного університету водного
господарства та природокористування

О.О. Осадча